

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Nélkülem semmit... Velem mindent...

Krisztus üzenete a kálvinista egyházhoz
a VIII. nagyhét alkalmából.

János 15, 1—7.

Az emberi társadalom mai állapotát lehetetlen keserű fájdalom, mélységes szomorúság nélkül nézni. Mint egy lázban égő, beteg óriás vergődik nyomorusága kiérdemelt poklán, a könnytől és vértől sáros földön az emberiség, tele van a teste vívódásai kinjában saját maga által ütött és mart sebekkel, az agya exaltált, sötét, ködös gondolatokkal, szíve a reménytelen kétségbeesés ürességével s a szája jajjal, átokkal és fogcsikorgatással. Évek óta jönnek mennek az orvosok, a nemzetközi politika csudadoktorai a nagybeteg ágya mellett, konzilium konziliumra következik és mégsem mulik a baj, sőt minden orvosság csak fokozza a lázt, mélyebbre marja a sebeket, türehtetlenebbé teszi a fájdalmat. A nagybeteg test tagjai — a kinok önkivületében — ma már szinte észvesztetten tépik, szaggatják egymást. A fő nem látszik többé törődni a hasznos kéz és láb pusztulásával ezek viszont nyíltan törnek már a fej életére. Csendes, kihalt ipari városnegyedek, megnémult gyárszirányok, „kenyeret és munkát” követelő, összelőtt éhes embercsapatok, robbanó bombák, pokolgépek s a gyűlölet ártatlan áldozatainak jajja és halálos sóhaja hirdetik az emberi szolidaritás és civilizáció pusztulását.

A romániai református egyház nyolcadik nagyheti képviselőjében új doktorok érkeznek a mai, szinte reménytelenül szenvedő emberiség betegágya mellé. Ismét végig kopogtatják a beteget, lemérik a lázt, feltárják a sebeket s összeülnek konziliumra. Vajjon tehetnek e ezek az egyszerű doktorok a nagybeteg társadalom gyógyításáért valamit? Minden attól függ, meghallják és megértik e a mindenható Orvosnak, a Krisztusnak

üzenetét a szőlőtőke és szőlővessző hasonlatában Két dolgot hangsúlyoz üzenetében a Király. Az egyik; „*nálam nélkül semmit nem cselekedhettek*“. Milyen kár, hogy nem függesztik ki a népszövetségi palota bejárata elé ezt az örök igaz Igét. Milyen kár, hogy nem tud áttörni ez a vastag betűs királyi üzenet a tapétás ajtókon és tapétás füleken, Bizony, azért van minden nyomorúság, igazságtalanság, békétlenség és szeretetlenség, azért izzik és pusztít az osztály- és fajgyűlölet, azért halmozódnak istennélküli aranyhegyek és torlódnak istenkáromló embertömegek, azért tudnak nyugodtan ülni emberek a pénzgarmadákon, mialatt testvéreik nyomorultán pusztulnak el a kenyérhegyek tövében, azért van lovasattak, gummibot és azért van Biatorbágy, mert a venyigék letörtek a tőkéről, mert az emberiség elszakadt a Krisztustól. És azért van a nagyhirű politikusok, állambölcsek, szociológusok minden kudarca, mert mindnyájan Krisztus nélkül kívánnák az emberiség baját meggyógyítani.

Református Nagygyűlés! Kálvinista egyház! Halld meg és értsd meg jól a mennyei üzenetet! És ne próbálj, annyi kudarc után, ne próbálj te is gyarló emberi erővel célt érni, csudát tenni, Kapcsolódj erősen az élő szőlőtőbe, a Krisztusba, meglásd, élet árad beléd, elég élet magadnak a megújulásra, sőt elég, hogy magad megújulván, vért, új életanyagot tudj magadból átömlesztetni a halálos beteg társadalom testébe. *Lehetsz te áldott orvos, csak figyeld és kövesd mindig azt az áldottabb Másikat, csak soha se adj semmi bajra receptet, míg Tőle nem kértél tanácsot.*

Ha az első üzenetet megértetted, szivedre vetted, meggyőződéssel hirdetted és életeddel pecsétetted, meglásd, boldog tapasztalattá lesz számodra a második üzenet igazsága: „*ha bennem maradtok és az én beszédeim bennetek maradnak, kérjétek, amit csak akartok és meglesz az néktek.*“

Ardai Aladár.

Általános tudnivalók a Református Nagyhétről.

A Nagyváradon megjelenő „Református Híradó“ e hó 26 iki 39. számában, a nagyvárad Református Nagyhétre vonatkozóan a program teljes leközlésével a legapróbb részletekbemenő tájékoztatást hoz. *Az érdeklődőket tehát odautasítjuk.*

E mellett azonban jónak látjuk e helyütt is tájékoztatni a nagyhéten megjelenőket az alábbi — különösen fontos-dolgokról. Nevezetesen:

1. a romániai két egyházkerület püspökeinek kérelmére a C. F. R. vasuti minisztérium 144,308—1931, C. sz. rendeletével

azt a kedvezményt nyújtja a nagyhétre utazó és azon résztvevő közönségnek, hogy, ha a nagyvárad református püspöki hivatal bizonyítványával igazolni tudják, hogy a Nagyváradon folyó évi szeptember 30 tól október 4 ig terjedő időben tartott Református Nagyhéten résztvettek, — ebben az esetben a Nagyváradra váltott bármilyen osztályú vasuti menetjeggyel díjmentesen vissza is utazhatnak.

E kedvezményt tehát az említett püspöki hivatali bizonyítvány nélkül igénybevenni nem lehet. E bizonyítványokat teljesen elkészítve, hivatalos pecséttel ellátva és aláírva az érdekelteknek a nagyvárad olaszi i. ref. lelkészi hivatal [Parcul Eminescu—Emléktér 32] szolgáltatja ki annakidején. Azt a körülményt pedig, hogy valaki a nagyhéten tényleg részt vett, az illető a *nagyhét jelvényének* a felmutatásával köteles igazolni az említett lelkészi hivatalnál.

Elsőrendű érdeke tehát mindenkinek, hogy a nagyhét jelvényét feltétlenül szerezzé be. E nélkül sem a vasuti kedvezményt, sem a kedvezményes étkezést igénybe nem veheti.

A püspöki hivatal intézkedett, hogy a vasuti kedvezményről a nagyhét résztvevői ne csak a nagyvárad, hanem a királyhágómelleki ref. egyházkerület nagyobb városaiban megjelenő napilapokból is értesülhessenek.

Fontos dolog, hogy Váradra jövet a menetjegyet őrizze meg mindenki, aki a kedvezményt használni akarja. A püspöki hivatal illetékes helyen intézkedést kért aziránt, hogy a nagyhétre utazóktól se a vonatkísérő személyzet, se a nagyvárad vasutállomás közegei ne szedjék be a menetjegyeket. Ebben a tekintetben netalán felmerülő panaszaikkal az illetők megérkezésük után azonnal forduljanak a vasutállomásnál levő fogadóbizottsághoz.

2. a nagyhét gyűléseinek, bibliaóráinak, konferenciáinak színhelye a Református Leánygimnázium diszterme [Str. Prefecturei—Megyeház utca 1. sz.], a két kerületi nőszövetség külön tanácskozásáé azonban a várad újvárosi tanácsterem.

3. az érkezés napján a várad nagyállomáson a fogadó-, illetőleg elszállásoló bizottság irodát állít fel s úgy ez, mint az állomás közelében levő réti ref. lelkészi hivatal, valamint a gyűlések színhelyén a jelvények árusítói, iratterjesztők és a fogadóbizottság tagjai, különösen pedig a nagyhét egész ideje alatt: a nagyvárad olaszi i. ref. lelkészi hivatal, készséggel nyújtanak felvilágosításokat.

4. a nagyhét jelvényei már a megérkezéskor is — a fogadó bizottságnál — kaphatók.

Oradea—Nagyvárad, 1931. szeptember 26.

Püspöki hivatal.

Iskolai év elején.

Megnyiltak az iskola ajtajai gyermekeink: a jövő generáció előtt és mi — szülők, nevelők — szívszorongva állunk ennek a már megkezdett iskolai évnek a küszöbén. Szívszorongva állunk, mert nem látjuk a célt, amely valamikor megacélozta a szülő, nevelő, gyermek és ifju célratörékvő akaratát

Valamikor úgy volt, hogy kitűztünk egy célt magunk elé s erős akarattal többé-kevésbé el is értük azt. Ma már célokat sem merünk magunk elé tűzni: egy vak fátumtól vitetjük magunkat ismeretlen világok felé.

Avagy melyik ma az a pálya, amely a biztos egzisztencia kilátásával kecsegteti a jövőt ostromló embergenerációt!?

A világháboru után az u. n. produktív pályák: ipar, kereskedelem jöttek divatba; ezek kecsegtettek, mert természetes is volt az elgondolás, hogy a háboru által lezüllesztett ipart és kereskedelmi kapcsolatokat kell elsősorban kiépíteni.

Az ipari és kereskedelmi pályáról a jövő generáció érdeklődésének családottan kellett elfordulnia, mert az ipar és kereskedelem csődje teljes mértékben csak a háboru után következett be.

A háboru utáni idők második periódusa a föld felé fordította a jövőt kereső ember érdeklődését Magyarországon például egy nagy földszerzési láz fogta el az embereket; magasrangú hivatalnokok törekvésének kulminációja lett, hogy legalább tíz köblös földet szerezzenek. Így volt ez Romániában is az 1200—1500 lejes buzaárak idején nem egy ipari és kereskedelmi üzem roncsai vándoroltak át a földre kedvezőbb konjunktúra reményében.

Hol van ma már a földszerzési láz is?! A föld után futók melegítő láza hideg verejtékké változott.

A „lateiner“, vagyis hivatalnoki pályának szintén csak a csődjéről beszélhetünk. Minden új kormány a hivatalok leépítésével kezdi meg az áldozati adóval, úgy, hogy ez a pálya is maholnap megszűnik egzisztenciális pálya lenni.

A szabad lateiner pályák csődjéről hangosan beszélnek az írásos dokumentumok, amelyek a napi sajtó jajkiáltásain keresztül naponként szárnyra kelnek.

Melyik tehát ma a jó pálya? Milyen pályára irányítsuk a célt, jövőt, életet kereső embergenerációt.

Nincs pálya, nincs cél, nincs jövő az utánunk jövő embergeneráció előtt... Nem csoda, ha elszorult szívvel, rezignáltan

állunk — szülők, nevelők — az önmagukba vetett hitüket elvesztett iskolák megnyitott kapui előtt.

Mert mindig a mából, a mának a talajából nő ki a holnap: a ma szenvedésektől megkövesedett talajából ugyan milyen holnapot várhatunk?!

Tóth Zsigmond

(Folytatása következik.)

Gyámintézet.

Az Érmelléki Ref. Tan. Gyámintézetének választmánya aug. 21-én tartotta második gyűlését, melynek eredményéről célkitűzéséről tájékoztatni óhajtom a tanítói kart,

A gyűlés első tárgya pénztári számadás, költségvetés és mérleg összeállítása volt. A vagyonmérleg eredménye 95,000 lei. Tagjaink a nehéz gazdasági viszonyok között is megmutatták, hogy megértették az idő sürgető szavát s igyekeztek eleget tenni kötelezettségeiknek. A hátralékban maradók kivétel nélkül azok, kik hónapok óta nem kapták meg az egyháztól fizetésüket. Ez a 95.000 lei igazolja, hogy az akarat minden akadályt legyőz s hisszük, hogy célunkat, melyet magunk elé tűztünk, el is fogjuk érni.

Pénztárosunk s a vezetők munkát, időt nem sajnálva, meleg szeretettel s a jövőbe vetett rendíthetetlen hittel teljesítik kötelességeiket, ami bizonyosága annak, hogy még van testvéri szeretet s önzetlen munkásai ennek a szeretetnek.

Gyűlésünk fontos tárgya az állami törvényekhez való alkalmazkodás, jogi személyiség elnyerése, adózás kérdése volt. E kérdésben várakozó álláspontra helyezkedtünk addig, míg a társintézetek is megalakulnak, hogy egy kerületi gyámintézetet alakítva, egyszerre tehessük meg a lépéseket. Sajnálatos, hogy még mindig vannak késedelmeskedők, akik miatt nem haladhatunk előre, pedig ebből mindnyájunknak csak kára van.

A jogi személyiség kérdésében nem tudtunk dülőre jutni s mivel nem vagyunk eléggé járatosak az állami ilyen irányú törvényekben, nem tudtuk megállapítani, hogy egy ilyen nyugdíjintézet milyen állami törvények alá tartozik, van-e egyáltalán szükségünk a jogi személyiségre; kereskedelmi vagy egyházi törvények alá tartozunk-e, s melyek azok a formások, melyeknek eleget kell tennünk, hogy önállóságunkat biztosíthassuk. E helyen is kérdést intézek olvasóinkhoz, hogyha valaki felvilágosítást tudna adni, szíveskedjék azt alulirottal közölni. Addig is az egyházkerületi nyugdíjintézeti pénztáros által adott utasítások szerint járunk el.

Szó volt a Szövetkezetek Központjával társulásról is, kikkel érintkezést is kerestünk, szívesen fogadnának is bennünket, végleges döntést nem tettünk, míg nem tudjuk hányan leszünk.

Tőkebiztosítás szempontjából javaslatot terjesztünk a közgyűlés elé, hogy a tőke 50% ig ingatlant vásárolhassunk,

Tőkegyűjtésünk egyik tényezőjévé tesszük a tankönyvvásárlást is, amennyiben egyházmegyénk területére egy tételben vásároljuk meg a tankönyveket és írószereket s onnan szerzi be minden tanító a maga iskolája szükségletét. A forgalom 10% a az egyesületet illeti, anélkül, hogy ez a szokásos 10% engedményt érintené.

Felvetődött magyar református szellemű tankönyvszerkesztés gondolata is, melyet szintén csak úgy tudunk megvalósítani, ha az összes egyházmegyék tanítói együtt lesznek egy közös gyámintézetben. E terv részletezését máskorra halasztom, annyi bizonyos, hogyha tervezetünk valóra válik, olyan tankönyvet adhatunk gyermekeink s tanítóink kezébe, amilyen még nem volt s nem is lesz.

Terveink, reményeink, munkánk élni akarást mutatnak, célnünk a mindennapi kenyeret biztosítani elfáradt kartársaink asztalára; reményt, bizalmat önteni a bizonytalanná vált holnap miatt aggódó kartársaink lelkébe, hogy több szeretettel építhesük jövőnk egyházunkat.

Kérem tanítóegyesületeinket hogy minél hamarabb alakítsák meg a maguk gyámintézeit s csatlakozzanak hozzánk. Kérem az összes egyházi tényezőket, hogy tanítóinkat ebben az egyházunk érdekeit szolgáló munkában támogassák. Kérem tanító társaimat, hogy ne csüggedjenek, bár nem tudjuk mit hoz ránk a jövő, ha a holnap mindig bizonytalanabbá válik is, ha nehéz is újabb terhet vállalnunk; tegyük azt abban a reményben, hogy Isten is csak azokat segíti, kik maguk már minden tehetőt megtettek.

Végül társegyesületeinket ez uton kérem fel, hogy az őszi református nagyhéten Nagyváradon legyenek, hol közös ügyeinket és tennivalóinkat megbeszélhetjük. *Kósa Károly, a választm. elnöke*

Lelkészmeghívások. Nagy Lajos nyugalomba vonulásával megüresedett felsőbányai lelkészi állásra Spáczay Árpád nagybányai, a Kalas István elhunytával megüresedett albisi lelkészi állásra Saja Sándor érmihályfalvai, a Zöld Mihály elhunytával megüresedett

állásra Kovács Sándor élesdi s lelkészt hívta meg a gyülekezet bizalma. A választási harcokat elkerülő meghívás igaz örömmel tölt el és szívből kívánjuk, hogy az Úr áldása legyen az ifju új pásztrokon és gyülekezeteiken.

 AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR **Biró Lajos.**

A magyar tudományos világ e hó elején szegényebb lett egy kiválósággal és mi is szegényebbek lettünk egy büszkeségünkkel. Elszólította az Úr a világhírű magyar tudósok sorából Biró Lajost, aki tudományos kutatásaival fényt és dicsőséget szerzett a külföld előtt nemzetünknek.

Bár pályája távol állott az egyházi élettől, mégis magunkénak valljuk, nemcsak azért, mert egyházunk fia volt, hanem, mert pályáját a debreceni kollégiumban a theológián kezdette.

A szilágymegyei Tasnádon született 1856-ban, apja asztalosmester volt. Tíz testvére között ő volt a legidősebb. Elhivatottsága már ifju gyermekkorában jelentkezett. Tanulni akart. A gimnáziumot a debreceni kollégiumban végezte, majd theologus lett, később azonban beiratkozott a budapesti egyetemre és természettudománnyal, főképp természetrajzzal kezdett foglalkozni. Az 1870. év végén kinevezték filoxera-biztosnak. Akármilyen furcsán hangzik, ez a kinevezés jelenti karrierje kezdetét. A rákospalotai, majd kecskeméti gimnáziumban tanított, amikor 1893-ban megtudta, hogy Fenichel Sámuel német tudós expedíciója elpusztult Új-Guineában. Ekkor érlelődött meg benne az elhatározás, hogy bucsút vesz a kecskeméti gimnáziumtól. Felutazott Budapestre és felajánlotta megvételre óriási rovargyűjteményét a Nemzeti Múzeumnak. A múzeum megvette gyűjteményét s Biró Lajos a kapott pénzből 1895-ben elindult Új-Guinea felé.

A kutatásnál mérhetetlen szenvedélye hajtotta előre, nem ismert se veszedelmet, se fáradságot. Hét forró, füllesztő, tropikus évet töltött el Új-Guineában, hét évig élte a bennszülöttek életét és kutatott. Évről-évre óriási mennyiségű anyagot küldött a Nemzeti Múzeumnak. A pápuák földjén tett biológiai megfigyelései valósággal felbecsülhetetlen értékűek, ő tette világhírűvé a Nemzeti Múzeum rovarügyi osztályát. Az őslakók különös szeretettel fogadták körükben. Ott, ahol sorra pusztultak el az európai expedíciók, ott, ahol európai embert mindenütt kudarc ért a bennszülöttek gyűlölete miatt, — ott aratta Biró Lajos, mint ember, legnagyobb sikereit. A pápua törzsfőnökök legjobb barátja és tanácsadója volt a „jó fehér ember”. Még feleséget is adtak neki a pápuák, az ottani szokások szerint, hét év alatt

három felesége volt, valamennyien özvegyasszonyok voltak. A pápuák törvénye ugyanis úgy rendelkezett, hogy idegen törzsbeli csak özvegyasszonyt vehet el feleségül. Ha Biró Lajos egy más törzset keresett fel, el kellett bucsuznia régi asszonyától s új törzs újabb barátsággal és feleséggel várta...

Kalandos utazások után 1902-ben jött vissza Magyarországra. A trópusokban ugyanis erősen megtámadta szervezetét a sárgaláz. Utközben Ausztráliát és Indiát is érintette. Kutatásai érdemeiért a Nemzeti Múzeumba tiszteletbeli múzeumőrre nevezték ki háromévi időtartamra.

Biró Lajos azonban nem tudott itthon maradni. Végtelen szenvedélye hajtotta idegen országba. Időközben Algirban, Kréta szigetén, Tuniszban és Bulgáriában folytatta biológiai buvárkodásait. 1906 elején újra vissza akart menni Uj-Guineába, de barátai egészségi állapotára való tekintettel lebeszérték tervéről. Ettől kezdve a világhírnévre emelkedett tudós, mint a Nemzeti Múzeum tiszteletbeli őre Budapesten rendezgette kutatásainak eredményét.

Oly szerényen élt, hogy a VIII. fizetési osztálybeli illetményeiből még rokonait is segélyezte.

Reggel 9 órától késő estig bent dolgozott a múzeum állatárában. Néha néha utikalandjairól mesélt kollégáinak, hü pápua feleségeiről, akikhez hasonló hü asszonyokat Európában nem talált.

Az ősz tudós augusztus végén súlyos beteg lett s a Rókus-kórházba kellett szállítani, ahol sürgős műtétet hajtottak rajta végre. Legyengült szervezete azonban az operációt nem bírta ki és rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

Évtizedes értékes és ritka természettudományi kutatásaival világhírnevet vívott ki magának és a külföldi tudományos intézetek elismerését és csodálatát szerezte meg. Főképp Uj Guineáról írott tanulmányai által lett világszerte ismeretté, mivel ő tárta fel az eddig ismeretlen szigetet a tudományos világ előtt. Ottani gyűjtései révén vált a magyar néprajzi múzeum, ama távoli sziget néprajzának elsőrendű kincstárává. Minden külföldi tudós, aki ezzel a tárggyal foglalkozik, kénytelen Budapestre utazni.

Mikor a debreceni akadémiát egyetemmé akarták fejleszteni, meghívták tanárnak, de ő ezt nem fogadta el. Később az egyetem tiszteletbeli doktori címmel tüntette ki.

A világhírnév útjára soraink közül elindult nagytudós emlékét őrizzük meg kegyelettel.

HIREK

A Református Nagyhét Irodalmi estje. A Református Nagyhét rendező bizottsága az eddigi nagyhetek példái nyomán is, főképpen pedig abból az alkalomból, hogy a nagyhét keretében megy végbe a Károli Gáspár Irodalmi Társaság formális megalakulása és munkába indítása is, a nagyhetet egy irodalmi estéllyel kívánta befejezni s evégből minden intézkedést meg is tett. Az estén az erdélyi és királyhágómelléki kerületek írólelkészei közül fognak néhányan felolvasni két nagyváradi jeles író, egy zongoraművész és a legutóbbi kőozsvári országos dalosversenyen elsődíjjal kitüntetett „Nagyváradi Magyar Dalkör” adják a többi számot a műsorhoz, mely mindenképpen méltó igyekszik lenni a fényes alkalomhoz.

Templomszentelési ünnepély Apában. Az apai reformátusok több mint kétszáz ezer Lei költséggel renováltatták a nyár folyamán ősi templomukat és annak falába márványtáblát helyeztek el, felvésetvén arra a világháború idején hősi halált halt egyháztagok neveit. A renoválási munkálatok befejeződven, szeptember 6-án ünnepélyes keretek között adták át ismét a megújított templomot a használatnak és leplezték le a templom falába elhelyezett hősök emléktábláját. Az ünnepély a délelőtti istentisztelettel kezdődött, amelyen a templomot szorongásig megtöltő hívek buzgó éneke

után, Széll György esperes mondott magasröptű alkalmi imádságot. Majd az apai református énekkar adott elő egy szép templomi éneket, Gulya Géza lelkész vezénylese mellett. Az ünnepi egyházi beszédet Csernák Béla nagyváradi lelkész, egyházkerületi főjegyző tartotta, aki 2. Kor. III. 18. alapján beszélt meggyőző és lebilincselő erővel és buzgó imádságban kért áldást az Isten házáat szerető s azért áldozatot hozó gyülekezetre. Az ünnepi beszéd elhangzása után ismét az énekkar énekelt, melynek végeztével Gulya Géza lelkész olvasta fel az egyház és a templomrenoválás történetét, valamint az e célra adakozók névsorát és megálotta a gyülekezetet. Délben közebéd volt az iskolatermben a vendégek tiszteletére, melyet az apai református asszonyok állítottak elő izletesen. A délutáni istentiszteleten, mely alkalommal ismét szorongásig megtelt a templom, Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész végezte a lelkészi szolgálatot, építő hatással beszélvén a 84. zsoltár 5–8 versei alapján az Istenházában való lakozás boldogító hatásáról. Az istentisztelet végeztével a templom előtti téren gyűlt össze a hívők serege, ahol az apai énekkar a „Nyugosznak ők a hős fiak” című alkalmi éneket adta elő, melynek elhangzása után Boros Jenő szatmári lelkész tartott emlékbeszédet a világháborúban elesett hősekről, miközben lehullott a lepel a templom fa-

lába helyezett emléktábláról és az apai leányok megkoszorúzták azt. A megható emlékünnepelet az örökszépségű XC zsoltár közös eléneklésével fejezte be a gyülekezet. Este 7 órakor műkedvelő előadás volt, amelyen két egyfelvonásos darabot adtak elő az apai műkedvelők sok rátermettséggel, ügyesen

Budapesten az egyik református presbiter, leánya esküvője alkalmából, 40 szegény hilsorsosunk részére terítette meg asztalát és vendégelte meg őket a Krisztus nevében.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 3293—1931-II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak, középiskolai igazgatótanácsi elnökségnek s az összes közép- és elemi iskolai tanszemélyzetnek. A minisztérium egyházkerületünk tanszemélyzete számára 206,944 Lei államsegélyt utalt ki [az előző évben utalt segély első részletének kb. $\frac{2}{3}$ ad része], annak jelzése nélkül, hogy további részletek utalása várható e és annak szétosztására vonatkozó minden utasítás nélkül.

Segélyosztó Bizottságunk elrendelte, hogy ezen államsegély szétosztása az eddigi elvek alapján történjék, azaz az 1931—32 tanévben ref. felekezeti iskoláinknál tényleges szolgálatot teljesítő, vagy szabályszerűen engedélyezett betegszabadságon levő tanszemélyzet minden egyes tagja a szolgálati idő [legtöbb 4 korpótléket számítva] arányában a képzésre való tekintet nélkül részesítendő segélyben.

Ebből a célból fentemlített tanszemélyzet minden egyes tagja küldjön be [elemi iskolák az esperes urak, középiskolák az igazgatótanácsi elnök urak útján s ezek láttamozásával 1 üres nyugtát a következő szöveggel: CHITANȚA Despre Lei ..... adică ..... Lei, pe care sumă am primit-o dela cassa Eparhiei ref. din Oradea drept subvenție de Stat pentru membrii corpului didactic al șc. confesionale ref. din această Eparhie ordonanță cu No 82,437—1931. al Min, [Dátum] Invățător. Invățătoare. [Aláírás]

Ezenkívül az esetleges későbbi részletek kifizetése céljából még két hasonló üres nyugtatvány küldendő be a miniszteri rendelet számának helyét üresen hagyva Beküldési határidő az esperes urakhoz október 10, az esperes uraktól a püspöki hivatalba f. évi október 20. Oradea—Nagyvárad, 1931. szeptember 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

A hegyközségi orgonika kántortanítói pályázatot (lásd Reformátusok Lapja folyó évi 29. számában) folyó évi október 17 ig meghosszabbítjuk azzal, hogy az orgonázási és énekpróba, valamint a választás október 18 án lesz. Presbytérium.

Pályázat. A székelyhidi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet helyettes nőtanítói állásra Javadalom az 1931—32. iskolai évre: 1 6 és fél hold tanítói föld, melynek adóját egyház fizeti 2 2 öl tűzifa természetben beszállítva. 3 16.000 azaz tizenhatezer Lei készpénz. Kötelessége az iskolaszék által reábizott osztályokban tanítani és a női kézimunkatanítást végezni. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatokat október 6 ig a székelyhidi református lelkészi hivatalba kell benyújtani. Săcueni—Székelyhid. [Jud. Bihor] 1931 szeptember 18 Presbitérium.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűléssel. *Le-számitol váltókat. Folyósit jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képzeli a triezii „Adriai“
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii [Szent László-tér] 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. s. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alati) approbált

Kis

Magyar Nyelvtan

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Szállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

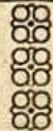
a Református Leánynevelő-intézet épületében

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Református Püspöki Hivatal, Oradea—Nagyvárad.

5111. szám.

Püspöki körlevél.

**A Királyhágómelléki Református Egyházkerület valamennyi
lelkipásztorainak, presbytériumainak és minden
hitestvérünknek.**

Szeretett Atyámfiai!

A Romániában levő református két egyházkerület lelkipásztorai, presbyterei és hivei ez évi október hó 1—4. napjain a VIII. református nagyhét gazdag tanácskozásait tartották meg, amelyeken mintegy vörösfonal vonult végig a mai súlyos gazdasági krízis. A lefolytatott tanácskozások mindnyájunk előtt világossá tették, hogy Anyaszentegyházunk összetett kézzel nem nézheti azt a nagy lelki és testi nyomoruságot, amelynek szenvedései naponként olyan kegyetlenül ostromolnak bennünket. Ellenkezőleg: elháríthatatlan nagy kötelességünk, hogy a munkanélküliség, az anyagi nyomoruság és emberi bűnök leküzdése tekintetében minden lehetőt megkíséreljünk. Ez okból a nagyhetet befejező nagygyűlés ezt a kötelezettséget az alább foglalt nyilatkozat tételben tette magáévá, amelyet teljes szövegében azzal a kéréssel küldök meg, hogy azt a *legközelebbi vasárnapon* a délelőtti Istentisztelet alkalmával megfelelő egyházi beszéd keretében a gyülekezet előtt felolvasni és a szükséghez képest értelmezni sziveskedjék, hogy így a hitből fakadó szeretet folytán Anyaszentegyházunk a szociális válság leküzdésére minden erőt megindíthasson és megkíséreljük, hogy egyéni igénytelenséggel, lemondással, puritán egyszerűséggel és ön-

zetlen szeretettel magunkon és embertestvéreinken vallás és faji különbség nélkül segíteni tudjunk.

„A romániai magyar református keresztyénség 1931 október 4-i nagyváradi nagygyűlésen — az október 1—4. napjain tartott VIII. református nagyhét tanácskozásai alapján, ünnepélyesen kinyilvánítja a következőket:

1. A Felséges Úristen kegyelme iránti mélységes hálaadással tesz bizonyosságot, hogy a pásztoroknak, órállóknak és hiveknek ez az egybesereglése ismét áldott alkalommá lett arra, hogy a református keresztyén hit- és szeretetközösség öntudatában megerősödjünk s a súlyosan reánk nehezedő idők megpróbáltatásainak alázatos elszánással nézzünk elébe.

2. Ünnepélyesen kijelenti, hogy jelenlegi körülmények között a református keresztyén Egyház szent és elodázhatatlan kötelessége vállalni a szociális válság megoldásában a maga igényét és kötelezettségét, felelősségét és önvédelmét. Kötelezve van hirdetni és munkálni Krisztus uralmi igényét az emberi lélek, a társadalom s minden emberi alakulat felett. Kötelessége Isten Igéjének igazságát mutatni fel mindenki számára, megalkuvás és kedvezés nélkül. Kötelessége a hitből fakadó szeretet munkájával egyrészt vádat emelni s képviselni a Mammon szivtelen bálványozásával szemben, másrészt orvosolni a lelki-, testi nyomoruságot és szükségét. Evégből elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy az Anyaszentegyház pásztorai és hivei mindenekelőtt magukat adják alázatos engedelmességgel Isten akarata alá s az Ur Lelkével fogjanak munkához.

3. Ünnepélyesen kijelenti, hogy Egyházunknak kötelessége a saját kebelében, közösségében és szervezetében mindent elkövetni arra, hogy tagjainak lelki és testi existenciája biztosítsék, hogy a református társadalom az ősi puritánság, külső egyszerűség és igénytelenség, önzetlenség a fegyelem és munkás szeretet visszaállításával a maga körében a szociális problémákat megoldja. Tovább nem halasztható kötelessége az egyház tagjainak, hogy maguk között a társadalmi és osztálykülönbségeket, ellentéteket, választófalakat a keresztyén szeretet bátorságával ledöntsék.

4. A nagygyűlés felhívja az egész református társadalmat: legyen hívő és bátor arra, hogy Isten Igéje iránti engedelmességgel, egyöntetű eljárással, társadalmi uton alkossa meg azt az evangéliumi életrendet, mely alkalmas a maga körében nemcsak a munkanélküliség és nyomoru-

ság eltüntetésére, hanem olyan példaadásra is, amely mindenkinek alkalmas utat mutathat az általános szociális válság leküzdésére. Különösképpen fontosnak itéli azt, hogy a református Nőszövetség áldott munkássága mellé, mint a hívő szeretet másik munkás karja, a református férfi-társadalom is megszervezkedjék az Anyaszentegyház kebelében. Evégett a nagygyűlés felkéri az egyházkerületek főhatóságait, hogy megfelelő, gyors és hatékony kezdeményezést és intézkedéseket tegyenek.

Az Ur áldása és kegyelme legyen az Ige hirdetésén és a munkán, mely ennek nyomán fakad! Legyen az Ur megtartó kegyelme a pásztorokkal és a gyülekezetekkel e nehéz időkben: hogy nevének dicsérete, dicsősége el ne fogyjon közöttünk!

Oradea—Nagyvárad, 1931 október hó 7-én.

Atyafiságos szeretettel:

Sulyok István sk.,
püspök.

Krisztusi szociálizmus.

A református nagyhét gazdag áldásokat nyújtott napjai az egyház és az egyház tagjainak szociális feladatára irányították hathatósan a figyelmet.

Mindenek előtt megállapítást nyert hogy a szociális feladat az egyházi életben nem valami új munkaág s az egyház tagjaira nem új kötelesség. Nem most találták ki moderneskedő apostolok és nem most hozták be, mint valami nyugati importot külföldet utánozni szerető feltűnni akarók. Nem, sőt egyáltalán semmi új sincs benne, legalább az igazi keresztyénségre nézve nincs, mert egyidős magával a keresztyénséggel.

Az egyház és a keresztyén ember szociális misszióját maga az Ur Jézus jelölte meg azokkal a cselekedeteivel, melyekkel ezt a földi életet örömteljesebbé boldogabbá tette egyesek és tömegek számára. És azt tette, mikor az éhező sokaságot megelégitette és kijelölte a tanítványok feladatát: adjatok nekik enni ti; mikor szükségbe jutottakat kíségette a kánai menyegzőben; mikor a betegeket meggyógyította és a bűnösöket bűneikből megszabadította. Az egyházra és tagjaira nézve tehát a szociális munka lényege: azt tenni, amit Krisztus tett.

Ha fölvetjük a kérdést: mit tett eddig az egyház; pirulva és bünbánattal kell beismernünk, hogy nagyon keveset. Büszkén szoktunk hivatkozni a keresztyénség által létesített kórházakra, árvaházakra stb., de be kell vallanunk, hogy mindez még csak egy csekély része a munkának és ezt sem végezte el teljesen. Azonkívül ezek legnagyobb részben a múlt alkotásai s a jelen egyház még annyi feladatot sem végzett. A legujabb társadalmi problémák iránt szinte érzéketlenül viseltetett, vagy tétlenül, olykor tehetetlenül állott velük szemben. Tett-e bármit is a munka nélküliség ellen, a társadalmi nyomor megszüntetésére és harcra szervezetteren a társadalmi bűnök ellen? Szomorú, hogy e kérdésekre csak azt felelhetjük: nem.

Tehát az egyház szociális kötelessége pótolni a mulasztásokat, míg nem késő. Kötelessége hangoztatni szavát és hirdetni Krisztus ítéletét a tőke és a munka harcában. Kötelessége irányítani a szociális kérdések megoldását, de kötelessége ebben a megoldásban cselekvőleg is részt venni. A gazdasági válságot megszüntetni magában képtelen, de ki kell vennie részét a munkanélküliség és a miatta előálló nyomoruság enyhítésében, mindezek fölött küzdeni minden nyomoruság legfőbb oka: a bűn ellen.

Az egyház szociális tevékenységében csak egy irányelv lehet, az, ami Krisztus minden tettét irányította: a *szolgálat*. Sohasem szabad a saját részére, önző céllal végezni feladatát, hanem mindig önzetlenül mások: az összesség boldogítására. Nem állhat szolgálatába egyeseknek, csoportoknak, vagy néprétegeknek, hanem mindenkit egyaránt kell szolgálnia és szolgálatával boldogítani.

Ebben különbözik a szociáldemokráciától, amelyik osztályuralmat hirdet más osztályok elnyomásával és megsemmisítésével és különbözik az ugynevezett „keresztyény szociálizmus”tól is, mely csak az egyház és az egyház cégére alatt működő érdekközösségek uralmát propagálja és a lehetőség szerint propagálja is. De különböző vezetői is a maguk önzetlen szolgálatában, míg ezt a másik két irányvezetőiről nem lehet megállapítani.

Ezért a mi szociálizmusunk nem szociáldemokrácia, de nem is „keresztyény” szociálizmus, hanem keresztyén, vagy legkifejezőbb nevén nevezve: *krisztusi szociálizmus*.

Ezt a szociálizmust kell képviselnie az egyháznak, mert egyedül csak ezt képviselheti. Nem szegődhet semilyen politikai irány szolgálatába, mert felül áll minden politikán. Nem lehet egyik társadalmi osztálynak sem szövetségese, mert az a célja

és feladata, hogy minden osztályt és minden egyént az ő Fejének, Krisztusnak szövetségesévé tegyen. Az egyház legfőbb szociális elve, hogy minden szociális problémának egyetlenegy megoldása van: Krisztus.

Debreczeni István.

A VIII. Református Nagyhét.

I.

Isten áldó kegyelmétől kísérve véget értek a református nagyhét nagyjelentőségű napjai. Főlemelők, erőtadók voltak, irányt szabtak és célt jelöltek ki egyházunk számára a szociális problémákkal szemben való magatartására nézve. A résztvevőkre pedig a mindennapi élet robotja és ezer gondja között az ünnepnapok üdítő erejével és áldásaival hatottak, midőn kiragadták az élet igájából, de nem azért, hogy kiszakítsanak a világból, hanem hogy felséges magasságból: az Ur Jézus közelségéből mutassanak rá ebben az életben teljesítendő kötelességünkre.

A nagyhét központi gondolata az egyház szociális feladata volt. Ezt láttuk meg a bibliatanulmányozások tárgyát képező igékben és az egyes előadásokban, valamint az ezeket követő hozzászólásokban és a vitát bezáró elnöki összefoglalásokban.

A megnyitó bibliatanulmányt október 1-én reggel Sárközi Lajos szatmárnémeti-i lelkész tartotta I. Kir. 17. r. 1—16. v. alapján mélyenjáró gondolatokkal világítva meg az egyes részeket és nagyhatással emelve ki a belőle folyó tanulságokat.

A bibliaóra után Makkai Sándor erdélyi püspök nyitotta meg a nagyhetet. A következőket mondotta: Azoknak a szociális problémáknak a megoldása a célunk, amelyre a református keresztyén szellem kötelez bennünket. A jelen kor viszonyai jobban, mint valaha, kényszerítenek bennünket rá, hogy a reformáció eszméit belevigyük az életbe. A nyomoruság kiált hozzánk, a testi és lelki nyomoruság. Testi nyomoruságainknak az oka a lelki nyomoruságunkban keresendő. És mi reformátusok a lélek gyógyítására vállalkozunk. Ránk nem az bizatott, hogy világi hatalommal változtassunk az emberek sorsán, hanem az, hogy a nyomoruság okait a lélekben találjuk meg s a lelket orvosoljuk az evangéliumban gyökerező orvossággal. Meg kell mutatnunk, hogy a romániai magyar reformátusok erre a munkára alkalmasak. Nem törekszünk arra, hogy más felekezetekben széthuzást idézzünk elő, sőt azt reméljük, hogy a mi erősségünk az egész polgári társadalomnak is hasznára fog válni.

De a magyar református egyház egységét és erejét is ki kell domborítani. Elég erősek leszünk ahhoz, hogy megtörjük azokat az erőket, amelyek belülről akarják az egyházat megbomlasztani. — Végül a püspök Isten áldását kérte a nagyhét munkásságára.

Megnyitás után dr Gönczy Lajos theol. tanár olvasta fel „Az egyház szociális igénye és kötelezettsége” c tanulmányát. Megállapította, hogy az egyháznak lehet és van igénye a szociális problémák megoldására nézve és így kötelessége is van. De két szélsőségtől kell óvakodni: a túlságos óvatosságtól és a túlzó beavatkozástól.

Az egyház legyen az állam és a társadalom lelkiismerete és elvileg irányítsa. Két különbség van; a világnézet és a gyakorlat. Az elsőben van az egyház nagyobb kötelessége: a marxizmus tévedéseiről való felvilágosítás és a testvéri közösség érzésének felébresztése s a keresztyén szociális munkaprogram megalkotása. Fel kell venni a harcot a tőkés telhetetlen kiszípolozása és a munkások téves túlzásai ellen. Gyakorlati téren kötelessége a segítő tett. A gyanakvást csak úgy tudja eloszlatni, ha tetteket mutat. — Az előadáshoz Vásárhelyi János, Sárközi Lajos, Nagy Zoltán, dr Mezey Mihály, Tunyogi János szólottak hozzá, majd az előadó reflektált s végül Makkai püspök összegezte az elhangzottakat. Az egyház megbízatala — mondta — Istentől származik: Ő a maga evangéliumával és Jézus Krisztussal akar uralkodni. Az egyház kötelessége ezt a megbízatást teljesíteni. Nem szabad beolvadnia egy irányba sem. Nem lehetünk semmiféle izmusok és isták, mert felette állunk mindennek: mi keresztyének vagyunk.

A délutáni konferencián, melyet Sulyok István püspök vezetett, dr Kotzó Jenő egyházker. tanácsbíró: A munkanélküliség című előadása következett. Ezt, mivel az előadó személyesen nem jelenhetett meg, Kalmár István érmelléki egyházm. főjegyző olvasta fel. Az előadó szerint az egyház kötelessége, hogy kutassa a munkanélküliség okait s igyekezzék azokat leküzdeni, következményeit pedig elhárítani. Ezt kettős feladattal érheti el: munkaadással, illetve munkaszerzéssel és a nyomoruságnak szociális adóval leendő enyhítésével. A vitában Kalmár István, Vásárhelyi János, Makkai Sándor, Szombati Szabó István, Debreczeni István és Jakab Viktor vettek részt. Makkai nagytávlatu előadást tartott a református igény kiképzéséről és a puritán református életstílus megteremtéséről. Ghandit idézte követendő példaként, aki elég erős volt arra, hogy térdre kényszerítse az

angol nagyipart. Végül Sulyok püspök összegezte tömör szakvakkal a felszólalásokat és a délutáni konferenciát bezárta.

Második napon reggel dr Imre Lajos kolozsvári theol. tanár bibliatanulmánya vezette be a napi programot Nehémiás könyve 5 része alapján. A szegények sérelmeinek Nehémiás módszerével való orvoslását tárta fel Izrael szociális törvényeinek ismertetésével követendő például állítva Nehémiást, ki védelmébe vette a szegényeket, de sohasem lázított a gazdagok ellen.

A bibliatanulmány után Arдай Aladár gyantai lelkész „Az egyház szociális felelőssége” címen tartott rendkívül mély hatású előadást. Erőtéljes mondatokban, sőt megrázó erővel mutatott rá az egyház szociális felelősségére és e téren való nagy mulasztásaira, valamint arra, hogy a szociális problémákat csak Krisztussal lehet megoldani. Beszéde után a vita helyett sokkal helyesebb lett volna a meggyőző előadás hatása alatt néhány percig némán ülve maradni és magunkbaszállva bűnbánattal imádkozni. De megindultak a hozzászólások, melyek megkísérelték mentegezni a nagy vádlottat, az egyházat, Szondy Géza, Polgár Gyula, dr Imre Lajos, dr Thúry Kálmán, Nagy Zoltán, Vásárhelyi János, Szombati Szabó István, dr Török Pál felszólalása után az előadó és Makkai püspök fejezték be a megbeszélést. Makkai szerint kétségtelen, hogy az egyház a felelősséget úgy hordozza, mint Isten igéjének felelősségét. Az első kötelesség, hogy a pásztorok és hívek adják oda magukat az Urnak való engedelmesség alá. Ha ezt teszik, akkor teljesítik az egyház szociális feladatát. De munkálkodni mindenkinek kötelessége.

Délután Szombati Szabó István olvasta fel kiválóan értékes tanulmányát: Az egyház szociális önvédelméről. Komolyan és őszintén mutatott rá ő is az egyház szociális téren való mulasztásaira, az életben levő kiáltó igazságtalanságokra és az egyházellenes veszedelemre. Az önvédelemre vonatkozó javaslatait tizenkét pontban foglalta össze, melynek ismertetésére alkalomadtán visszatérünk — A hozzászólások során Pálffy István, Polgár Gyula, Arдай Aladár után Makkai Sándor püspök adott választ arra az egyházon kívül felvetett kérdésre, hogy vajjon a református egyház sem szakítja e ki önmagát a társadalmi és magyar egységből azáltal, ha a szociális problémák megoldásában mint felekezeti szervezkedik? Az ő felelete erre a kérdésre egy nem és egy igen. A református egyház nem akar olyan különszakadást sem társadalomtól, sem a magyarságtól, sem

pedig az államtól, amely másoknak kárára volna és obscurus excludivitással volna egyértelmű. Hiszen ő is jól tudja, hogy a világközvélemény túl van minden excludivitáson. Amint ha Amerikában történik valami, azt megérezni hatásaiban egy eldugott kis keleteurópai faluban is, úgy a református nagyhét konferenciáinak is bizonyára meglesz a principium coheraentise utján a nagyobb körzetekre kigyűrűző hatása. A református egyházon át más egyházra, a magyar nemzetén keresztül más nemzetre is kihathat az az eszme, melynek megvalósításán most a reformátusok gondolkoznak. Éppen ezért a hozzáintézett kérdésre igennel is lehet felelnie. Igen, a református egyház ki akarja egy kissé szakítani magát, félrehuzódni, elkülönülni is akar, hogy képes legyen a munka elvégzésére. Önmagába akar fordulni a reformátusság, először önmagával akar kezét fogni, hogy aztán kezét foghasson az egész világgal. Felveti a kérdést: vajjon a jó családapa kiszakítja-e magát a társadalomból, amikor elsősorban saját családjáról gondoskodik? Amikor a református egyház megakarja szervezni saját gyermekeit, akkor más felekezetnek is mintát akar nyújtani a szociális kérdések kézhezvételére. Az volna a cél, ha minden egyház magába vonulna, meditálna, hogy aztán a cselekedetben végre mindnyájan kezétfogjanak. Ezért a feltett kérdésre való feleletben nem kell a református egyháznak félnie sem az igentől, sem pedig a nemtől!

Mint előadó Szombati Szabó István foglalta ezután egybe az elhangzott vitaanyagot. Végül Sulyok István püspök bezárta a pénteki konferenciát,

A harmadik nap szombat, a nőszövetségek napja volt. Ezen a napon már a kora reggeli órákban oly sok nő jelent meg a leánygimnázium disztermében, hogy a közönség egyrésze kiszorult a folyosóra, sőt a lépcsőházba is. Ez az óriási méretű érdeklődés volt legjobb bizonyítéka annak, hogy milyen mély hatást ért el az egyház, amint hozzányult a szociális kérdések tárgyalásához.

A nőszövetségek napját reggel kilenckor Kádár Géza esperes, zilahi lelkész bibliatanulmánya vezette be. Ján. 6:26—38. alapján az örökkévaló eledel: az Úr Jézus Krisztus mellett tett hittel és meggyőző erővel bizonyosságot. Utána Debreczeni István szatmári lelkész tartott előadást: A nők szociális feladata az egyházban, címen. A feladatokat két részre csoportosította: elméletire és gyakorlatira. Az elméletibe tartoznak a családi, a társadalmi ellentétek leküzdésére s a szociálizmus evangélizálódása vonatkozó; a gyakorlatiba a munkanélküliség megszünte-

tése, a miatta előálló nyomoruság enyhítése és a társadalmi bűnök ellen való küzdelem. Mindezt az egyházban kell tenniök Krisztusért és Krisztussa! — Az előadás után főképen nők szólottak hozzá, u. m. Ajtay Béláné [Arad], Balajthy Jenőné [B-püspöki], Makkai Sándorné [Kolozsvár], Lázár Mártonné és Nagy Jolán [Nagyvárad] és Tenkő Ferenc. Végül az előadó válaszolt röviden hangsúlyozva, hogy a hallgató asszonyokból legyenek cselekvő asszonyok.

Ezután megkezdődött a nőszövetségek közös konferenciája. A pódiumon elhelyezett hosszú asztalnál nem a két püspök foglalta most el a főhelyet, hanem Makkai Sándorné, mint az erdélyi és Csernák Béláné, mint a Királyhágómelléki egyházkerületi Nőszövetség elnöknői. Ott voltak az előadói asztalnál Pilder Mária, Bornemissza Elemérné báróné, Balajthyné Sulyok Gizella és a református nőszövetségi élet más vezető személyiségei.

A fehér virággal telehintett asztal mellől először Csernák Béláné emelkedett fel. Szeretetteljes szavakkal üdvözli a királyhágómelléki nőszövetségeket, mint ifjabb testvérek nevében az erdélyi nőszövetségeket asszonyait, akik e nehéz időkben gondjukba vették a családot, az árvákat és a nemzetet, s akik ragyogó példaképpen állanak a királyhágómelléki nőszövetségek előtt.

Csernák Béláné szavaira Makkai Sándorné válaszolt az erdélyi asszonyok nevében. Maga és munkatársai nevében melegen köszöni a királyhágómelléki nőszövetségek szives fogadtatását s adja át sokezer erdélyi asszony üdvözlését. Rámutat a cél közösségére, mely egységbe kel', hogy terelje a két egyházkerület asszonyait a zürzavar, szegénység és szeretetlenség nehéz napjaiban. De ez az egység, — mondja — ne a formalitás egysége, hanem a szeretet és áldozathozatal egysége legyen. Minden asszony felelős nemcsak a gyermekéért, de felelős azokért a mulasztásokért is, amiket a jövő kialakításában elhanyagol. Reméli, hogy a két kerület közös nőszövetségi munkálkodása enyhíteni fogja a nyomoruságot, mely Romániában uralkodik.

Beszéde végeztével az elnöklő Makkainé átadja a szót Pilder Máriának. Pilder Mária a nőszövetség lényegét, feladatait ismerteti hallgatóságával. Több, mint fél óras ragyogóan szellemes, közvetlen és mély hatású előadásában érzékeltette ez a kitűnő előadónő az asszonyi szociális és benső hitéleti munka jelentőségét. A férfi és a nő hivatása, elhivatottsága között rejlő differenciákat oly átvilágító élességgel, az élet tapasztalatainak s a gondolat teremtőerejének oly pazar gazdagságával tárta fel,

hogy közönsége még az előadás után is sokáig nem tudott felszabadulni az előadás hatása alól.

Az idő előhaladása miatt Pilder Mária előadását csak igen rövid eszmecsere követte. Báró Bornemissza Elemérné olvasta fel ezután az erdélyi nőszövetség jelentését, majd Balajthy Jenőné ismertette a királyhágómelléki kerület nőszövetségeinek munkásságát. Ezután a délelőtti konferenciát berekesztették.

Délután a két kerület nőszövetségének kiküldöttei közös értekezletet tartottak, majd a konferencia folytatásán Kovács Benedek diakonissza-lelkész olvasta fel értékes értekezését a diakoniáról, melyhez Hegyi Károly, Makkai Sándor, Debreczeni István szólottak hozzá. Végül Sulyok István püspök összefoglalta és berekesztette a konferenciát.

A nagyhét utolsó napjáról és többi részleteiről a következő számban számolunk be.

Iskolai év elején.

(Folytatás és vége.)

Soha az emberiség utja nem volt ilyen sötét, holnapja ilyen kilátástalan. Voltak csapások, krízisek máskor is, de világméretűek eddig még sohasem nőttek azok. S ami a legszomorubb a mai élet kritériuma az, mintha egy olyan lejtőre csuszott volna az emberiség sorsa, amelyen nem lehet többé megállítani.

Az élettől lényegét: a mozgást és a haladást elvonni nem lehet, mert a mozgás, haladás az élet, míg a megállás: halál; de ez a mozgás haladás szinte gyorsuló mozgással olyan lejtőre siklott, melynek a mélyén szédítő szakadékok ásitóznak felénk.

És nekünk mégsem szabad kétségbeesnünk, sőt bizakodónak kell lennünk. Tagadhatatlan, hogy az emberi élet szakadékok lejtőjére siklott, de nem fogja magát összetörni, mert az élet élni akar és élni is fog.

Az emberi élet evolúciójának a sokezeréves vonalán nem egy krízisen esett már át, de csodálatos ösztöne és intelligenciája mindig megtalálta a továbbvezető ösvényeket.

Az emberi élet fejlődésének számtalan burkát ledobta már, ha fejlődésének, sőt életének az utjában állott. Azt a nagy élet-ösztönt Shoppenhauer szerint: életigenlést semmiféle krízis nem képes az embertől elvitatni.

A világot meghódított, szupremáciára teremtett ember meg

fog birkózni életének mai nagy krízisével is, aminek a végtelenségbe nyuló multjában van a legnagyobb biztositéka.

Fel hát a fejfel szülők, akik életet örökitettek és életet aggódtok gyermekeiteknek. Ez a zsenge, viruló élet nem fogja magát megadni, sőt meg fogja nemesíteni a mának sebeket tépő szenvedése. Gondoljatok a kagylóra, amely a sebek helyén termeli ki magából a legszebb, legigazibb gyöngyöket.

Nézzetek be a jövő heroikus műhelyébe: az iskolába. Ott, hatatlan élet lobog a gyermeki szemekben; jobb jövő épül a szenvedésektől fogékony gyermeki lelkekben; minden gyermeki arcon ott piroslik a holnap igézetes ígérete.

Nem kell hát megriadni egyetlen egy pályától sem. Menjen a gyermek oda, ahova vágyai és hajlamai vezérik, mert lesz jövő, mert lebirhatatlan a Teremtő kezéből kibocsátott élet.

Sötét a ma, de gigantikus vágyak és alkotások ostromolják a holnap bevehetetlennek látszó bástyáit amelyek össze kell, hogy omoljanak rettentő nagy élniakarások csapásai alatt.

Fel a munkára gyermekek, ifjak fel a fejfel nagy, szomorú emberek: szebb holnapok virrasztanak a ma végtelenség látszó éjszakája felett.

Tóth Zsigmond.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Oroszlán István paptanási lelkész, aki előbb Étesden, Vadai Béla esperes, majd Nagyváradon Sulyok István püspök oldala mellett végzett segédlelkésszi szolgálatokat s úgy az élesdi, mint a nagyváradai gyülekezet osztatlan szeretetét megnyerte, s ez év elején kezdte meg lelkipásztori működését a paptanási egyházközségben, ahol néhány hónapi működése a gyülekezeti élet újjászületését munkálta, — e hó 7-én, néhány napi súlyos betegség után, a biharvármegyei kórházban édesanyja karjai között kilehelte nemes lelkét. Rövid pályafutására visszatekintve, abban megvalósulva látjuk az ígéretet: Semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csak hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyoságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról. (Csel. 20, 34.)

Áldott legyen emlékezete. A fájdalmas szívű édesanyjának adjon vigasztalást az Úr, aki szólt: Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is. (Ján. 12, 26.)

KÜLFÖLD

A latin országok szociális keresztyénsége első kongresszusát szeptember 29—október 2. között tartotta Genfben, melyen résztvesznek az összes keresztyén szervezetek képviselői. A kongresszus kérdései a stockholmi mozgalom szellemében ezek: a lefegyverzés és a keresztyén vélemény, a munkanélküliség és a keresztyén felelősség, társadalmi törvényhozás és a személyiség védelme, hogyan lehet krisztianizálni az ipari szervezeteket?

Egy olasz tanfelügyelő körrendeletben tiltja meg a tanítónőket, hogy magukat szépítsék. Az a véleménye, hogy a divatot és a tanítást nehéz összhangba hozni s mivel a legujabb divat a nevelés sel összeférhetetlen, ezért károsnak itéli. — Ezt a példát nemcsak Olaszországban, de másutt is sikerrel követhetnék.

A svájci protestánsok október 9 én ünneplik Zwingli Ulrich halálának 400 éves évfordulóját. A nagy megemlékezéshez legmértőbbnek itélik azt, hogy egyházaikban gyűjtést rendeznek, melynek jövedelme az ifjúság lelki nevelését fogja szolgálni. A gyűjtés összege már eddig 400,000 svájci frank (12 millió le). Ebből megvásárolják Zwingli Wildhaus-i szülőházát és mellette egy nagy ifjúsági nyári táborot létesítenek. A gyűjtés másik részét már fennálló másik két tábornak adják.

A svájci metodista egyház most ünnepelte alapításának 75-ik évfordulóját. 258 helyen 80 lelkész, 23 laikus predikátor vezetése alatt kb. 12,000 hive van. Évente 30 millió leit kitevő összeget gyűjtenek össze s diakonissza intézetet tartanak fenn.

Párizsban a jövő éoben egy Kálvin János almanach fog megjelenni, melynek célja, a nagy reformátor elveit népszerűsíteni.

A francia protestánsok legutóbbi nemzeti zsinatjukon (=kerületi közgyűlés) a katolikusok közötti evangelizáció és a szórványgondozás kérdésével foglalkoztak. Szükségesnek látja minden egyházköztség módszeres missziói megszervezését, a nagyközönség számára tartandó evangelizáló előadásokat, konferenciákat, lehetőleg a szomszéd helység lelkészének és presbyte: einek segítségével és az iratterjesztés rendszeresítését minden egyházköztségben s azt, hogy evangelizáló füzetek és ujságok minden hívőhöz eljussanak.

Londonban meghalt a „koldusok fejedelme“, aki milliókat gyűjtött össze a szegény betegeknek. Sidney Hollandnak hívták. Aggmenházat létesített és 650 betegről gondoskodott. Nagyon szépen berendezett menház fogja őrizni nevét s emlékét. (Le Christianismus 32. számából)

HIREK

Orgonaszentelés. A nagy váradai réti ref. Nőszövetség a mai borzalmasan leromlott gazdasági viszonyok között szinte merésznek mondható áldozatkészséggel tette lehetővé, hogy az alig pár évvel ezelőtt felépített püspöki i uti imaházban orgonával tegyék az isteniszteleteket még lélek emelőbbé. Az orgonaszentelést múlt hó 27-én tartották meg örökké emlékezetes szép ünnepély keretében. Az ünnepélyt a Réti Vegyeskar nyitotta meg, amely után Sulyok István püspök lélekemelőn szép imája következett, majd Vadai Béla esperes szívéhez szóló ünnepi beszéde. A műsor számai között különösen kiemelkedett Pázmány ének-szólója és Bakos Olga ének-száma. Dézsi Ella mély érzéssel szavalta Papp S. alkalmi költeményét. A délutáni ünnepélyt az Újvárosi Férfikar nyitotta meg, majd Kádár Miklós pusztajlakai ref. lelkész tartott magasröptű ünnepi beszédet, amelynek végeztével dr. Szalay Elemér orgonajátékával és Bakos Olga énekszólójával járultak az ünnepély nivójának emeléséhez. Utána Perédy György tartott igen tanulságos és szép előadást a magyar nő áldozatkészségéről, majd a Velencei Férfikar énekelt szép sikerrel. Az ünnepély befejezésül fölhangzott a „Tebenned biztunk...” gyönyörű zsoltára.

Vallásos ünnepély Belényesen. A nagyváradai ref. nagyhét áldásos hatásaiból a belényesi gyülekezet is ki akarta venni a

maga részét s ezért okt. 2-án, pénteken délután Vásárhelyi János erdélyi püspökhelyettes és Kádár Géza szilágysági esperes részvételével szép templomi ünnepélyt rendezett. A templomot teljesen megtöltő gyülekezet éneke után Kádár Géza hirdette Isten igéjét, a szőlőbell munkások példázata alapján (Máté XX, 1—16.) Isten megtartó kegyelmének örök törvényét mutatta meg vigasztalásul a hallgatóknak. Vásárhelyi János megragadó beszédben tárta fel a mai világ nyomoruságát és írta be a szívekbe ref. egyházunknak és hiveinknek e nyomorusággal szemben való kötelességeit. „Ha eddig a feleslegből adtunk — mondotta — most már abból kell adnunk, amire magunknak is szükségünk lenne, ha kell, a falatunknak a felét is oda kell adni” . . . Az ünnepély lefolyását változatossá tették és annak művészi keretet adtak Jakab Irénke, aki egy régi éneket (Irgalmazz Istenem, írta Stradella A.) énekelt szépen és meleg érzéssel, Balla Péter, aki Veracini Corti Largó-ját hegedülte komoly művészettel és a Varga László kántortanító által vezetett vegyes kar, mely Kádár G.: „Te vagy nap világon“ kezdetű hozsánna éneket adta elő kifogástalan betanulással. Az ünnepély áldott hatásaiért és eredményeiért Istennek legyen dicsőség!

Figyelmeztetés. Tanszerek ügyében a püspöki hivatalhoz intézett többrendbeli megkeresésre vonatkozólag ezúton közöljük, hogy a tanszerek megrendelése folyamatban van.

Örökbefogadna gyermek-szerető gyermektelen házaspár egy 8—10 éves jó családból való árvaleányt. Bővebb felvilágosítást lapunk főszerkesztője nyújt.

Kántortanítói állást vállalna oklevé nélküli, perfekt román nyelvtudással, tanítóképzőt

végzett férfi. Címe: Kolumbán Mózes Talişoare—Olasztelek, jud. Odorhei.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 5242—1931-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt elemi isk. iskolaszéki elnökségnek.* A 4146—1931. sz. körrendeletre már régen be kellett volna küldeni a ref. iskolákba beiratkozott növendékek létszámkimutatását nemenként és osztályonként. Bánátból 3 [Szigetfalu, Nagypereg, Kispereg], Nagyszalontáról 8 [Belényes Belénvesujlak, Bélzerind, Fekete-nyarmat, Kisnyégerfalva Pankota, Tamáshida, Vadász] Biharból 6 [Hegyközcsatár, Hegyközpályi, Hegyközujlak, Mezőtelegd, Pusztajlak Siter], Ermellékről 5 [Bályok, Érbogyoszló Erkeserü Monospetri Szalacs], Nagykárolyból 6 [Dobra, Domahida, Érendréd, Kaplony, Nagykároly, Szaniszló], Nagybányáról 10 [Kőszegremete, Ombód, Dobrácsapáti, Turterebes, Avasujváros, Batiz, Csengerbajos Hirip, Hosszumező, Kispeleske] iskolaszéki elnökség nem tett eleget ennek a rendeletnek. Felszólítom a mulasztókat, hogy a hátralékos jelentést 10 nap leforgása alatt küldjék be, különben költségükre távirati úton fogom azokat bekérni Oradea—Nagyvárad 1931 október 9. Atyafiságos szeretettel: Sul yok István sk, püspök.

Pályázat. *A paptamási-i ref. egyház presbyteriuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megürült organista-kántortanítói állásra.* Javadalom: I. Tanítói fizetés: 1. Tisztességes átrenovált háromszobás lakás, melléképületekkel, pincével, magtárral = 300 Lei. 2. Tandijkárpótlás címén addig, míg az államsegélyt a tanítók megkapják, 3 kat. h. 742 □-öl föld, értéke = 3500 Lei. 3. Közmunka váltság 41 Lei 20 b 4. 16 kat. h. 1227 □-öl szántó és kaszáló à 1000 Lei = 17,000 Lei. 5. Ismétlők oktatásáért a községtől 20 Lei. 6. Két és fél méter öl kemény tűzifa a községtől = 3500 Lei. 7. Készpénz 10 Lei 40 b. 8. Három hold legelő illetőség 5 nagy jószágra és 1 kocára = 1000 Lei. II. Kántori fizetés: 1. 20 köből buza és 20 köből zab helyett fizet az egyház 1000 Leit. 2. Nyolc kat. hold föld, melyet az Agrár bizottság adományozott, de melyért az egyház nem szavatol à 1000 Lei = 8000 Lei 3. Stóla az egyházkerület által megállapítva circa = 2000 Lei. Összes tanítói és kántori fizetés értékelve 36,471 Lei. 4. Esetleges államsegély. Mindennemű adónak a felét az egyház fizeti. A megválasztandó utód köteles leendő elődjének beruházás címén a presbyterium által megállapítandó összeget megfizetni.

III. Kötelessége; A IV., V., VI., VII. osztályu fi- és leány vegyes iskola vezetése, vallástanítása. Ismétlősök oktatása (fiuké). Vasárnapi iskola vezetése. Minden kántori, énekvezéri teendők, temetés, énektanítás, a már meglevő énekkar továbbfejlesztése, lelkész akadályoztatása esetén és kanonikus órákon istentiszteletek végzése, lelkésznek minden belmissziói munkában segédkezés, egyháztanácsi gyűlés jegyzőkönyveinek vezetése stb. Pályázhatnak az *egyházi és állami törvényeknek megfelelő képesítéssel bíró férfi tanítók*, kik katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Pályázati határidő október 18. Állás azonnal elfoglalandó. A megválasztott igazolt költségének megtérítését a presbyterium kilátásba helyezi. Teljesen felszerelt pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatal címére küldendők. Târnăveșu—Paptamási, jüd. Bihor. (Posta, vasut helyben) Presbyterium.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít* jelzálogkölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzlelet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni. — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egy millió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Bihor

a—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Szállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangáliványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Aranylevél.

Nagyiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

A szentírás tanítja, hogy „miképen holt a test lélek nélkül, akképen holt a hit is cselekedetek nélkül“ (Jakab II. 26) és arra int: „a ti hitetek mellé ragasszatok jócselekedetet“. (II. Péter I. 5)

Ezek az apostoli intelmek csengenek fülemben, midőn egyházunk szomorú állapotát látom, intézményeinek, különösen iskoláinak siralmas vergődését fájó szívvvel nézem.

Lám, őseink szintén nehéz időben, — hitből származó jószágos cselekedeteikkel meg is alapították; fenn is tartották ezeket a nemes intézményeket, mi pedig fenntartani se tudjuk azokat, hiszen egyrészők szemünk előtt lett semmivé, lett az enyészeté.

Nem apadt ugyan ki a jótékonyság forrása, de ma már nagyon lassacskán csörgedez. Ha a súlyos gazdasági válság alatt legyörgült és elerőtlenedett egyháztagnak nem tudnak, nem bírnak kellő erővel egyházi intézményeink támogatására, fentartására kellő áldozatot hozni, az nagyon megérthető, de ha azok vonogatják magukat, azok nem érzik egyházunk és iskoláink fentartására s ez által a jövő megmentésére a szent elkötelezetést, akikben még van segítségre való erő: az már érthetetlen és elítélni való dolog.

Hogy egyházam iránti igaz szeretetemet necsak szóval hirdessem, de némileg tettel is bizonyítsam, 50,000 [ötvenezer] leit adok különféle egyházi és iskolai célokra.

A nagybányai ref. egyházmegyének	---	---	---	---	10,000 leit
A szatmári ref. főgimnáziumnak	---	---	---	---	10,000 „
Szatmári ref. nőnöveldének	---	---	---	---	5000 „
Nagyváradai ref. árvaháznak kerületivé alakítása céljára	---	---	---	---	4000 „
Felsőbányai ref. egyháznak	---	---	---	---	3000 „
Egri i. ref. egyháznak	---	---	---	---	8000 „
Mikolai ref. egyháznak	---	---	---	---	10,000 „

összesen 50,000 leit

Jól tudom, hogy ezt nem okvetlen szükséges az egyházmegyének bejelenteni, ha mégis bejelentem, azért teszem, mert az egyházmegye ellenőrzése alá kívánom helyezni magamat.

Az egyházmegyének juttatott 10,000 leire nézve óhajthatom az, hogy annak évi kamata mindaddig, míg az állam, vagy egyház a tanítói özvegyekről és árvákról intézményesen nem gondoskodik, de legfeljebb 10 évig, a most alakult nagybányai ref. egyházmegyei tanítói gyámintézetnek adassék évről-évre, azután pedig az egyházmegyei közgyűlés legbölcsebb belátása szerint intézkedjék felette.

Midőn ezeknek egyszerű tudomásul vételét kérem, Isten áldását esedezem egyházmegyénk minden tagjára, nagyjaira és kicsinyeire és az egész magyar ref. Sionra.

Mikola, 1931 szeptember 28 án.

Az egyházmegyei közgyűlésnek

készséges hive

Magoss Ferenc,
ref. lelkész.

Igaz örömmel és Isten iránt való hálaadással közöljük ezt a levelet, hogy van az Úr szolgálói között, ki a mai nehéz anyagi helyzetben ilyen összeget adhat Istenországára építésére és még nagyobb örömmel és hálával, hogy van, aki ad is. Közöljük, hogy „mások is lássák és dicsőítsék a mennyei Atyát”.

A VIII. Református Nagyhét.

II.

A Nagyhét utolsó napjának, vasárnapnak három kiemelkedő része volt: az ünnepélyes istentisztelet, a Károli Gáspár Irodalmi Társaság alakuló gyűlése és a református Nagygyűlés. Az istentiszteleteket az újvárosi templomban dr. Makkai Sándor püspök az olasziiban Vásárhelyi János e. ker. főjegyző, a velencei imaházban Farkas Albert dési, a réti imaházban Csia Pál brassói lelkipásztorok végezték, minden helyet teljesen megtöltő gyülekezet részére.

Istentisztelet végeztével volt a *Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság* alakuló gyűlése, melyet dr. Thúry Kálmán tartalmas beszéddel nyitott meg. Utána Csernák Béla főjegyző terjesztette elő az alapszabályokat, melyeket a közgyűlés csekély módosítással elfogadott. Majd Sulyok István püspök javaslatára megválasztotta a tisztikart. Elnökök: Dr. Makkai Sándor püspök és dr. Thúry Kálmán főgondnok. Alelnökök: Vásárhelyi János püspökhelyettes és dr. Nagy Sándor egyhm. gondnok. Főtitkár: Maksay Albert theol. tanár. Titkárok: Debreczeni István és

Jancsó Elemér kolozsvári koll. tanár. Pénztárnok: Dr Darkó János. Ügyész: Dr Szöllősi János. Választmányi tagok: Gr. Bánffy Miklós, dr Bene Ferenc, Berde Mária, Csutak Vilmos, Csüri Bálint, Dóczy Ferenc, dr Illyés Géza, Jancsó Sándor, Kádár Géza, báró Kemény János, dr Kristóf György, dr Musnai László, Nagy Endre marosvásárhelyi gimn. igazgató, Nagy Sándor zilahi tanár, dr Tavaszi Sándor az erdélyi egyházkerületből és Sulyok István, Csernák Béla, Szombati Szabó István, dr Olosz Lajos, Sárközi Lajos, dr Szabolcska László, Báthory Ferenc, Falussy Árpád, Arday Aladár a királyhágómelléki egyházkerületből. — A megválasztott tisztikar nevében dr Makkay Sándor mondott köszönetet és adott rövid, sokat jelentő programot. Majd dr Török Pál a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság főtitkára üdvözölte meghatottan és elfogult szívvvel az új testvér Társaságot, mély hatást keltve szívből jövő beszédével, melyért dr Makkai elnök mondott köszönetet. Dr Mezey Mihály javaslatára a közgyűlés megbizta az elnökséget, hogy találjon módot a Protestáns Szemlének a Károli Gáspár Társaság tagjai részére méltányos feltételek mellett leendő rendelkezésre bocsátásra nézve. Végül Sulyok István püspök lelkes beszédben Isten áldását kérve, a gyűlést bezárta.

Délután 4 órakor kezdődött a Nagyhét záró aktusa a *Nagygyűlés*, melyet a megjelentek hatalmas sokasága miatt az olasz i templomban kellett megtartani. A XC. zs. 1. versének eléneklése után dr Makkai Sándor erdélyi püspök nagyszabásu megnyitó beszédet mondott. Erőteljesen hangsúlyozta, hogy bátran, tisztán és minden megalkuvás nélkül kell hirdetni, hogy a hitben való megújulás a döntő. De a hitnek cselekedetekben, szolgálatban kell megnyilvánulnia és hogy ez nagy eredményeket tudjon létrehozni, szervezkedni kell a férfiaknak és nőknek. Beszédét így fejezte be: „Vigyétek el ezt a három szót: hit, szolgálat, szervezés, ami lehetséges, szükséges és halaszthatatlan”. Beszéde végeztével indítványozta, hogy a nagygyűlés küldjön üdvözlő táviratot Őfelségének és a miniszterelnöknek, amit egyhangulag elfogadtak. Majd dr Bene Ferenc a dézsi egyh. m. főgondnoka tartott rendkívül hévvel és meggyőző erővel mély hitről tanuskodó, gondolatokban gazdag beszédet, mely után felolvasta a nagygyűlés deklarációját, amit a nagygyűlés lelkesedéssel fogadott el és felkérte a két kerület püspökét, hogy a legrövidebb idő alatt küldjék meg a lelkipásztoroknak azzal, hogy a szószékről hirdessék ki alkalmi egyházi beszéd keretében. Végül a mi fáradhatatlan, még mindig fiatalos lelkű, bámulatos energiájú püspö-

künk: megragadó beszéde zárta be a gyűlést. Azokról a lelki magasságokról, melyekre feljutottunk, az ő lelkének szárnyalása még feljebb emelte a lelkünket. Nagy szeretettel emlékezett meg Erdélynek és a mi kerületünk földjén élt egyházunknak a történelem folyamán többször megisméltődött találkozásáról. „És most e nehéz napokban — mondotta — Erdély keze ismét átnyulik, hogy megszorítsa kezünket és a testvéri kézfogással biztosítsuk egymást, hogy egymástól olyan erőt nyerhetünk, mely e nehéz időkben és a fenyegető válságokon diadalra segít. Az elhangzottak — folytatta tovább — ne csak szavak legyenek, mert azok, kiknek figyelme felénk fordult, nem fognak megelégedni a szavakkal. Attól függ a jövőnk, hogy megtudunk-e ujjalni. Az életünket ne magunkért akarjuk elégetni, hanem az Úrért és embertestvéreinkért”. A beszéd után a megteljesedett szívek ezreiből felzendült a hálaadó ének: „Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás”.

A Nagyhét három első napjának délutánján 6 órakor *templomi ünnepélyek* voltak, kétszer az ujjvárosi, egyszer az olasz-i templomban. Az ígét Bokor Sándor feketegyarmati lelkész [I. Móz. 12:7–8], dr Szabolcska László bánáti esperes [Máté 6:19–21], és Maksay Albert theol. tanár [Luk. 9:1, 2, 6, 10, 11.] hirdették. Azonkívül művészi szólóénekek, énekkari és zenekari számok fokozták az áhitatot. Ezek közül — mint minden alkalommal, most is — különösen kiemelkedtek dr Szemethy Géza e. ker. titkár vegyeskarának kiválóan értékes és magas művészi színvonalon állott számai. Az előadott darabok „Az igaz, mint a pálmafa virágzik” c. imitációs polifon stílusú vegyeskara a saját szerzeményei voltak s úgy e mesteri zenei alkotásokért, mint azoknak precíz előadásáért a legteljesebb elismerés illeti, ugyanis mint zeneszerzőt, ugyanis mint dirigenszt. Egyik az ujjvárosi templomban zenekari kísérettel előadott darabja, egyenesen egy operaházi énekkar hatását keltette a hallgatókban.

A Nagyhéttel kapcsolatban az *ifjúság részére* is tartottak konferenciákat Kiss Bertalan s. lelkész rendezésében. Ezeken, főképp szombaton és vasárnap nagyszámmal vettek részt a helybelieken kívül a környékből a nőszövetség napjára bejött és vasárnapra is bent maradt leányok. Előadásokat tartottak Arday Aladár, Debreczeni István, dr Imre Lajos és Vásárhelyi János.

Jelentős mozzanata volt a Nagyhétnek a szombat este rendezett *irodalmi estély*, melyeken a lelkészi kar irógárdájának legkiválóbb tagjai működtek közre. Maksay Albert és Szombati Szabó István költeményeket, Donáth László és Sárközi Lajos

pedig elbeszéléseket olvastak fel. Ezenkívül bevezető beszédet, illetve előadást tartottak Perédy György és Tabéry Géza nagyváradi írók. Kivülök még művészi zongora és énekkari számok tették változatossá a legmagasabb kritikát is kiálló műsort, melylyel a szereplők fényes bizonyosságát adták, hogy egyházunk munkásai között ma is, mint mindenkor, kiváló művelői vannak a világi irodalomnak is.

Meg kell említeni a teljesség kedvéért, hogy a vidéki gyülekezetekben tartandó vallásos ünnepélyek eszméjét, bár a programba hivatalosan nem vétetett fel, a belényesi gyülekezet, amelyik a legnehezebben megközelíthetőnek látszott, megvalósította. Péntek este templomi ünnepélyt rendezett, melyen Kádár Géza bibliamagyarázatot, Vásárhelyi János pedig előadást tartott.

Midőn az áldásokban gazdag napok eseményeiről beszámolunk, tartozunk egy vallomással. Bevalljuk, hogy nem kevés aggodalommal néztünk a mai súlyos anyagi viszonyok között, e nagyhét elébe. Félve gondoltunk reá, hogy a pénztelenség sokakat visszatart és csak elenyésző csekély számban fogunk megjelenni. Hálaadással jegyezzük fel, hogy az Ur megszegyenítette aggodalmunkat. Igaz, szerettük volna, ha még többen lettünk volna, szerettünk volna, különösen a közelebbi helyekről és világi testvéreink közül többeket ott látni és főképp vasárnap délután a környék nagyobb képviselőit, — de így is olyan nagyszámmal voltak jelen, hogy a rendelkezésre álló helyiségek szűknek bizonyultak.

Tartozunk továbbá a megszegyenítés bevallásán kívül hálás köszönettel a nagyváradi gyülekezet és főképp a fáradhatatlan rendezőbizottság iránt, élén Csernák Béla ker. főjegyzővel, ki heteken át szinte emberfölötti munkát végzett lelkes gárdájával. Hogy milyen szívvvel és lélekkel fáradoztak, arra legjellemzőbb példa a bizottság egyik presbyter tagja, ki nyári szabadságát csak azért nem vette ki, hogy ez alkalommal használhassa fel és minden idejét a Nagyhét előkészítésére fordíthassa. Legyenek áldottak mindazok, kik önzetlenségükkkel, odaadásukkal és keresztyén testvéri szeretetükkkel az ott nyert áldásokhoz hozzásegítettek bennünket.

De legyen áldott maga az áldásokat adó kegyelmes Isten, ki az ott nyújtott lelki kincseket gazdagítsa és gyümölcsöztesse az egész anyaszentegyházban, hogy az elhangzott tervek és elhatározások tettekkel valósuljanak és gazdagodjék meg az élet a válságba jutott ember boldogítására és az áldó Isten dicsőségére.

Az Országos Református Lelkészegyesület konferenciái Debrecenben.

Az ORLE debreceni konferenciáján egybegyültek többszázan lelkipásztorok és közel mintegy százan a lelkipásztori női családtagok. A debreceni református egyház látta vendégül a konferencia tagjait. A debreceni egyházrészek nagy szeretettel hozták meg áldozataikat. A konferenciákat naponként istentisztelet előzte meg a kollégium oratóriumában, ahol együttes konferenciákat is tartottak lelkipásztorok, vallástánító lelkipásztorok és református nők [papnék] számára. Az istentiszteleteken az ígét hirdette a magyar református lelkipásztor főjellemvonásai főtétele alapján Csikesz Sándor egyet. professzor, ORLE főtitkár, akit a konferencia egyhangulag elnökéül is megválasztott. Külön tartottak konferenciát a református nők [papnék] és a vallástánító lelkipásztorok egyes kérdések megtárgyalása céljából, valamint az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat is ekkor tartotta közgyűlését.

Délutánonként evangelizációs istentiszteletek voltak a debreceni templomokban.

Mint minden konferenciát, úgy a debrecenit is foglalkoztatták elsősorban az aktuális történelmi megemlékezések dátumai. A debreceni konferenciát emellett egy élő jubilánsnak az ünnepélése jellemezte: D. dr. Baltazár Dezső püspök 20 éves püspöki jubileuma.

Miklós Ödön nagycsepelyi lelkipásztor előadásában megemlékezett a konferencia, a zürichi nagy reformátor, a kappel hős: Zwingli Ulrich halálának 400 éves fordulójáról. Hálával emlékezett meg Svédország nagy fiának: Gusztáv Adolfnak 300 évvel ezelőtti diadalmas fegyveres beavatkozásáról, a protestáns vallási és lelkiismereti szabadság érdekében. De hálával emlékezett meg azokról a vértanúkról is, kik az elnyomás nehéz idején türelemmel és győzedelemmel hordozták keresztjeiket az ellenreformáció szörnyű pusztításai alatt és így a 200 esztendő határátkönl, mely ezen ellenreformáció pusztításait megpecsételte, az első Carolina resolútióról. Megemlékezett arról a csodálatos tényről, amely a megvert pásztorok helyett, a földből sarjasztott pásztorokat, akiknek életén keresztül a sötétben fénylett az evangéliom. A százados elnyomásnak a végén a felvilágosodott absolutistának, II. Józsefnek, százötven évvel ezelőtti kiadott Türeلمي rendeletéről kegyelettel emlékezett meg.

Szólott arról a centennáriumról, midőnl az üldözéseknek vé-

res és vértelen korszakai után, a magyar törvényhozás tagjai ihletett lélekkel száz évvel ezelőtt fogtak hozzá a vallásszabadság és a felekezetek egyenlősége megújult erővel való munkálásához. És végül az aktuális dátumok között hálát adott azért az egységért, amely 50 évvel ezelőtt született meg a debreceni Zsinaton, midőn a darabokra szaggatott magyar református egyház szervezetileg egységbe tömörült.

Elhatározta a konferencia, hogy az ORLE közgyűlése útján felkéri az Egyetemes Konventet, Zwingli Ulrich életrajzának és munkáinak megiratása, illetve magyar nyelven kiadása érdekében; egyben arra is felkéri, hogy Zwingli Ulrich életrajza népszerű formában, olcsó kiadásban is megirassék és kiadassék.

Az ORLE konferenciának egyháztörténelmi tárgyú és az aulikus magyar történetírással szemben egyházi értékeinket védő irányú, előadást tartott Görömbei Péter nagykállói lelkipásztor Bethlen Gábor jelleméről. Ismertette Csikesz Sándor egyet. professzor, ORLE főtitkár még kiadatlan művét, mely párhuzamot von Szekfü Gyula és Rugonyfalvi Kiss István egyet. professzornak Bethlen Gáborról megírt jellemzése között. Ennek alapján rámutatott arra a történelmi célzatos átértékelésre, amely Szekfü könyvéből kitűnik és amelynek célja a magyar protestantizmus kisebbitése és a Habsburgok dicsőítése. A konferencia elhatározta Rugonyfalvi Kiss István egyet. professzor erre vonatkozó műveinek támogatását mind a felnőttek, mind a gimn. VIII. oszt. beli tanulók között és felkérte Csikesz Sándort, hogy adja ki megírt művét.

Theologiai tudományos színvonalon szólt dr Victor János budapesti theologiai akad. tanár, az igehirdetésben levő dogmatikumról.

Az ORLE konferenciának, mint a református lelkipásztori kar egyetemének elismerésére vált az a szociális érzék, amelylyel foglalkozott a mai társadalom szociális nagy problémáival: a szegénygondozással, az ifjúság nevelésével és az emberi kultúrát elpusztítani akaró belsevizmussal. Muraközy Gyula kecskeméti lelkipásztor előadásában ismertette az ugynevezett „Egri norma” alapján megszervezett kecskeméti gondozást, azzal a különbséggel, hogy a református egyház a maga szegényei felkeresésére a saját kebeléből alakított mintegy 16 tagu tabita nőszövetséget, a római katolikus apácák helyett. A konferencia szükségesnek látta felhívni tagjainak figyelmét arra, hogyha az egri normát másutt is bevezetni kívánják, mindenütt alakítsák meg saját kebelükből a nőszövetségeket és ne vegyék igénybe

semmiesetre sem az apácák szolgálatait. — Szabó Imre Budapest-fasori lelkipásztor szemléltetően tárta a konferencia elé berlini példák alapján az egyház-, nemzet-, család-, és iskolaellenes, bolsevista ifjúsági nevelést és rámutatott a konfirmációnak komoly hittel való végezésére és a konfirmáltakkal való foglalkozásra, mint a református keresztyén ifjúsági nevelés egyik hathatós eszközére. Ugyanitt Gál Lajos Budapest—Angyalföldi református lelkipásztor felhívta a konferencia tagjainak figyelmét — különösen városi gyülekezetekben — a templom mellett szociális alkotások létesítésére (tanoncotthon, tanonciskolák, gyülekezeti házak stb.), hogy így az ugynevezett proletár ifjúság az ifjumulások megfelelő keresztyén nevelésben részesüljenek.

Magát a bolsevizmust oroszországi formájában ismertette Görömbei Péter nagykállói lelkipásztor.

Noha a magyar állam mai gazdasági válságos helyzete mindenre kihat, mégis — sőt éppen ezért — szükségesnek látta a konferencia, hogy Sütő Kálmán tiszaluci lelkipásztornak: „Lelkészek és egyházak anyagi sérelmei“ ismertetése alapján megállapítsa és az ORLE közgyűlése által elfogadtassa, hogy az államháztartás egyensúlyának megingásában nem volt szerepe a protestáns egyházak és lelkészek állami támogatásának, mert ezek a törvényekben megállapított mértéknek mindaddig messze alatta maradtak.

A konferencia főbbirányu témáin kívül foglalkozott nagy szeretettel, kivesző liturgiai szokásainkkal, dr Szász Imre monostorpályi lelkipásztor előadásában és szükségesnek vélte, mind a liturgiai szokásoknak további összegyűjtését, mind az általános magyar népszokásokét, melyeket hozzászólásában érintett dr Illyés Endre szegedi vallástani lelkész.

A jövőben megvalósítása esetén nagyfontosságú „Belkörü tűzkárbiztosítás“ ügyét Kolozsvári Kiss László debreceni lelkipásztor javaslatára azzal terjesztette a közgyűlés elé, hogy feltétlenül szükségesnek tartja a Konventtel kapcsolatosan egy országos és általános jellegű református belkörü biztosító létesítését hűveinkre is kiterjeszkedőleg.

A református nők (papnék) konferenciái a belmisszió jegyében és szellemében folytak le, melynek két fő témáját képezték: a diakónissza munka és a nőknek szerepe a lelkigondozásban. A debreceni diakónisszaképző intézet munkáját ismertette Nagy István debreceni diakónisszaképzőintézeti lelkipásztor; a debreceni leányok és nők között végzett belmissziói munka eredményét Uray Sándor debreceni lelkipásztor és a nők szerepét a

lelkigondozásban, előadta Gál Lajos Budapest-Angyalföldi lelkipásztor.

A különböző irányu és tárgyú konferenciái előadások augusztus 29 én délután fejeződtek be és a konferenciái tagok azzal az érzéssel távoztak a konferenciáról, hogy a kegyelem Istenének gazdag magvetése volt a debreceni konferencia, melynek remélhető és várható az ehhez mért aratása is.

Lelkészegyesület.

Egyházmegyei lelkészértekezlet és egyházmegyei közgyűlés.

A nagybányai egyházmegye lelkészei szeptember hó 22-én tartották szokásos értekezletüket Szatmáron.

Az értekezletet Magoss Ferenc elnök nyitotta meg aki üdvözlővén a megjelenteket, rámutatott arra, a sajnálatos körülményre, hogy a lelkészi körök közül csak az avasi kör tartott gyűlést a nyár folyamán, miért is az értekezlet csak az innen beérkezett javaslatokat tárgyalhatja.

A javaslatok felett, melyeket Mogyorós Sándor jegyző ismertetett, széleskörű vita indult meg, melynek eredményeként kimondotta az értekezlet, hogy a vallásitanítás eredményesebbé tétele érdekében az összes állami iskolákban szorgalmazni fogják a rendes óraszám kiadását, az egyházmegye útján pedig kérni fogják a kerületet, hogy addig is, míg a zsinat az egyházfegyelmi törvényeket megalkotná, novelláris uton intézkedjen az egyházfegyelmi szabályzat megalkotása és életbeléptetése tárgyában.

A szatmári református főgimnázium támogatására ismételtén felhívják azokat a lelkészeket, akik még eddig nem léptek be az iskola fenntartótestületébe. — Majd Peleskey Sándor indítványára kimondotta az értekezlet, hogy tekintettel a lelkészek speciális érdekeire, kívánja a romániai református lelkészegyesület megalakítását és pedig úgy, hogy annak minden lelkész kötelezett tagja legyen és az egyesület teljes autonómiával bírjon s ezen kívánságát az egyházmegyei közgyűlés útján a kerületi gyűlés elé terjeszti.

Végül Oláh Sándor számolt be a kerületi bibliaköri konferencia lefolyásáról és ismertette a belmissziói munka nehézségeiről és eredményeiről szerzett tapasztalatait.

A nagybányai egyházmegye folyó hó 8 án tartotta őszi közgyűlését Szatmáron Széll György esperes és dr Böszörményi Emil egyházmegyei gondnok elnöklése mellett. A XC zsoltár közös eléneklése és Széll György esperes alkalmi imája után, dr Böszörményi Emil mondott megnyitó beszédet, melyben a jelenlegi válságos időkben fokozott tevékenységre buzdította a lelkipásztorokat, presbytereket és tanítókat. A megjelentek számbavétele és a jegyzőkönyvhitelesítés felőli intézkedés után, Oláh

Sándor főjegyző ismertette a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét, melynek alapján a Kádár Károly és Szőke József tanítóképviselekké választását jóváhagyólag tudomásul vette a közgyűlés.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban felhívta közgyűlés lelkészeit, hogy a vasárnap délutáni istentiszteleteken minden alkalommal káté vagy bibliamagyarázatot tartsanak és a hétköznapi istentiszteletek megtartására, valamint az állami iskolákban a vallástanításra különös gondot fordítsanak. Elrendelte továbbá a belmissziói munka intenzívebb megindítása mellett az iratterjesztés bevezetését is. Az időközi változásokról szóló jelentésből tudomásul vette Nagy Lajos felsőbányai és Sziky Ádám sárközi lelkészek nyugalombavonulását, valamint a felsőbányai lelkészi állásnak Spáczai Árpáddal való betöltését. Megerősítette állásaikban Kupán István avasujvárosi, Papp Zsigmond szatmári segédlelkészeket, továbbá Szücs Béla szárazberki kántortanítót, Sarkady Ilona máramarosszigeti, Zimánné Balogh Erzsébet hiripi, Nagy Boriska szatmári, Nagy Margit atyai és Bilkay Mária egri helyettes tanítónőket.

A tárgysorozat rendjén értesült a közgyűlés arról a fölemelő cselekedetről, hogy a sárközi énekkar és nőszövetség nagy gyülekezeti házat épített. A szatmárrészi egyházak nyilatkozatait, mely szerint nem óhajtják a nagykárolyi egyházmegyével az egyesülést, azzal terjesztik a kerületre, hogy ezt a kérdést egyszermindenkorra vegye le a napirendről.

A lelkészértekezlet előterjesztései alapján kimondotta közgyűlés az egyházfegyelem bevezetésének és a romániai református lelkészegyesület megalakításának szükségességét. — A renitens józsefházai gyülekezetet, amely megtagadta a belhivatalnoki fizetések kiszolgáltatását, az apai presbytérium gondnoksága alá helyezte. — Jóváhagyta a szatmári kültelki templom részére vásárolt telek adásvételi szerződését és a vagyonleltárak beküldésére a presbytériumokat elkötelezte.

Végül az egyes egyházakból beérkezett ügyek letárgyalása után, fölemelő érzésekkel hallgatták meg a közgyűlés tagjai a Magoss Ferenc mikolai lelkész bejelentését, aki 50,000 Leit adományozott különböző egyházi és iskolai célra s neki ezen tekintélyes adományért hálás köszönetet szavaztak.

Délután pedig több rendbeli közigazgatási és fegyelmi ügyet tárgyalt le az egyházmegyei bíróság.

HIREK

A budapesti skót misszió 90 éves fennállásának jubileuma szeptember 18-án volt, a Vörösmarty utcai épület nagytermében. A tulajdonképeni ünnepi összejövetel szeptember 20-án volt, mely alkalommal

dr Ravasz László püspök és dr Webster Macdonald skót lekipásztor tartott alkalmi beszédet.

A kecskeméti jogakadémia szeptember 29-én tartotta fennállásának 100 éves jubileumát.

A Feloldéken felállítandó ref. tanítóképzőintézet céljára a rimaszombati református egyház felajánlotta a gimnázium melletti telket és az épület felépítésére 400 ezer koronát.

Eladó Debreceni Lelkészi Tár. Megb. Kalas István lelkes ur könyvtára, régebbi kiadású könyvek, folyóiratok, nagyon jutányos áron eladók. Megtekinthetők Béres Károly könyvkereskedésében.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Dr H. S. E.-d. Megkaptam, köszönöm. Mivel még nem történt döntés, hogy a nagyhéten elhangzott előadásokat milyen formában közöljük, egyelőre ezt sem hozom, hanem a többivel együtt. **B. G. Á.-d.** Az ajánlott árvát az örökbefogadónak megírtam. Válaszáig türelmet kérek

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsönöket.* Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzlelet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triesszi „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékonycélú akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizománnyos: TAKARÉKOSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Loco,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Szállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Egyházunk szociális feladatai

Dr Nagy Sándor egyházm. gondnoknak a nagyheti nagygyűlésről — betegsége miatt — lemaradt előadása és deklarációja.

Egy idő óta mind több és több szónoklat hangzik el, több és több sort szánt könyvekbe, ujságokba a toll, melyek a széles e világon mindenütt előmlő gazdasági, sőt már azt mondhatjuk, ebből eredő általános válság okait és megszüntetésének módjait és eszközeit kutatják.

Pedig egyszerű a kérdés. Klasszikusan jelölte meg az okot jóelőre Madách, midőn azt mondja Miltiadesről:

Van a léleknek egy erős szava,
A nagyravágy. A rabszolgában alszik,
Vagy szűk körében bünné aljasul,
De vérével táplálván a szabadság,
Naggyá növeli, mint polgár erényt.
Ez köll életre minden szép s nagyot,
De hogyha tulerős, anyjára tör,
S küzd véle, mig elbukik egyikök.

A testvérgyilkos Káin óta ez a nagyravágy huzódik meg az emberi lelkek titkos redőiben s rendez onnan kitöréseket. Amig nem szertelen, sok nemes eszmének, fényes alkotásnak képezi csiráját. Ezzel vont a uralmi körébe az ember fokozatosan előrehaladva az anyag világot Leste el sok titkát a természetnek, alkotott gépeket, törekedett és vágyik mind több és több termelésre, mind nagyobb haszonra.

Az idők folyamán azonban, a szertelenségig vitt racionális termeléssel olyan tulerős lett, hogy ma már az ember került rabszolgaságába az anyagnak, urrá lett az ember felett a pénz ereje és küzd vele, válságok lavinájával árasztva el az emberiséget.

Anyjára tört a nagyravágy, ez az ősi ösztön. Küzd vele. Mig egyik helyen százezrek az éhségtől pusztulnak el nyomában, másutt a felhalmozott élelmi készletek egy részének elpusztítá-

sával gondolják tartani az árakat. Elérkezett ahhoz a szinthez a tőkés termelési rend, antagonistája, az 5 éves gazdasági tervvel együtt, melynél ha lendülete nem kapja meg a mérséklő féket, elvérzik. De nemcsak egyikük, hanem együtt mind a kettő.

Az ős ösztönből lelkedzett nagyravágy az alap oka minden válságnak.

Mi már most az a fék, mely az anyára törő ösztön ezen iramát megállíthatja? Hol van az a nap, melyről ugyancsak Madách mondja:

... mint a vihar verőfényes napok közt,
Ki mondja azt vétkesebbnek, mert zajong,
Mint ezt, mivel éltetve melegít?

Ez is egyszerű és kézen fekvő. A vallás, a rendületlen hit az Istenben, a keresztyén egyház tanításainak hű követése és mindenben szemelőtt tartása.

Ez az éltető nap, melynek szeretetet sugárzó küllői megfékezhetik a zajongó vihart s helyes irányba vezelve az emberi ősi ösztönöket, termékenyítő meleggel árasztják el a tikkadt földi mezőket s megszüntetik a válságok számum szeleit akkor, amidőn a gazdasági élet törvényeinek ellenébe a lélek öntörvényeit állítják s ezen keresztül követelik attól a szociális igazságokat a gazdasági organizmusok, a tőke és munka örök harcában.

Krisztus Egyháza felette áll minden párt, irány, politikai, vagy gazdasági rendszernek, hiszen az első pünköszt óta eltelt 2 évezred alatt mennyi különféle politikai és gazdasági rendszer látott napvilágot s tűnt el nyomtalanul. Mig az egyház minden korban és helyzetben, alkalmas és alkalmatlan időben, betölteni igyekezett égi hivatását az evangélium hirdetésével.

És amidőn ezt tette a múltban, egyben teljesítette szociális misszióját is a régi utakon, régi eszközökkel.

Ma pedig már új szántást kell szántani, a mai kor terhes rögéhez alkalmas porhanyító szerszámokkal munkálva.

A moreni szonda olthatatlan lánggal ontotta a föld mélyéből a világot elsepréssel fenyegető tüzet. A tudomány és nehéz milliók minden áldozata nem volt képes eloltani azt. Mig a közelmúltban egy földcsuszamlás eloltotta

Ilyen föld alatti tűz emészti egy idő óta a társadalom gyökereit, a ma világának minden talpalattnyi helyén. Válságok járnak nyomában mindenütt s azok feltörő lángja festi vörösre sok helyen a látó határt, rávilágítva két hatalmas világ, a hit és hitetlenség, létért folytatott nagy küzdelmére.

A szinte örültségig vitt racionálizálása a termelésnek nem

gondoskodott arról, hogy racionálizálja a fogyasztást is, az országok egymás iránti féltékenysége általános bizalmi válsághoz vezetett: mindez a tömegeket ellenállhatatlan erővel ragadja a szélsőségek felé, mert a nyomor, nincstelenség, elkeseredés nagy elégedetlenséget keltett mindenfelé. Ezt az elégedetlenséget nemcsak a társadalmi és termelési rend felborítására, de a hívőknek az egyháztól leendő kiragadására is felakarja használni a hitetlen agitáció. Ezt a láthatatlanul morajló tüzet érzi, dübörgését hallja az emberiség széles e világon.

Állambölcsek, közgazdászok, pénzügyi kapacitások, tudós professzorok állják körül a betegágyakat. Igyekeznek eloltani a társadalom kloakaájának bűnös és bűzös szondáját. Eredménytelenül Hol itt, hol ott támad vészes kitörés, növekszik a munkanélküliség s a kitörő és kitörésre váró vulkán szennyes áradattal akarja elönteni az egész világot. Ha az egyház felismeri hivatottságát a szociális téren, ez újabb vizözön még sem következhetik be, bár hovatovább sok jelenség mutat közeledésére: ez a szonda is ki fog aludni.

A világot fenyegető, ezt a szondát kioltó földcsuszamlás nem lehet más, mint az evangélium. Ettől fordult el az emberiség egy nagy csuszamlással, térjen vissza hozzá, kialudt a pokol tüze, megoldást nyer mindenféle válság.

A nagy Keresztelő annak idején elhangzott: „térjete meg” felhívását ma így formulázzuk: „vissza a hit tanításaihoz”.

Uj eszközökkel kezdett uj szántást egyházunk, mert a régi eszközök és régi szántások elavultak akkor, midőn a belmisszió annyi és annyi ágát kezdte átvinni a gyakorlati életbe. Hiszen, ha ma felébrednének örök álmukból hitvalló őseink: ámulattal látnák azt a sok-sok belmissziós elgondolást, melyek uj eszközökként állítottak be az evangélium szolgálatába egyenesen abból a célból, hogy Isten minden teremtményének meg legyen az életlehetősége, amit őnekik annak idejében, még karddal a kezükben is nehéz volt kivívni.

Egyházunk lelki egyházi jellegéből folyik annak felismerése, mikép a szociális kérdés, mint elsősorban lelki kérdésben fel kell emelnie anyai szavát. Mi Krisztussal tartunk, mert kivüle nincs más üdvözítő. A modern megváltók inkább másokat akasztanak keresztre, önönmagát még egy sem hagyta megfeszítettetni. Mikor körülöttünk minden inog és veszendőbe indul, az Egyház a mi szilárd alapunk, sziklánk, amelyet az Ur adott.

A hit prizmáján keresztül szemléljük ezért az élet minden szociális problémáját s így meglátjuk, hogy a lélek emelkedett-

sége és tisztasága szabja meg az ember értékét, nem a társadalmi állás, vagy vagyoni helyzete.

A léleknek ezt az emelkedettségét és tisztaságát életre hívni első feladata ezért a belmissziói munkáknak s az egy Istenhez emelt lelkek előtt feltűnnek aztán az életlehetőségek és a boldogulás feltételei.

(Folytatása köv.)

Külmisszió.

Az erdélyi püspök ur be akarván kapcsolni egyházkerületét is az evangéliumi külmisszió ügyének szolgálatába, 921—1931. sz. alatt szétküldött körlevelében kerülete egyházközségeit, nőszövetségeit és belmissziós szerveit értesítette, hogy ebből a célból Babos Sándor segédlelkész atyánkfiát, ki a bázeli missziói iskolában két évet töltött, a külmisszió ügyének utazó lelkészévé kinevezte. Mint ilyennek, az lesz a feladata, hogy a gyülekezetek és lelkészek meghívására az egyházközségekben megjelenjék, ott a külmisszió kérdését ismertesse, az e célra rendezett istentiszteleteken, templomi ünnepélyeken és összejöveleken szolgáljon s Isten igéje hirdetésével egyházunk külmissziói feladatára rámutasson. Különben pedig Babos Sándor atyánkfia van kiszemelve arra, hogy a romániai református egyház első külmissziói munkása legyen.

Minthogy pedig ez a cél s általában a külmissziói szolgálat megszervezése anyagi eszközök nélkül nem valósítható meg, ezeket akként véli előteremthetőeknek a püspök ur, hogy a Babos atyánkfia látogatása alkalmával begyűlt jövedelem vagy perselypénz neki adassék át nyugta mellett s ő ezt az összeget az egyházkerületi pénztárba fizeti be.

Szives örömet tesztek eleget a püspök ur óhajlásának s ez ügyben tett intézkedését e helyütt ismertelve, magát az ügyet a mi kerületünk valamennyi egyházának és illetékesének szives szeretetébe ajánlom azzal a hozzáadással, hogy azok a gyülekezeteink, melyek a külmissziói lelkész ur látogatását óhajtják, az erre szóló meghívást az erdélyi ref. egyházkerület ft. püspöki hivatalához küldjék — annak továbbítását kérve — s egyben jelezzék a meghívóban azt is, hogy egyházközségüknek mi a vasúti állomása, vagy esetleg autobuszforgalomban hogyan közelítheti meg a legcélszerűbben. Az üdvösséges kezdethez adja meg a Mindenható Isten az Ő áldó kegyelmét! Oradea—Nagyvárad, 1931. október 28. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Világszövetségének Imahete.

— 1931 november 8—14. —

I. Felhívás az imahétre.

Ez évben Isten kegyelméből harmadik ízben bocsátjuk ki az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek szokásos évi imahetének programját, hogy mint a megelőző két évben, úgy ezen az őszön is az Ur elé hívja egyházunk ifjúságát és ifjúságáért élő felnőtteit.

A legnagyobb szükségek között vergődő világból hívunk ki az Ur világosságának, erejének és békességének megtalálására.

Az imádság, az Ige, a testvéri szivek egybe olvadó melege közelebb visz az Urhoz, tanácsát, titkait napvilágra hozza. Ne hidd, hogy bármire is lenne akkora szükséged, mint éppen erre. Ifjúságunk nem a halál, nem a válság, hanem az Isten ifjúsága. Igaz, hogy nélküle elvesz, de mindennél bizonyosabb, hogy benne megmarad. Mikor imádkozni hívunk, a legtisztább, a legegészségesebb, a legdrágább életforráshoz, Istenhez hívunk.

Kitárt karokkal várja hozzátérő gyermekeit a Világ Ura, a mi Atyánk! Szelid szóval hívogat a világösszeomlás egyre fokozódó robajai közül. Hangja, az Élet és a Jövendő biztos hangja messze kihallszik minden zaj közül. Siessünk hozzá, drága kincseket tart számunkra. Vigyük eléje magunk és ifjúságunk szükségait, kérésünk alázatosságának mértéke felett hallgat meg minket.

II. Az imahét programja: A világ szükségei.

Az egész imahét alap gondolatát a fenti cím foglalja össze. Az egyes napokra kijelölt bibliai helyek a szükségre mutatnak rá. Az előadások témái viszont azt mutatják, hogy Isten segédelmével ezek a szükségek miképpen oldhatók meg.

November 8, vasárnap. Az élő Istenben való hit hiánya. a) Bibliamagyarázat tartására alkalmas textusok: Ézsaiás 1:2—3, 42:16—17, Máté 5:8, I. János 5:4. A felsorolt textusok együtt adják az elmélkedés anyagát.

b) Előadás témája: Mit tett és mit tesz az IKE az ifjúságért?

c) Imádságunkban emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük, hogy Isten Lelke vezessen minden dolgunkban, tartson meg az iránta való hűségben, segítse azokat, akik elvesztették hitüket, vagy akik ingadoznak hitökben. Ébressze fel az ifjúság nagy

tömegeinek hitét. Adjunk hálát az ifjúsággal közölt áldásokért, a világkonferencia megtarthatásáért.

November 9, hétfő. Nem ismerjük az élet igazi értelmét és célját. a) Textusok a Bibliából: Zsoltár: 8:3–6, Máté 5:3–6, János 16:33, Róma 12:1–2.

b) Előadás: Az Istenben élő lélek ereje.

c) Imádságunkban emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük Istent, hogy világosítsa meg előttünk az életnek Krisztusban adott új értelmét, mutassa meg Krisztus éleligazságát minden más igazsággal szemben, segítse az ifjúságot arra, hogy a mostani sok ellentétes felfogás között ne veszítse el szemei elől az igazi utat. Adjunk hálát, hogy az ifjúságot nem hagyta magára, hanem mindenütt keresi és sok ifjunak adott győzelmet a világ felett.

November 10, kedd. Hiányzik a fegyelmezett élet. a) Textusok a Bibliából: Ámos 2:4, Zsoltárok 119:34, Lukács 14:27, Róma 6:22–23, Zsidókhöz írt lev. 12:12

b) Előadás téma: A keresztyén szeretet munkák jelentősége a világ életében.

c) Imádságunkban emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük Istent, hogy szolgáit segítse arra, hogy mindenütt teljes szívvel és bátorsággal tudjanak neki szolgálni, adjon erőt, hogy tudjunk Érette szenvedni is, segítse és erősítse az érette szenvedőket, őrizzen minket, hogy keresztyén szabadságunkkal vissza ne éljünk soha. Ébressze közöttünk a testvéri szolgálatait lelkét. Adjunk hálát, hogy a szeretet szolgálata által ma is gazdagítja ezt az életet, hogy a gyűlölség világába annyi szerető szívű embert ad.

November 11, szerda. Hiányzik a keresztyén lélek a gazdasági kérdések intézésében. a) Textusok a Bibliából: Ámos 2:6, Mikeás 2:1–2, Máté 25:34–40, I. János 3:17.

b) Előadás téma: A keresztyén sáfárság.

c) Imádságunkban emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük Istent, hogy Lelke által egy olyan gazdasági rendet alakítson ki, amelyik az Ő dicsőségét szolgálja s méltó az ember rendeltetéséhez inádkozzunk a hibájukon kívül munkanélkül maradtakért, vezesse úgy Isten a mostani gazdasági összeomlást, hogy meglássuk a bajok mélyén rejtőző bünt, segítse diadalra a sáfárság gondolatát. Adjuk hálát a sáfársági mozgalom eddigi munkájáért, Isten kegyelméért, mellyel eddig oltalmazott a mostani nehéz időkben, azért, hogy olyan nyilvánvalóan mutatja meg a bűn valóságát és veszedelmes voltát.

November 12, csütörtök. Hiányzik a béke. a) Textusok a Bibliából: Ján. 14:27, Ézsaiás 2:1–4, 32:17–18, Efézus 2:14–18.

b) *Előadás téma:* A keresztyén közösség ereje.

c) *Imádságunkban* emlékezzünk meg a következőkről: Adja meg Isten azt a belső békét, amely egyedül lehet a külső béke forrása. Kérjük Istent, akinek minden lehetséges, hogy a közlő háborúk ijesztő rémeit űzze el a láthatárról, vezesse a népeket igazságban és szeretetben, a népek közti megértés szolgálatában használja fel az IKE mozgalmát és egész anyaszentegyházát. Adjunk hálát, hogy ma is támasztott olyan embereket és mozgalmakat, melyek őszintén akarják a béke ügyét szolgálni, hogy a világkonferencián ötven különböző nemzet fiait gyűjtötte össze és tartotta együtt szeretetben.

November 13, péntek. Hiányzik a keresztyénség egysége. a) Textusok a Bibliából: I. Kor. 12:4–30, Kolossé 1:18, Efézus 4:4–6, János 17:21.

b) *Előadás téma:* A keresztyén misszió munkája itthon és idegenben.

c) *Imádságunkban* emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük Istent, hogy az ifjúsági mozgalmakat is használja fel az egyház egységének építése érdekében, szüntesse meg az egyes egyházak közötti áldatlan versengéseket, hívja fel a keresztyéneket a Krisztusban való egység meglátására, áldja meg mindenik egyház munkáját. Áldja meg a kül- és belmissziói munkákat. Ébressze egyházunkban a misszió iránti felelősséget. Adjunk hálát azokért a mozgalmakért, melyek az egyházak egységének megteremtésén fáradoznak, hogy a misszió az újabb időkben is újabb lelkeket nyert meg, az ifjúsági misszió eredményeiért, hogy külön munkást rendelt egyházunkban a misszió szolgálatára.

November 14, szombat. Hiányzik a reménység lelke. a) Textusok a Bibliából: Zsoltárok 31:25, Galata 5:5, Róma 8:24, 25, 28, 15:13, Zsid. 6:18–19.

b) *Előadás téma:* Felelősségünk egyházunk ifjúsága iránt.

c) *Imádságunkban* emlékezzünk meg a következőkről: Kérjük Istent, hogy áldja meg az egész magyar ifjúság között folyó keresztyén munkákat, az egész világban folyó keresztyén ifjúsági munkákkal együtt, országunk többi népeinek ifjúságát is vezesse Krisztus ismeretére, emelje feljebb a mai pesszimista világ és ifjúság tekintetét az igazi reménység tiszta légkörébe, erősítse a biztos győzelem reménységével a keresztyén munkások szívét, hogy soha el ne veszítsük a Krisztus visszajövetelében és végleges diadalában való reménységet, készítsen fel minket Krisztus fogadására. Adjunk hálát a magyar ifjúság között folyó keresztyén munkákért, a szilárd reménységért, amit senki el nem vehet tőlünk, az imahét áldásaiért.

III. Tudnivalók az imahétről.

Az imaheti összejövetelek három főrészből állanak. Megnyitásként énekelünk és imádkozunk, utána a kijelölt összes textusokat felolvassuk s azok alapján tartunk rövid ábitatot. Ezután a megnyitás után kb. huszperces előadást tartunk a kijelölt témákról, melynek különösen ifjúsági vonatkozásait emeljük ki. Előadás után következik a harmadik rész: az imaóra. Itt emlékezünk meg a kijelölt kérésekről és hálaadásról. Ahol nem lehet ilyen teljes összejövetelet tartani, a programnak legalább egyes részeit valósítsuk meg. Az estéli, vagy reggeli istentiszteleteken olvassuk a kijelölt helyeket és imádságunkban emlékezzünk meg a kijelölt kérésekről és hálaadásról.

Az összejövetelek alkalmával rendezzünk perselyes gyűjtést. A gyűjtött adományokat küldjük be László Dezső, egyházkerületi ifj. utazó titkár címére, Cluj—Kolozsvár, Ref Theologia. Az adományok egyik fele a leány, a másik a fiú munka céljait fogja szolgálni. Az imahét lefolyásáról a fenti helyre minden esetben küldjünk beszámolót. Az utazó titkár a genfi központnak fog jelentést tenni ebben az ügyben.

A fiú- és leánybiblikörök minden esetre tartsák meg az imahetet és küldjenek róla beszámolót a fenti helyre.

Ezt a hetet, melyet az egész világon az ifjúságnak szentelnek, szenteljük oda Istennek, hogy Ő felhasználhassa egyháza erősítésére.

Dr Imre Lajos,
erdélyi ker. belmissziói előadó

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Dr Bányai Lajos a theologia doktora, okl. vallástanár, tatabányai lelkész szeptember 24-én életének 41. ik, házasságának 11. ik évében, néhány hónapi kínos szenvedés után jóságos lelkét visszaadta az ő Urának. Temetése szeptember 26. án volt nagy részvét mellett a tatabányai református templomból. A tudós, hivatásos, buzgó, példás életű, áldásos munkásságú lelkipásztort, a hű férjet és édesapát, szülei, özvegye, két gyermeke, testvérei gyászolják.

Torday Vasady Lajosné, Sztankovics Margit volt biharmegyei, most debrecen-hajdúvármegyei tanfelügyelő felesége szeptember 26. án elhunyt. Férje és négy fia, köztük dr Vasady Béla sárospataki theol. igazgató, gyászolja.

Ózo. Patay Lajosné szül. Verebélyi Ilona, néh. magyaroroszlói lelkész özvegye élete 57. ik évében rövid betegség után Zilahon elhalt. Benne Patay Lajos volt aradi és Patay István tenkei s. lelkész édesanyjukat veszítették el.

Az elköltözöttek emléke legyen áldott s gyászoló szeretteinek legyen megtartójuk a vigasztaló isteni kegyelem.

HIREK

Szeretefoendégség nyitja meg azokat a vasárnap estéket, amelyeket a Nagyvárad-olaszi-i és ujjvárosi nőszövetségek közösen rendeznek a tél folyamán minden második vasárnap. A megnyitó előadást nov. 8. *Sulyok* István püspök úr tartja, míg dr. *Thúry* Kálmán fő gondnok úr nov. 22. fog előadni. Rajtok kívül a nagyvárad-i társadalom legjobb erőit nyerték meg a nőszövetségek vezetői.

Az újságírás alyja. Theophraste Renandot az újságírás alapítója, a reformáció gyermeke Május 30 án volt 300 éve annak, hogy Franciaországban megjelent az első napilap. A francia lapok hasábjait szentelik Renandot élete és munkássága méltóságára, Mindannyian kiemelik, hogy az első napilap protestáns lelkületből született meg és annak volt a képviselője

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

5557—1931. I. sz. KÖRRENDELET az erdélyi református kórház sorsjegyakciója tárgyában Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi Hivatalnak. Hivatalos értesülésem szerint az erdélykerületi nőszövetség elnöksége a református kórház céljaira rendezett sorsjáték érdekében újabb körlevelet bocsátott ki s azt az ő hivatalos lapjának a „Református Család”-nak ez évi 15. számával együtt [melyben erre az ügyre vonatkozó külön felhívásokat is közöl], nemcsak a kötelekébe tartozó nőszövetségeknek küldötte szét, hanem a királyhágómellékieknek is.

A körlevél azt a kérést tartalmazza, hogy a folyó évi november hó 8 án a nőszövetségek minden egyházközösségben sorsjegyet terjesztő napot rendezzenek s ennek elősegítésére és támogatására kérjék fel mindenütt a helyi lelkész urakat. A fölvetett gondolatot magam is helyesléssel fogadtam s annak az elgondolás szerint való keresztüvitelétől sikert remélek. Utóbbinak a részleteit az illetékesek és érdeklődők a fentebb említett körlevélben és lappéldányban megtalálhatják, azokra tehát fölösleges kitérnem. Csupán a nt. Lelkésztársakat kérem, hogy ezt az ügyet fogadják melegen a szívébe.

Nőszövetségeink asszonyainak és leányainak a szívét Isten kezei amugy is puhává formálták a betegek, gyöngék és szenvedőkön való szánakozásra s nem olvasom az evangéliumból hogy azok közt, kik a jerikói uton vergődő vérző beteg mellett hidegen elmentek — egyetlen nő is lett volna.

De azt sem tudom elhinni, hogy evangéliumi egyházunk papjai és lévitái közül is akadna bárki, aki oda ne hajolna szerencsétlen embertestvérei betegágya felé a krisztusi szeretet melegítő borával és fájdalomenyhítő olajával. Nagy és szent fogadkozások hangzottak el — alig néhány napja — a várad-i nagyhéten a társadalmi bajok, nyomoruságok gyógyítására. Ime, itt az alkalom az egyik nagy seb bekötésére! Bénák, sánták, vakok, betegek, halálverejtékben fázósan reszketők, lázban lángolók! Köztük

„átalmegy” az Úr Krisztus ma is, mint hajdan, „jót cselekedvén”, de ne várjuk, hogy mindet Ő, maga kezével, csodálatosan gyógyítsa meg és csak azután küldje hozzánk: „menjetek és mutassátok meg magatokat a papoknak!” Nem. Ha már Isten akaratából nem a miénk a gyógyítás hatalma, miénk a kötelesség: meghallani a fájdalom jajkiáltásait s azokban fölismerni Annak a szavát-hangját, ki maga szól hozzánk alamizsnakérők rongyain, lázas, sáppadt betegeken keresztül.

Tudom, hogy mindeme nagy igazságok éppen úgy ott élnek Nt. Lelkésztársaim szívében, mint az enyémben s ha mondom, sem tanításképen mondom azokat, hanem csak azért, hogy azonos meggyőződésükre és magas erkölcsi érzésükre hivatkozva kérhessem őket, legyenek segítségre minden tehetségükkel gyülekezetük nőszövetségének mindabban, amivel a kórházsorsjegyek nagyobb kelendőségét biztosítani akarják.

Az elgondolás szerint a sorsjegyarusító vasárnap megrendezését a szószékről a megelőző vasárnapon ki kell hirdetni. Ahol ez a helyi nőszövetség kérésére november 1 én megtörténhetik, ott nincs akadálya annak, hogy maga a sorsjegyasárnap november 8 án tartassék. Egyéb helyeken azonban nincs más mód, mint a sorsjegyetterjesztést november 15 ére halasztani s előzőleg: november 8 án meghirdetni. Oradea—Nagyvárad, 1931 október 28 *Salyok*, püspök

Miniszteri igazgatóságok rendeletei:

Kolozsvár. Ordin Circular. No 40 628—1931. secția III. Către direcțiunile tuturor școalelor de Stat și particulare. În baza ordinului Ministerului Instrucțiunii, No. 164,189—1931, Vă facem cunoscut, că între sărbătorile legale prevăzute de art. 20 din regulament se introduce ziua de 16 Octombrie, aniversarea nașterii M. S. Regelui. În această zi elevii vor fi conduși la biserică la Te Deumul ce se oficiază cu acest prilej. Cluj, la 15 Octombrie 1931. Inspector Șef: ss. V. Seni

Azaz: A rendtartásban előjegyzendő, hogy Ő Felsége születésnapja október 16, iskolai szünet.

Temesvár. No 17,714—1931. Insp Școl. Repartizarea bugetelor comunale de către comitetele școlare rurale tuturor comitetelor școlare din comună. Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor, Case Școalelor și a Culturii Poporului, No. 34,206—1931. Domnule Inspector Șef, Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că domnul Ministru, având în vedere dispozițiunile art. 186 punctul 4, din legea de organizarea a Ministerului, a dispus ca cotele prevăzute în bugetele comunelor rurale să fie repartizate de către comitetele școlare comunale rurale, tuturor comitetelor din comună, fie de stat, fie particulare după proporția numerică a elevilor. — Această dispozițiune s'a comunicat tuturor comitetelor școlare județene, spre a le aduce la cunoștință comitetelor școlare comunale rurale. — pt Administrator: [ss] Teișanu pt Director: [ss] Indiscifrabil. — Azaz: A községi iskolai hozzájárulások szétosztása a községi iskolaszék részéről történik, az állami és magán [felekezeti] iskolaszékek közt a növendékek számaránya szerint.

Pályázat. A nagyzeréni ref. egyház kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet I. Tanítói javadalom: 1. Lakás természetben, kerítel. 2. 20 hl. buza, 20 hl. zab. 3. 9 kat. hold 1322 □ öl szántó, 2 hold kaszáló és 8 legelőilletőség. 4. Készpénz 327 Lei 35 b. és 100 Lei igazgatói tiszteletdíj. II. Kántorságért: 8 kat. hold egyházéból kisajátított szántó föld, melyért az egyház nem szavatol. Stóla. Földek adóját az egyház fizeti. Kötelesség: III—VII. fosztály vezetése, orgonista kántori teendők végzése, egyházi jegyzőség, egyháztársadalmi s minden belmissziói munkában segédkezés. kánonikus órákon istentiszteletek végzése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés. Pályázhatnak orgonista kántor férfi tanítók. Pályázati határidő nov. 10. Pályázatok a ref. lelkézségi hivatal címére küldendőek Nagyzerénd—Zerindul Mare Jud. Arad. Presbitérium.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyoásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hitelbetét gyűléssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adria”
biztosító-társaságól.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformát
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

L o c o.
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamáció

...eről számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Leszállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszereivények és harangáliványok. — Villamos haranghuzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Egyházunk szociális feladatai

Dr Nagy Sándor egyházm. gondnoknak a nagyheti nagygyűlésről — betegsége miatt — lemaradt előadása és deklarációja.

(Folytatás.)

Hogy pedig ezen nagy feladatainak megfelelhessen a belmissziós munka, mindennek előtt elodázhatlanul szükséges a magunk számba vétele.

Állíttassék össze egy református kataszter. Milyen erőt képvisel Romániában az egymillió körüli lelket számláló reformátuság, milyenek szellemi, erkölcsi kincsei, mik az egyetemes és egyénenkénti sérelmei. Ezen és ezek körébe tartozó adatok birtokában tudunk nyomatékkal fellépni az állammal szemben egyházunk segélyezése és iskoláink joga tekintetében, szervezhetjük meg a református társadalmat a foglalkozások és élethivatások minden ágában; vehetjük helyes irányu munkába ifjuságunk nevelését, amire, hogy égető szükség van, mutatja, mikép a háboru utáni bolsevizmus leginkább ezek soraiból rekrutálódik; állíthatjuk be a sok-sok munka mezőre a református férfiakat is, akiknek részvétele nélkül csak fél munka lenne végezhető.

A protestáns egyházakban mind jobban érvényesülő szociális gondolat és tevékenység annak a jézusi és evangéliumi gondolatnak jegyéből támadt, amit a mustár magnak és a kovásznak végtelenül egyszerű és mélységesen igaz jézusi példázata fejez ki. A testvériségnek őskeresztyén gondolata az, ami ezen evangéliumi szociálizmusnak alapja és egy egész külön világot teremt a templomok körül, hol édes anyai otthont talál társadalmi és vagyoni külömbség nélkül mindenki.

A rászorultakon segítség forrása az a mély és őszinte felelősségérzet, az az evangéliumi gondolat, mely szerint mindent, amink van, csak sáfárkodásra kaptuk Istentől, tehát szolgálunk kell vele.

Egyházunknak ezen szociális nagy hivatását részletekre kiterjeszkedve tárgyalta nagyhetünk. Adja a jó Isten, hogy az előadásokban felvetett sok nemes idea váljék is valóra...

Most pedig — engedjék meg —, hogy az elhangzottak és elmondottak eredőjeként a Királyhágómelléki egyházkerület nevében előterjesszem a következő deklarációt:

A romániai magyar református egyház VIII ik nagyhetére összeseregletteknek Nagyváradon 1931. október 4 én tartott nagygyűlése, a Szentlélek sugallatát követve, mindenek előtt azon szilárd meggyőződésének ad kifejezést, hogy a vallás gyakorlatának szabadsága s ennek keretében hűveinek anyanyelvükön történő szabad iskolázása, velünk született és Isten által adott jog, melynek legcsekélyebb korlátozása is nemcsak a szentírásba, de az állampolgárokat megillető emberi jogok teljességébe, sőt egyenesen az állam jól felfogott érdekeibe ütközik.

Ugyanazért minden törvényes eszközt igénybe kíván venni a jövőben is abban az irányban, hogy amidőn hűveink vér és pénzbeli adózással testvériesen kiveszik részüket az ország fentartásából és amidőn református hitőkből, őseiktől örökölt édes anyanyelvük szépségeiből, történelmi tradícióikból életre fakadt összes kultur értékeiket s minden hűségüket oda teszik a hon zsámolyára: mindezek ellenértékéért szűnjék meg az állam részéről a református egyház másodrendű egyházként történő kezelése, szűnjék meg mind az a sok fájó korlátozás, melyeket egyházunk segélyezése és hitvallásos iskoláink körüli bánásmód terén oly szomorúan kell még mindig tapasztalnunk.

És amidőn ezen jogos követelményt hangsúlyozottan állítja az élre, ezzel is csak azon tudatának kíván súlyt adni, mely szerint az evangélium tanításai és a társadalmi rétegződésben magukat kiélő általános emberi jogok és kötelességek folyamánként emelt fővel ismeri fel felelősségét az idők jeleiből, a társadalmi osztályok nyugtalanságából, e világon előmlő nyomor enyhítése körül.

Minden hatalom és minden dicsőség egyedül Istené, most és mind örökké.

Egyetlen téren, tehát itt sem harcolhatunk ezért eredménnyel másként, csakis Ővele és szent Fia tanításain keresztül az ő országának szolgálásával, mint az igaz keresztyén ember örökké szem előtt lebegő, mindenekben végső céljával

Az utóból átmentett születési rangbeli, foglalkozásbeli előítéletekből fakadó társadalmi különbségek inkvizíciós kínzó esz

közeit váltsa fel a krisztusi élet, mellyel minden embertestvé-
rünk számára teremtsük meg az anyagi egzisztencia biztosítékait.

Hogy ez eléressék, az egyház mint lelki közösség, igazi
édesanyaként veszi fel elesett gyermekei gondját s kívánja
egyesíteni minden gyermekét olyan igyekezettel, hogy megta-
lálja mind a maga munkáját és annak ellenértékét.

Innen folyólag a gazdasági rendszerek, a tőke és munka
harcában követeljük, hogy uralkodjék az evangélium szelleme.
Nem tartjuk keresztyén nemzetekhez méltónak a kizsákmányo-
lást, a nemzetek s társadalmi osztályok közötti gyűlölködést.

Értsék meg a hatalmasok, hallják meg a vagyonba duská-
lók, érezze meg az intelligencia az irás szózatát: az a hatalom,
az a vagyon, az az intellektuálitás csak sáfárkodásra bízott
kezűnkre a Teremtő által, állítsák azt az emberiség szolgálatába,
nem pedig embertársaik elnyomására és sanyargatására.

Hallják meg az elnyomottak, hogy sanyargatásuk fáj az
egyháznak, a minden gyermekét szerető anyának és ünnepélye-
sen emeli fel az ellen tiltakozó szavát.

De épen ez okokból iteli el egyházunk a világot újabb
vizözönként szennyes áradattal előnteni akaró bolsevizmust is
s annak sátáni hatalmával szemben harcra és imádkozásra buz-
dít minden keresztyént és reformátust.

Világosan ismeri fel egyházunk azt ezen mesterkedésekben,
hogy a súlyos válságokkal küzdő társadalmi osztályok egymás
ellen uszítása nyomán, nemcsak emberi élet és anyagi értékek
mérhetetlen pusztulása, hanem kietlen pusztaság támad a lélek-
ben is s ez a bűn sem maradna büntetés nélkül, már pedig ez
a bűnhődés a végső katasztrófát hívná ki az emberiségre.

Mindezekből folyólag elodazhatlanul szükségesnek tartja a
romániai magyar református VIII-ik nagyhetére összejött hívő
seregünk: a már beindított belmissziói munka hathatós és az
élet minden ágára kiterjedő gyökeres folytatását, úgy a gyüleke-
zeti diakónia megszervezését. Nem feledvén szem elől különösen
az ifjuság nevelésének munkába vételét, jól tudva, mikép az
egyház az ifjuságban, mint jövőendő tagjaiban él örök életet.

Ezekben látja azt az erőt, mely az egyház tagjait, a bizony-
talan jelennel szemben Istenben való megnyugvás és bizalomra
indítja.

Hogy pedig minden fokozott mértékben keresztül vihető is
legyen, parancsoló követelménynek tekinti a református katasz-
ter elkészítését, ami, mint alap megmutassa, hányan vagyunk,
mi fáj hiveinknek egyenként, milyen erőt és sulyt jelent a

magyar reformátusság Romániában s általában minők társadalmi, anyagi, szellemi kincseink, erőforrásaink, mert csak mindezek ismeretében építhető ki egyházunk existenciális szervezkedése.

Végzetül úgy a belmisszió, mint a diakónia mezején elismeréssel emlékezik meg nagygyűlésünk a nőszövetségek és általában a nők munkájáról.

E sokoldalú munkamező nem nélkülözheti azonban a férfiak egyházas lelkületét sem. Hiszen a „szeresd felebarátodat“ ezekhez is szóló intelem.

Ünnepélyesen jelenti ki ezért nagygyűlésünk, hogy az egyház szociális szervezkedésének életmentő munkájában tevékeny részvételt egyházunk valamennyi tagja Isten és emberek iránti szent kötelességének fogja tekinteni.

(Vége.)

Elmélet és gyakorlat.

A törvény egy géphez hasonlítható, melynek alkatrésze — pontjai — összehangzatos munkájukkal teszik lehetővé, hogy a gép, a törvény céljának megfelelően s működése eredményes legyen. A gép tervezőjét is, a törvény alkotóit is munkájuk közben egy ideál vezette: a cél, az eredmény, melyet eredményezni fognak alkalmazásuk után.

Ember tökéletes munkát nem végezhet, tökéletes törvényről tehát nem beszélhetünk; de azt megkívánhatjuk a géptől is, a törvénytől is, hogy — alkotó szellemének megfelelőleg — a cél felé vezesse a hozzá alkalmazkodókat.

A törvényt a cél elérésének szükségessége hozta létre s ahhoz alkalmazkodni elsőrendű kötelesség. Az alkalmazás teszi gyakorlattá az elméletet, valósítja meg a célt, realizálja az ideált. A törvény egy kerek egész, melynek egyes részei szoros összefüggésben állanak az egészszel, elhagyni belőle semmit sem lehet, vagy kicserélni. A gép üzemzavara egy szeg hiánya miatt is előáll.

A törvényt a gyakorlatban csak egyféleképpen alkalmazhatjuk: a célnak megfelelőleg Nagy tévedése, tudatlansága az emberiségnek az, hogy a törvény pontjait saját izlése szerint magyarázgatja, csavargatja, belőle csak azt tartja meg, melyre éppen szüksége van, a terhest elhagyja.

Ha nem alkalmazzuk a törvényt célja szerint, ha buvócskát játszunk annak pontjaival, ha különböző — főleg anyagi — okok miatt kihagyogatni kényszerülünk belőle, ha szándékosan nem tartjuk be, vagy nem tudjuk betartani és betartatni: nem érjük

el kitűzött célunkat; ha pedig célunkat nem érhetjük el, az egésznek semmi értelme nincsen.

Nem azért tüzzünk magunk elé célokat, hogy el ne érhesük; nem azért csinálunk magunknak törvényeket, hogy ne tartsuk be, hanem azért, hogy azokat is, kik értelmességük hiánya miatt nem láthatják a célt, kényszerítsük a helyes útoni járásra.

Az Egyházi Törvények alkotóit — ha a törvény szövegéből kimaradt is — bizonyára egy cél vezette, ami nem lehet más, mint Istenországának megvalósítása a földön is. E cél elérésének egyik eszközéül az iskolát tartja, melynek feladatát a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika 3. pontja pontosan meghatározza. Ez a cél és hogy iskoláinkat a kor színvonalán tartsuk, hozta létre ezeket a szabályokat, melyek mindaddig, míg helyettük új készül, érvényben vannak s hozzá alkalmazkodni kötelességünk.

Azóta husz év telt el s a cél ma sem változott, tehát a törvény sem változhatott lényegében, mégis ma is olyan messze vagyunk a céltől, mint ezelőtt husz évvel. Miért? Nem tartottuk be a törvényt!

A törvény szerint ott tartható fenn iskola, hol az egyházi és világi törvények által előirt feltételek megvannak s a kor igényeinek megfelelnek. Mi pedig tartunk iskolákat és a követelményeknek nem tudunk megfelelni.

A törvény szerint ott, hol a tanítóknak az államival azonos fizetés nem adható, legalább egy minimum adandó, mely jelenleg az Egyházkerület 145 c—1930. sz. törvényes határozata szerint 35,195 leinél kevesebb nem lehet. Husz év óta nem tudunk megfelelni ennek a követelménynek. Annak bizonyítására, hogy a tanítók fizetéseit mennyire törvény szerint állapítják meg az egyházközségek, elég lesz, ha a „Ref Lapja“ ez évi pályázati hirdetéseit figyelemmel kísérik. Egyetlen pályázati hirdetés sincs, ahol a természetbeni járandóságok 5 évi átlagának pénzbeli értéke feltüntetve lenne, nyilvánvalóan azért, mert világos lenne, hogy nem éri el a minimumot. Teljesen nyíltan közöltetnek olyan hirdetések, melyek 18,000, 24,000 lei érték között váltakoznak. Egyik hirdetésben például „fizetés 11,000 lei községi segély, 12,000 lei egyházkerületi segély, melyekért az egyház felelősséget nem vállal“ ez egyenlő a semmivel. Ezek a szabálytalanságok betetőzéseként a hivatalos lap múlt évi számában a hírek között követendő például állit egy egyházközséget, hol a tanító fizetését minden kényszer nélkül 18,000 ról 24,000 leire

emelték. Ezekről eltérő szabálytalanság: „fizetés az egyháztagoktól 14 q buza“, mikor az egyházi hivatalnokok az egyháztagoktól fizetést közvetlenül nem szedhetnek. Sz. P. 128., E. T. III, 22.

Fizetés változtatást a törvény csak úgy engedélyez, ha értéke nem csökken. Napjainkban pedig valóságos árlejtés szerint történik az üresedések betöltése, úgy a lelkészeknél, mint a tanítóknál. Egyik pályázati hirdetésben ez áll: „Fizetés megegyezés szerint“. Mi következik ezekből természetesen? Általános évenkénti fizetés egyezkedés, az olvasott példákön okulva ott is leszállítják, hol megadni tudnák. Azután kezdetét veszi a törvényesség keresése, ezek szülik a belviszályt, felebbezéseket, bírósági ügyeket. A leszállítás után következik a teljes megtagadás. Ha a szabálytalanságnak ma csak egy parányi rést engedünk, holnap már óriási lesz a nyílás, holnapután helyrehozhatatlan.

Az E. T. VI. 27. pontja szerint rendes tanító hiányában, ideiglenes vagy segédtanító alkalmazható egy év, legföljebb — jól megindokolt esetben kettő év időtartamára. A törvény célja szerint azért, hogy a tanításban fennakadás ne történjék. Ma az üresedésben levő állásra pályázatot hirdetnek, vagy még azt sem; nem adnak rendes fizetést, nem kapnak rendes tanítót; a szükségszerűséggel indokolva mindenféle helyetteseket alkalmaznak, már csak azért is, mert ezeknek fizetése nincsen előírva s a helyettesekkel, ideiglenes tanítókkal taníttatnak éveken keresztül. A gyakorlatban nem az iskola célja a fontos, hanem a tanító fizetése. Ne csodálkozzunk azután, ha a tanítás eredménye a tanítók fizetése szerint váltakozik. Egy bizonyos, ezek az iskolák, mivel nem a cél felé igyekeznek, nem is jutnak oda soha. Ezek fogják a felekezeti iskolákat tönkretenni, nivójukat letörni és vannak, akik erre várnak.

A Sz. P. 296–319. pontjai szerinti egyházmegyei népiskolai felügyelő sehol sincs. Hiányzik az egységes szempontok szerinti pedagógiai vezetés, ellenőrzés, fejlesztés, nincs, ki az iskolák anyagi és szellemi életét korszerűleg irányítsa, vezesse. Nincs, ki a tanítókat munkájukban támogassa, nincs, kihez bizalommal forduljanak s az iskolák szellemi élete, anyagi berendezkedése hasonlatos a parancsnok nélküli tengeri haderőhöz, melynek egységeit a helyi szelek és viharok tetszés szerint dobálják a végnélküli tengeren minden cél nélkül. Ezek a pontok is hozzátartoznak az egészhez, tehát nem hagyhatók ki.

Szükség törvényt bont, mondja a közmondás, ezzel vigasztalják magukat az emberek is takargatják az igazságot, de ha ez igaz lenne, megszűnne minden nemesebb cél felé törekvés,

mert akkor életünk nem lenne egyéb, mint a szükséghez alkalmazkodás.

Hanes Petre, az interparlamentaris konferencia román képviselője szerint a kisebbségek előnyben részesítik az egészségtelen és kellő tanszemélyzetet nélkülöző egyházi iskolákat. Ha ez ellen a megállapítás ellen tiltakozunk is, de sok helyen megfontolásra késztet.

Egyik erdélyi író megállapítása szerint „valósággal hősiesség az, amit a tanítók éhesen és rongyosan teljesítenek“.

A Főtiszteletű Püspök ur egyházkerületi jelentéseinek is legszomorubb része az iskolák anyagi ügyei.

Nem a mostani gazdasági romlás okozta ezeket a hiányokat, mert ezek husz éves bajok és a gazdasági javulás sem fogja ezeket megszüntetni.

Az az Egyház, mely szociális bajokkal akar megküzdeni, nem törhet a cél felé nyomoruságokon keresztül, éhező hivatalnokokkal.

Legyen az iskola az egyház veteményes kertje, melyre mindig büszkék lehetünk és ne egy tárgy, melyről nem szivesen beszélünk. Hogy ehhez eljuthassunk, tartsuk be a törvényt és tartassuk be. Inkább mi csukjunk be husz iskolát, mint becsukni hagyjunk százat.* Maradjon el, ki nem bírja az iramot; alljon félre, aki zsebében hordja a lelkét, de ne töröljük el a törvényt, hanem töltsük be. Dobáljuk ki a homokzsákokat, a pénzes harisnyákat, csak a léghajó, mely a mennybe visz, maradjon meg. Fegyelmi vizsgálatot mindenki ellen, aki eltér a törvénytől, akik az elméletet nem akarják gyakorlattá változtatni.

Kósa Károly.

* A cikkirónak iskolák leépítésére vonatkozó célzásával nem értünk egyet. Szerk.

TANÜGY

Szemléltető eszköz az óra és szélrózsa tanításához

Szikszay Dénes kartársunk szaniszlói tanító, ügyes kézimodelt készített az óráról és annak beosztásáról kb. 8 cm. átmérővel. Az óra lapján úgy a 12 órás, mint a 24 órás beosztás fel van tüntetve, a 12 órás beosztásnál külön számozással a dél-előtti és délutáni órákra. A perc beosztás számokkal, az óra-negyedek megfelelő körcíkekkel vannak szemléltetve. Mozgatható mutatók egészítik ki az egészben véve használhatónak látszó és ügyes taneszközt.

Az óralap tuloldalán a szélrózsa van, szintén mozgatható mutatóval, színes kivitelben a fő és mellékégtájak jelzésével.

Ajánlható használatra mindazon osztályokban, ahol a gyermekek az óráról tanulnak, valamint a földrajzi alapfogalmak tanításánál.

Kapható a szerzőnél Szikszay Dénes ref. tanító Szaniszló—Sanislău jud. Sălaj, darabonként 4 Lei árban, amelyből 0.50 Leut az özvegy és árvagyámitézet céljaira számol el. K. K.

KÜLFÖLD

A latin országok szociális keresztyénségének első kongresszusa.

[Genf, 1931 szeptember 29-től október 2-ig]

Az első nap, amelyen Gide Károly elnökölt. a kongresszust rendező bizottság elnökének. Kélinnek a beszédével kezdődött. Gide Károly. a francia Szociális Keresztyénség Szövetségének az elnöke, Choisy Jenő a svájci protestáns egyházak szövetségének az elnöke és Thomas Albert a Nemzetközi Munkaügyi Iroda igazgatója adták át a kongresszusnak üzeneteiket.

A templomban több, mint 500 kongresszusi tag volt, — egynegyede francia, — amikor Monod W. a lefegyverzés és a Keresztyén Gondolkozás című előadását tartotta. A lefegyverzés kérdésének önmagában véve nincs értéke, mert a teljes lefegyverzés illuzorius: egyetemesíteni kell a lefegyverzést, vagyis a béke megszervezéséről kell, hogy szó legyen. A keresztyénségen kívül, amely nem választja szét Istent és Cézárt, csak nacionalizmus, vagy miszticizmus van. Ezért a lefegyverzés kérdése lényegében pszichológiai „a lelkeket kell lefegyverezni meg kell alapítani a biztonságnak az érzését”. A béke sem fegyverkezéssel, sem lefegyverzéssel nem következik be, hanem csak az emberiség egységének az érzése által [Ján. 17:20] Szükséges, hogy a Népek Szövetsége valósággá legyen. [Népszövetség]

Élénk vita követte az előadást. Roser a keresztyén lelkiismeretről szólt, míg Monod kifejtette hogy a világban nem lehet eligazodni, ha elfelejtjük, hogy a világ bűn alá rekesztett

Este a nagygyűlést a Reformáció termében tartották, melyen Gide Károly a munkanélküliségről és a ker. felelősségről beszélt. Ezt a kérdést tanulmányozták még szerdán Lyoni iparos és Martin W. a Journal de Genève szerkesztője vezetésével. Értékesnek mondja a beszámoló Philip Lyoni egyetemi tanár erről szóló fejtegetéseit.

Bovet Ernő a ker. felelősséget hangsúlyozza azzal az új ténnyel viszonyal szemben, amelyek ma a lelkeket foglalkoztatják és keresztyénséget a kötelesség teljesítésére kell ébreszteni.

Lasser professzor az ipari és gazdasági kapitalizmust azzal vádolta, hogy rettenetesen elnyomják a munkásosztályt és felhívta a hallgatóságot, hogy mint keresztyének az ilyen visszaéléseket eredményező rendszert ítéletükkel sujtsák. Hangsúlyozta

az emberi személyiség védelmét a társadalmi törvényhozás útján. „gazdasági reformációra van szükség, mely ne a profitra, hanem az emberek szolgálatára törekedjék“.

Dr Füss Fr. orvosnő az asszony- és a gyermekvédelem érdekében hozandó törvényhozásról beszélt

Lescaze, genfi ügyvéd az ipari területek krisztianizálása eszközeit kereste: Krisztus üzenete nemcsak egyéni individuálás, mint azt ma szívesen mondják, hanem szociális vonatkozása is van. Krisztus hirdette a szolidaritás, a közösség törvényét, amelynek uralnia kell az emberi élet minden viszonylatát.

Lescaze szerint minden szervezetnek saját magának mint független, a közösségnek kell egyesítenie kebelében minden embert...

Reymond szerint a mai gazdasági chaoszba sem a munkaadók, sem a munkásoknak nincs meg a szabadságuk, nem őrzik meg, hogy a keresztyénségre gondoljanak. Hogy újraszervezzük a társadalmi rendszert, kellene tüntetni a vámkorlátokat, erősíteni a munkaadók és munkások szindikátusát, szövetkezeteket kellene alapítani, a Nemzetközi Munkaügyi Iroda segítségével fejleszteni kellene a szociális törvényhozást, erősíteni a nemzetközi bankokat. Ennek a programnak a véghezvitelére szükség van arra hogy az egyházak ne hagyják el politikai semlegességüket (!) de a keresztyéneknek egyénileg dolgoznunk kell azon, hogy az evangélium a társadalmat közvetlenül hassa át.

Csütörtök este óriási tömeg előtt a Szent Péter-templomban Lauriol nimesi lelkész prédikált Ámos 2:2. alapján. Hol van Jézus Krisztus egyháza? Másnap urvacsorára gyűltek a kongresszus résztvevői.

[Le Christianisme ből.]

Molnár Károly.

HIREK

Egyházmegyei választások. A nagykárolyi református egyházmegye régi tisztviselői karának megbízatási ideje lejárt s a legutóbb tartott közgyűlés elrendelte a szavazást. Az egyházak szavazatait a napokban bontotta fel Nagy károlyban a kiküldött bizottság s megállapította, hogy az egyházközségek a nagykárolyi ref. egyházmegye espere-sévé Gönczy Sándor nagykárolyi ref. lelkészt, gondnokká újból s egyhangulag dr Nagy Sándor erdődi ügyvéd, földbirtokost és lelkészi főjegyzővé M Szabó Miklós király

daróci ref. lelkészt választották meg. Világi főjegyző lett: dr Tóth János, lelkészi aljegyző Veress Kálmán irinyi lelkész, világi aljegyző Bay Miklós csomaközi földbirtokos. Egyházmegyei tanácsbírókká választották a lelkészek sorából: M. Szabó Miklós Borbély Sándor, Lovász Béla és Kovács Lajos lelkészeket s a világiak sorából Kacsóh Károly, dr Falussy Árpád, Pásztóhy Dénes és Domahidy István egyháztagokat

A reformáció emlékünnepe
pélyél és az ifju bibliakörösök

fogadalom tételét november 1-én délután ünnepelte a nagyvárad réti parochiális kör. Az ünnepségen résztvettek Erábrány, Margitta, Szalárd, Diószeg, Élesd és Száldobágy bibliakörök kiküldöttei és vezetői. Délután 4 órától közös bibliaóra volt, hol a nőknek dr. Szabó Lajos váradi a fiuknak Debreczeni László érábrányi lelkész tartottak biblia magyarázatot. Este fél hat órai kezdettel zsufolt templomi gyülekezeten előtt folyt le az ünnepély, hol imádkozott Debreczeni László, ígét hirdetett Kulcsár Andor révi lelkész. Gyökössy Józsefné szólót énekelt. A fogadalomtevő ifjúsághoz dr. Szabó Lajos mondott megrázó erejű beszédet, mely után elhangzott ifjaink

ajkán a fogadalom, mely szerint életüket Krisztusnak és anyaszentegyházunknak szánják oda. Az ünnepélyes istentiszteleten közreműködtek a réti énekkarok is. Este szeretetvendégség volt, hol Bokor Sándor bihardiószegei és Kenyeres Lajos szalárdi segédlelkészek tartottak előadásokat. Legyen Istené a dicsőség, hogy ifjaink találkozhattak az Ur előtt s életüket odaajánlhatták az Élet fejedelmének. A sokáig emlékezetessé váló találkozásból fakadjon új diadal anyaszentegyházunkban.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 5734—1931 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbéli elemi iskolai hatóságnak.* A 3540—1930 sz. körrendelet [Ref. Lapja 1930—384. old.] értelmében a saját hatáskörben adott korengedélyek haladéktalanul bejelentendők. Oradea—Nagyvárad, 1931 október 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök

Pénztári: 5737—1931-III sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbéli Nt Lelkészi Hivatalnak.* Az 1932 évi Árvaházi Képes Naptárak megrendelt példányainak az egyes lelkészi hivatalok címére való megküldése alkalmával felhívom valamennyi lelkésztársamat, hogy a megrendelt és megküldött naptárak eladásáról gondoskodni sziveskedjenek. Nemkülönbben kérem és várom ez ügyben a lehetőséghez képest újabb megrendeléseiket, amely annál inkább lehetséges és kívánatos volna, mert a múlt évihez hasonló naptárak árait a gazdasági viszonyokra tekintettel a szerkesztő bizottság leszállította, nemkülönbben a befolyt eladási ár után a fennmaradó tiszta jövedelem tekintélyes része a nagyvárad Fiu Árvaházunkban elhelyezett árvák neveltetésére és általában az egész árvaház fenntartására lesz fordítva. A nemes cél érdekében kérem, hogy a Nagytiszteletű Lelkészi Kar e tekintetben minden lehető elkövetni sziveskedjék. Oradea—Nagy-

várad, 1931 november 4. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 5818—1931 II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli tanító és esperes uraknak. 4973—1929. sz. körrendeletnek az állásukat változtató autorizációval már rendelkező tanítókra vonatkozó részét a következőkben egészítem ki: Mellékelendő az Act de angajamenteken és az autorizáció másolatán kívül a választási jegyzékönyv kivonata eredeti román példányban [1.50 + 2 bélyeg] és az autorizáció megszerzése óta teljesített szolgálatról szóló bizonyítvány az ill. esperes urtól megerősítve [13.50 + 2 bélyeg]. Oradea—Nagyvárad, 1931 novemb. 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helybetét gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Répoliszi a trieszil „Adriai”
biztosító-társaság.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékonycélu akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egy millió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii [Szent László-tér] 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

L o c o,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Szállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A hivek látogatása.

Panaszkodnak a vezetők, hogy a fenti akció csődöt mondott. A meglátogatott hivek meglepődnek, zavarba esnek, a veszekedés közepett találtak — ilyenek a legtöbben — megilletődnek és nagyon nehéz, vagy — a legtöbb esetben — lehetetlen egy olyan lelki atmoszférát megteremteni, mely alkalmas legyen a látogatás céljának elérésére.

A panaszok feltétlen igazak, s a látogatások a mai formában — ha nem ártanak is, de a kívánt célt semmi esetre sem valószínűsítik meg.

Szerelném, hogyha mondanivalóim félreértés helyett a lelkek mélyéig és a szivek fenekéig ható megértéssel találkoznának. Mert kellemellenek, amiket elfogok mondani, de fel kell fednem a bajokat, ha gyógyítani s vallási életünk terén új világot teremteni akarunk.

Valamikor, a világot megváltani indult keresztyénség kezdetének az idején a vezetők és a vezetettek a legerősebb és a legmelegebb kapcsolatban voltak. Ennek az egy test, egy vér mélységéig menő kapcsolatnak lettek az eredményei azok a csodás jelenségek, melyeket a keresztyénség első megnyilvánulásai felmutattak.

A keresztyén szellem első megértői leszálltak a néphez, még ha a Pál apostol kiváltságos származásával és intelligenciájával rendelkeztek is —, hogy az egy akol és egy pásztor világát megteremtsék az emberek között. Róma keresztyénné lett patriciusa ignorálja hamis méltóságát; hittestvérei ölébe önti minden vagyonát, hogy így boldogságuk fényében megfürdesse a maga — méltósága hideg fényénél — kihült lelkét.

Micsoda találkozás, micsoda nagyettekre ölekezés volt ez! Az egymásra-talált és hivatására eszmélt lélek királyokat, országokat, majd egy egész világot hódított meg. S aztán, ennek a Teremtőtől kiáradt millióarcu léleknek a találkozását, hivatására eszmélését megölte a konjunktura.

A nem szív és lélek, hanem csak kényelmi, vagy érdekokból lett keresztyének nem tanulták meg Pál apostoltól és az emberi öntudatra ébredt római patriciustól, hogy keresztyénnek lenni: annak a fel és elismerését jelenti, hogy egy nagy Alkotó lelkének a sokmillió fényü visszaverődései, testvérek vagyunk, akik meghaltunk a régi, pogány élet számára, akik főbbé nem magunkért, hanem az egész nagy embervilággá szélesedett keresztyéncsalád boldogításáért élünk.

És konjunktura-keresztyének lettek nemcsak a laikusok, hanem maguk a „keresztény“ papok is. A régi pogány romlottságot hozták laikusok és papok magukkal; vagyonuknál, hatalmuknál fogva magukhoz ragadták a hegemoniát a ker. világban; a saját képükre és hasonlatosságára formálták a világot, melyből szinte kiölték már a Megváltó központi érzéseket inspiráló lelkét.

Tudom, hogy nem az igazmondás korszakát éljük, de mégis ki kell mondanom, hogy a ker. szellem ellen a legnagyobb bünt, sőt merényletet a keresztyénség „keresztény“ papi konjunkturái követték el, akik ellentétben a Krisztus és keresztyénség szellemével, a pogány világi hatalmak mintájára vármegyékkel alátámogatott ranglétrákat állítottak fel egészen — a hatalma fénykorában országok felett rendelkező — római pápaságig.

Urak és parasztok társadalmára szakadt ketté a ker. világ, melyben az ur, ha mindjárt pap volt is — rangján alulinak tartotta, hogy az általa vezetett néphez leereszkedjen.

A retormációt éppen a fenti elfajulás váltotta ki. A Krisztus szellemében kezdődött és indult el, de — bármily nehezemre esik is ezt kimondani — bár kisebb mértékben de azt is megfertőzték annak meg nem értői és konjunkturái.

Mikor mint a nép leendő oktatóit néhai bölcs igazgatónk utunkra eresztett, szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy óvakodjunk a néptől, le ne ereszkedjünk hozzájuk, mert aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók. És az ehhez hasonló bölcs tanácsokat úgy a lelkére vette a legtöbb pap és tanító, hogy uri rangján alulinak tartotta, hogy a néphez leereszkedjék.

Régi rossz nevelésünkből, meg helytelen társadalmi előítéleteinkből kifolyólag egy nagy szakadék támadt vezetők és vezetettek között, amelyet még jobban kimélyített ez a világháboru.

Nem kell a népet leértékelni. Akik közelebbről ismerik judiciumát, igazolhatják, hogy gondolkodik, ítél és igen sokszor helyes konklúziókhöz jut el.

A világháboru előtt, ez az élő embergeneráció látta, hogy két törvény dominált felette; egy világi s egy vallási, amelyek igen sokszor kollízióba jutottak egymással, de hitte, hogy az igazság az isteni

törvények oldalán van. S mikor ez a pogány alapokon álló világi hatalom megindította a háboru embergyilkoló kolosszusát, ez a ker. szellem emlőin nevelt tömeg megrémülve, lelkiszemeivel az egyház felé fordult és onnan várt megmentést és segítséget. De a vallás és legfőbb exponense: a pap nem tehetett semmit, mert a minden magasabbrendűt és emberit ignoráló világi hatalom még az orgonát, harangot, sőt még a papot is a háboru szolgálatába állította. Nincs irgalom, nincs kegyelem, nincsen segítség, nincsen jóság, nincsen Isten — nyögött fel a nép s a távolság vezetők és vezetettek között iszonyatossá szélesedett.

Ne értsen félre senki. Nem vádak ezek, mert nem is illethet senkit a vád, mert egy vak tehetetlenség törvénye sodort öntudatlant épp úgy, mint öntudatost a feltartóztatatlan fátum felé. De el kellett ezeket mondanom, hogy lássuk, miért lazult meg a hit; vak struccpolitikával a mai bajokon segíteni nem lehet.

A baj pedig igen nagy, nincsen hát helye sem az őszintietlenségnek, sem pedig az időhalogatásnak.

A papisztizmus alatt egyik legerősebb pillére: a spanyol katolicizmus ingott meg; ebből a nagy világkatasztrófából, amely napjainkban is tart és ott izzik a lelkekben, nem fog-e kikelni a protestantizmus reneszansza? Csak a vak nem látja, hogy a pápizmus végnapjait éli: nem fog-e ez a világkrízis a protestantizmusban fel és megoldódni!?

Mindenesetre résen kell lennünk, hogy az eljövendő készületlenül ne lépjen meg bennünket.

(Folyt. köv.)

Tóth Zsigmond.

A magyar országos zsinat ötödik ülészsaka.

A magyar országos zsinat október hó 29-én kezdette meg ötödik ülészsakát. Az ülés legfontosabb feladata az alkotott törvénycikkek harmadik olvasása volt. Az egyeztető bizottság s annak előadói: Dr Sz. Kun Béla és Dr Benedek Zsolt az egyeztetés nagy munkáját olyan lelkiismeretes pontossággal készítették elő, hogy a harmadik olvasással hamarosan végzett a zsinat. Érdekes javaslata volt az egyeztető bizottságnak, amit a zsinat el is fogadott, hogy az új törvénykönyvben a törvénycikkek jelentőségük figyelembevételével következzenek egymásután. Az elfogadott sorrend a következő: I. Az egyház alkotmányáról. II. A lelkészekről és azok alkalmazásáról. III. Az egyház misziói munkájáról. IV. A m. kir. honvédséghez tartozó egyháztagek lelkigondozásáról és egyházi szervezetéről. V. A köznevelés és közoktatás szervezetéről. VI. Az egyházi törvénykezésről. VII. Az egyházi

adóról, az egyházközségek háztartásáról és az egyetemes adóalapról. VIII. A m. országos református közalapról. IX. Az országos református lelkeszi nyugdíjintézetéről. Ez a sorrend tényleg hiven tünteti fel az alkotmányból elágazó fontos szervek munkáját szabályozó törvénycikkek összefüggését is. A harmadik olvasás után a zsinat megszövegezte az egyházi törvények legfelsőbb jóváhagyását és megerősítését kérelmező feliratot, amely főleg ama változásokat, illetve módosításokat ismerteti, melyeket a zsinat a még életbenlévő törvényeken eszközölt. Szombaton, a reformáció emléknapján a zsinat az első debreceni zsinat félszázados évfordulóját ünnepelte. Felemelő volt, amint az ötven év előtti első zsinat tagjai közül még egyetlen életben lévő Dókus Ernő, a zsinat világi elnöke az ünnepélyt tartalmas és lelkes szavakkal megnyitotta. Az emlékbeszédet Görömbey Péter tartotta. Beszéde végén a nagy évfordulóhoz méltó határozati javaslatot terjesztett elő, mit a zsinat dr Kováts J. István, dr Antal Géza, Cziáky Endre és Kálnoky Bedő Kálmán felszólalása után egyhangulag elfogadott. Az ünnepély után a zsinat folytatta ülését, melyen az egyházalkotmányi bizottság javaslatát tárgyalta és annak alapján a következő határozatot hozta:

Az országos zsinat a mai válságok időkben erős lélekkel bizakodik abban, hogy Isten kegyelme, amely százados küzdelmeken segítette át egyházunkat, a mai nehézségeken is át fogja azt segíteni.

Ettől a hittől áthatva, az átmeneti nehézségek leküzdése érdekében:

1. felkéri püspökeinket és egyházkerületi főgondnokainkat, hogy egyházközségeinkhez forduljanak a zsinat nevében közös körlevéllel, amely két egymásután következő vasárnap minden szószékből felolvasandó lesz; ebben a körlevélben buzdítsák egyházunk tagjait egyházunkhoz és iskoláinkhoz hűséges ragaszkodásra és arra, hogy az egyház és iskola iránti köteles áldozatkészséget a nehéz viszonyok között is fokozott mértékben teljesítsék és az evangéliumi erényeket gyakorolják;

2. feliratot intéz a kormányhoz és ebben kijelenti, hogy államsegélyeink megtörtént csökkentését a nehéz viszonyokra tekintettel kénytelen ugyan elviselni, azonban köteles rámutatni azokra a veszedelmekre, amelyek államsegélyeink és egyéb közsegélyeink további csökkentése esetén nemcsak egyházunkra, hanem nemzeti kultúránkra és állami életünkre is háramolnának;

3. felhatalmazza az egyetemes konventet, hogy az egyházkerületek elnökségeiből és egyházkerületenként egy-egy lelkeszi és egy-egy világi tagból bizottságot alakítson, amely:

a) vessen számot az egyháztagjainktól és az államtól várható

bevételekkel és azzal, hogy ezekből, mely célok és munkakörök mily mértékben teljesíthetők,

b) általában a viszonyok folytán szükséges intézkedéseket tegye meg;

4. felhatalmazza az egyházkerületek elnökségeit, hogy ez egyetemes konvent legközelebbi teljes üléséig az előbbi pontban meghatározott módon alakilandó bizottságot együttesen válasszák meg;

5. felhívja az egyházi autonóm testületek tisztviselőit, hogy készpénzjavadalmuknak 10 %-áról arra az időre, amely alatt az állam közisztviselők javadalmát ilyen mértékkel csökkenti, önként mondjanak le.

D. Baltazár Dezső püspök imádsága után a zsinat 5. ülészakát Dókus Ernő világi elnök berekesztette.

A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése.

A folyó évi őszi közgyűlést Kassay Béla esperes és gróf Tisza Kálmán hivatali korra legidősebb világi tanácsbíró elnöklése mellett október hó 22-én Nagyszalontán tartotta meg. A közgyűlés a szokottnál néptelenebb volt. Különösen a világiak hiányoztak. Távolmaradásukat egyrészt az egyházak rossz anyagi helyzete, részint az abnormis időjárás miatt nagyon megkésett őszi gazdasági munkák sürgőssége mentette és igazolta.

Esperes szivből jövő imádsága után, melyben az eredményes tanácskozáshoz bölcsességgel, a határozatok végrehajtásához pedig hitet és erőt könyörgött, megnyitójában az emberiséget egyre jobban emésztő gazdasági és erkölcsi válságra mutatott rá. Egyre sötétedik — szólt, — felettünk az égbolt. A világ felett urrá lett önző szellem a pénz, a mammon forradalmához vezetett. A tőke kiméletlenül gázolja le s dönti a kenyértelenség nyomoruságába az utána élt ember-tömegeket s ezeknek a napról-napra nagyobbodó munkanélküli tömegeknek nyomorusága és elkeseredése az anyaszentegyház falain belül is érezteli szomorú és káros hatásait. A nyomoruságnak nagy mélységekből feltörő, egyre erősödő moraja zug körülünk s Krisztus egyháza ezt az egyszer siró, máskor fenyegető hangot tétlenül tovább nem hallgathatja. A nagyváradi nagyhéten az egyház elkötelezte magát a szociális felelősség és az ebből folyó szociális kötelességek komoly vállalására. Meg kell jól fontolnunk a magunk szűkebb körében is, hogy mire vállalkoztunk. És nemcsak vállalni, hanem, mert az idő nagyon sürget, haladéktalanul kezdeni is kell a munkát. Az egyház hajója sötét vizeken, Scillák és Charib diszek közt uszik. A láthatár mindenfelé sötét. A vihar bármely pillanatban kitörhet. A próba szedhet áldozatokat, hullhatnak le és merülhetnek el hitben

gyenge emberek és gyülekezetek, de az egyház hajója, mig Krisztus velünk van és Hozzá folyamodunk a bajban, el nem merülhet. Csak költögessük a még alvó Mestert és őrizzük, minél nehezebb az idő, annál hivebben Istenbevetett hitünket, mert a tomboló viharban csak erős hittel tudunk megállani és másokat is megtartani.

Egyházmegyei közgyűlés a szociális munka sürgős megindítását elhatározta s annak irányítására régi szociális bizottságának kibővítésével egy nagyobb bizottságot szervezett, melynek tagjai esperes elnöklelte alatt; lelkészi részről: Arday Aladár, Balogh László, Balogh Mátyás, Jakab Viktor és Kun Zoltán; világi részről: dr Olosz Lajos, dr Balogh Ernő, Fráter Emil, Antal Béla és Dávid Sándor.

Esperesi jelentés az egyházmegye állapotáról általában megnyugtató képet adott. A belmissziói munkálkodás most már minden gyülekezetben megindult s itt-ott szép eredményeket is produkált. Nagyszalontán 200 leány részvételével kerületivé bővült áldott hatású leánykonferencia tartatott. A hitfelekezeti iskolák is eredményesen végezték missziójukat. Husz kitűnő tanító s tiz kitűnő hitoktató működött a múlt iskolai évben az egyházmegye területén. A külső építés munkája sem akadt meg. Az ágyai egyház, — a nehéz gazdasági helyzet dacára, — templomának renoválására s harangbeszerzésre nagyobb összeget áldozott. Sajnos, aggodalmas jelenségek is mutatkoztak. Pár egyházközségben a szekták hóditottak. Az órállók fokozott vigyázásra és munkára utasítottak. Ugy látszik, az agrársérelmekből se fogyunk ki soha. Ezuttal a kisházai leányegyházról sajátították ki 24 kat. hold földjét, meggyőződésünk szerint teljesen jogtalanul. Az ügynek szomorú háttere van. A kisajátítás s ezzel az egyházközség anyagi tönkreváltatása teljesen autentikus forrásból kapott híradás szerint, egyik hűtlenné vált egyháztag feljelentése alapján történt. (Oh tempora, oh mores!)

Egyházmegyei közgyűlés érzékeny szavakkal és lélekkel búcsuzott a legutóbbi közgyűlés óta elhalálozott Botlyán Pál erdőhegyi lelkésztől és Király László erdőgyaraki tanítótól. Nevüket, — érdemeik elismerésével — hálás kegyelettel örökítette meg jegyzőkönyvének lapjaira.

A különböző bizottságok jelentéseit tudomásul vette, a lelkészértekezlet javaslatait elfogadta.

A Botlyán Pál halálával s a dr Hadházy Kálmán lemondásával megüresedett egyházmegyei tisztségekre a szavazást elrendelte.

Egyházmegyei pénztárossá, a már előző nap a lelkészértekezlet által gyámintézeti pénztárossá választott Jakab Viktor belényesi lelkészt választotta.

A nagyszalontai presbitériumot a belhivatalnokok fizetés leszállítása, az erdőhegyit pedig a lelkészi díjlevél csonkítása ügyében újabb határozat hozatalra utasította.

Nyolc középiskolai tanuló segélyezésére az internátusi alapból egyelőre személyenként 1000—1000 Leit utalt ki.

Délután három közigazgatási bírósági ügyet tárgyalta le az egyházmegye rendes bírósága.

Október 21-én délután egyházmegyei lelkészértekezlet volt, amely előtt Jakab Viktor belényesi lelkész Lukács VII. 11—22. alapján mély hatású áhitatot tartott. Lelkészértekezlet a körök javaslatait tárgyalta. Legfontosabb tárgya, amely hosszabb vitát is eredményezett, az egyház szociális teendőinek megbeszélése volt. A beszéd után, — reméljük, — megindul a munka s a lelkes szavak után jönnek a várva-várt tettek

A. A.

A református kórház.

A református kórházépítés tervének megvalósítása döntő próba elé állítja Románia magyar reformátusságának egységét és fegyelmezettségét. Soha égetőbb szükség nem volt ennek a keresztyén emberbaráti szeretetintézménynek a felállítására, mint ma, amikor nincsenek magyar kisebbségi kórházaink, legfeljebb szanatóriumaink, melyek szegény, vagy akár közepesmódu betegek számára hozzáférhetetlenek, — de ilyen egyetemesen súlyos gazdasági viszonyok se nehezédtek még ránk egyszer se eddig. Ám a református kórháznak mégis meg kell lennie, a válság, szükös kereset és gondok dacára is fedél alá kell kerülnie, hogy tiszta fehér ágyaiban magyar orvosok tudása, hívő-lelkű diakonisszatestvérek szeretetlől meleg, gondos ápolása gyógyt-gassa a szenvedőket és orvosolja a betegeket. És meg is lehet, ha Erdély és a Királyhágómellék 700,000 református lelke összefog és egyet akar. Az illetékes egyházi főhatóság azonban számot vetett a gazdasági válsággal is. Azért folyamodott a kórház költségeinek előteremtése céljából a sorsjáték igénybevételéhez, mert figyelembe vette azt, hogy akármennyire nemes és jótékony a cél, könnyebben adakoznak rá az emberek akkor, ha az adományukért kapnak is cserébe valamit. A kórházsorsjáték minden eladott sorsjegye a szerencse dus és kecsgetelő reményét nyújtja a vevőnek, de emellett megannyi lépéssel közelebb viszi a kórházlétesítés ügyét a cél felé.

Minden református hívőnek Krisztus parancsa által sürgetett szentkötelessége tehát, hogy kórházsorsjegyet vegyen és ismerőseit is biztassa sorsjegyvásárlásra. Az első huzás november 30-án lesz s már akkor 935,000 lei értékű nyeremény kerül kisorsolásra, a kihuzatlan sorsjegyek pedig tovább érvényesek maradnak a következő huzásokra.

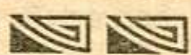
Válják a kórházsorsjegy-akció minden reformátusnak igaz szívügyévé!

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Bozsó István ny. tanító 78 éves korában nov. 3-án Szatmáron elhunyt. Több mint félszázadot töltött a népnevelés munkájában. Előbb 40 évig állami iskolában működött; leghosszabb ideig: 20 évig Aranyosmeggyesen. Majd, a 40 év után nyugdíjba ment és református felekezeti iskolában vállalt állást. Legutóbb Dobrácsapátiban szolgált, mint levita tanító, de mert kora miatt az államnyelvet nem bírta elsajátítani, 4 évvel ezelőtt, meg kellett válnia állásától. Faját rajongással szerető, hivatásáért lelkesedő, ideális gondolkozású munkása volt az anyaszentegyháznak. Élete utolsó évét, mivel csekély állami nyugdíját hónapokon át még betegségében sem kaphatta meg, nagy szegénységben, sőt nélkülözések között élte le. A hű sáfárnak adja meg az Ur az ő kegyelmi ajándékát: az örökéletet.

IRODALOM

László Marcella jőnevű erdélyi író, akinek meséskönyvére már az elmúlt évben felhívtuk olvasóink figyelmét, néhány gyermekszindarabot írt. Ezek hivatva vannak arra, hogy a gyermekelőadások rendezőitől régóta sulyosan érzett hiányt pótoljanak. Többször hallottuk a panaszt, hogy egyesek a város összes könyvkereskedéseit bejárták alkalmas gyermekszindarab után s a végén is kénytelenek voltak református vallásunk szellemének nem teljesen megfelelő szindarabok átdolgozásával megelégedni. A mindenfelől hozzánk érkezett panaszok bírták rá iratterjesztési bizottságunkat arra, hogy áldozatot nem kimélve ezen szindarabok kiadási jogát megszerezze s azt izléses nyomdai kiállításban forgalomba hozza, olyan olcsó áron, hogy azt bárki megszerezheti. Előre felhívjuk az érdekeltek figyelmét ezekre a füzetekre (számszerint 3), amelyek közül az egyik egy karácsonyi jellegű darab már december 1-én kapható lesz az egyházkerületi iratterjesztésnél, a többiek pedig december 10-e körül. A darabok közt van két hosszabb lélekzetű és három rövidebb.

KÜLFÖLD

A csehországhoz csatolt felvidéki magyar református lesvé-reink már a második árvaházat állítják fel az Isten dicsőségére. Az új árvaház Kiskoszmély községben lesz, amelynek felállítására a barsi ref. egyházmegye 30,000 cseh koronát szavazott meg.

Olaszország a bor hazájából a buza országa akar lenni, hogy önmagát elartsa. Ezt munkálja Mussolini, aki öt év alatt 27 ezer ital-mérést zárt be. Most azt igéri, hogy ha időt engednek, valamennyit bezáralja. Ő nem ijedt meg a szőlőtőkék kiirtásának a következő ményétől.

Kátrhágó (Észak-Afrika) romjai között megtalálták az orgona őst, a vízi orgonát, amely a világnak első és egyetlen példánya. A készítési idejét a Krisztus utáni 228-ik évre teszik.

A svájci evangéliumi egyházak szövetsége Zwingli hősi halálának emlékezetére nagy gyűjtést rendezett, amelynek eredménye 547,887 svájci frank. Ebből a hatalmas összegből három hatalmas ifjusági otthont építenek, ahol a reformátor szellemében nevelik az ifjúságot.

A holland közép és főiskolák között egy hatalmas kálvini jellegű vallásos mozgalom indult meg. A nyári kongresszusaikon számos gazdasági és politikai nagyság vett részt. A reggeli előadásokon a jelenkor gazdasági és szociális, este a lelki élet nagy kérdésével foglalkoztak. A református Hollandia sokat vár ettől a vallásos mozgalomtól.

Az itáliai prof. valdens egyház a katolikus Itália minden elleneséges propagandája dacára is, az evangélium érdekében szép munkát fejt ki. Központja Torre Pelice. A nagy sinodus a múlt hónapban tartotta ülését, ahol az egyházatyák örömmel állapították meg annak a belmissziós munkának áldásos eredményét, amelyet az egyház már régebb idő óta az ifjuság között végzett.

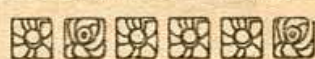
A külmisziói infézetek panaszkodnak, hogy Moszkva már azokon az afrikai missziói területeken is megkezdte munkáját, amelynek népe eddig még a nacionalizmustól is távol volt. 200 ifju négert hozott Moszkvába, akiket a világrevolúciós propagandára akar kiképezni.

Az északamerikai szabadgondolkozók atheista szervezete az iskolásgyerekek között nagy vallás és egyházellenes propagandát fejt ki. Az ifjúságot bolsevista propaganda iratokkal látják el. Az ottani egyházak szövetsége fokozottabb belmissziói munkát ajánl a gyülekezetek vezetőinek figyelmébe.

New-York egyik templomába ezer ember gyűl össze déli ima-órára. Reformátusok! S annak, hogy a misszió annyi lelket szerzett Krisztus számára — mondja egyik misszionárius — az eszközei az imaközösségek, a látogatások, személyes találkozások, iratok szétosztása és főleg a hivek erőteljes buzgalma.

HIREK

Az 1931. évi október 14-én a királyhágómelléki ref. egyházkerület szavazatbontó-bizottsága megállapította, hogy a beadott 209 érvényes szavazatból egyházker. világi főjegyzőségre: dr Soós István, egyházker. tanítói képviselőségre: Oltmayer Gyula, egyházker. világi zsinati rendes tagságra: Ajtay Nagy Gábor, egyházker. világi zsinati pólltagságra: dr Gulácsy Sándor, egyházker. tanítói zsinati rendes tagságra: Bartha István választottak meg.

Jelentés az imahét megtartásáról. Felkérem mindazokat a lelkésztársakat, illetve ifjúsági vezetőket, kik az Ifjúsági Keresztény Egyesületek Világszövetségének imahétét megtartották, sziveskedjenek hozzám erről december 1-ig jelentést tenni a következő kérdések alapján: 1. Kik tartották meg az imákat: fiuk, vagy leányok. 2. Ha mindkettőn, külön-e, vagy együtt? 3. Magukban-e, vagy a gyülekezet bevonásával? 4. Mennyi a befolyt adományok összege? 5. Az imahéttel kapcsolatos lapasz-

talatai, megjegyzései. Debreczeni István egyházker. belmissziói előadó.

A református kórház-sorsjegyek árusítására minden gyülekezetben ajánljuk, hogy vegyen egyet az egyházközség, egyet közösen a presbiterek, egyet az énekkar, egyet a nőszövetség, egyet a bibliakörök, egyet az iskolás gyermekek s esetleg külön a vasárnapi iskolások. Így minden gyülekezetben ellehet adni 5—7 darabot és ez a módszer arra is alkalmas, hogy a sorsjegyeket reklamirozzák és ezen a réven is akad még egy-két vevő a gyülekezet tagjai között.

Eladó Debreceni Leikészli Tár. Megb Kalas István lelkész ur könyvtára, régebbi kiadású könyvek, folyóiratok, nagyon jutányos áron eladók. Megtekinthetők Béres Károly könyvkereskedésében.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

Tanügyi: 5987—1931-II. szám. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbéli iskolai hatóságnak. A temesvári és kolozsvári miniszteri igazgatóságok megszűntével az ezen igazgatóságok kebelében működő „Serviciul învățământului și al culelor” önállóvá lett „Serviciul local de învățământ” névvel. Az ezen hatósághoz (régi inspektorátusok) in-

tézelt levelek megszólítása tehát ezentul: Domnule Inspector Şef. címzése: Serviciul local de învăţământ Timişoara, vagy Cluj. Oradea—Nagyvárad, 1931 november 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 5916—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbéli elemi iskolát hatóságnak.* Hivatalom úján megrendelhetők a következő térképek vászonra huzva, *kizárólag a pénz előzetes beküldése mellett:* Európa, Ázsia, Afrika, à 165 Lei. Rendelések legkésőbb december hó 15 ig hivatalomhoz küldendők be. Egyéb térképek, történelmi és természetrajzi szemléltető képek megrendelése folyamatban van. Oradea—Nagyvárad, 1931 november 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Leszámitol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsönöket.* Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Répiszeli a triestii „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékonycélu akcióban résztvenni. — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piaţa Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiu'ui Parochial Reformat
Nagy'. Református Lelkészi Hivatalnak

Loco,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea – Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89–1928. és 110159–1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Leszállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legfisztabb harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Sfrada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél- évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A hivek látogatása.

II.

A tömegeknek, mint az egyénnek, vannak kiábrándulásai, kételkedései, különösen mikor okot is adnak rá, de vallás nélkül sem az egyén, sem a tömeg nem tud ellenni.

Kinek nem voltak már kiábrándulásai, kételyei, — minél nagyobb a lélek, annál nagyobbak, — voltak nekem is és mikor rámvillant egy pár csodaművü emberi szem, megalázódva sóhajtottam fel: „Én Uram és én Istenem!”

Igy van az egyénekből álló tömeg is, amely hitében meginogva, meggyőzésre, megváltásra vár.

A tömeggel a megszakadt viszonyt meg kell teremteni; a szakadékot, melyet megnemértés, előítélet és háboru vágott, át kell hidalni bármibe kerüljön is, mert ha ezt nem tesszük, mindnyájunkat, vezetőket és vezetetteket ez a szakadék fog elnyelni.

De a világháboru borzalmain áthurcolt és ott testi és lelki bajokkal telített, terhekkal agyonnyomorított, gazdasági krízissel sújtott hitében, bizalmában megingott, a mindennapi kenyér megőrzítő gondjával küzködő emberhez hiába megyünk ma a bibliával. Nem itt kell kezdeni. Mindjárt be is bizonyítom.

Benyitok egy valamikor jobb napokat látott 8 gyermekes iparosnak a szegényes viskójába. Az apa szinte magán kívül éppen a gyermekeit veri. Nagy megilletődés, a gyermekek piszegve a sarokba vonulnak, az anya fásultan bámul maga elé, az apa egy székre rogy és csüggetegen hajlja le a fejét. Miért veri barátom ezeket az ártatlan gyermekeket, van azoknak emberi értelmük — mondom, — s megértik azok a jót verés nélkül is, csak a módját kell eltalálni. Az ember felkapja mellére buktatott fejét, arca elváltozva, szemei az örült zavarával forognak s a következő észbontó szavakat hörgi felém: „Tudja miért verem őket... uram... tudja... mert kenyeret kérnek tőlem... és nem tudok adni nekik kenyeret... kenyere... ret...”

és reszkető zokogásba ful a nagy, sorscsapásokon kővé keményedett magyar ember.

Nagy időbe telik míg a siralomházzá torzult házat a beszéd artikulált hangjai, áraszthatják el. És bár artikulált már a hang, de a sirásnál is fájóbban zokog a beszéd: „Semmi munka, napok óta nincs kenyér, óh, én nem bírom már soká, véget vetek e ház tenger szenvedéseinek“.

Értsék meg uraim annak a félőrült embernek a lelkiállapotát, aki követ ad az ő gyermekeinek, midőn tőle kenyeret kér és azzal a gondolattal csillapítja le az elmezavar mesgyéjén járó lelkét, hogy egy tragikus éjjel megoldja a kenyérkérdést, amit kenetteljes szavakkal nem lehet megoldani. Értsék meg uraim, hogy kenyér kell ide elsősorban, de sürgősen és csak azután az ige.

Hogyan? — mondják sokan — kenyér? Hiszen magunknak sem lesz már maholnap kenyerünk, honnan vegyük azt a mindennapi kenyeret?

Érintettem már valahol ezt a kérdést, most kifejtem részletesen.

Mi hivalkodva, vagy pedig megszokásból „egyháznak“ hívjuk sejtekre tagolódott gyülekezeteinket anélkül, hogy a szó lényegére gondolnánk, vagy eredeti tartalmát kölcsönöznénk neki.

Legyünk szó és lényegszerinti egyházak, melyekben egymás fájdalmát megérző, gondját felfogó keresztyén testvérek laknak.

Ne csak lelkileg, hanem gazdaságilag is szervezzük meg egyházunkat, vezessünk katasztert* tagjaink vagyoni állapotáról, szegényeiről, árváiról, munkanélkülieiről; vezessük, irányítsuk gazdasági életét, tanácsokkal, irányeszmékkal lássuk el hiveinket; legyünk segítségükre ügyes-bajos dolgaikban, hiszen a mai törvények labirintusában a tanult ember is nehezen ismeri ki magát; létesítsünk alapot az etesettek felsegélyezésére, inspiráljunk egyházunk tagjainak olyan érzéseket, hogy hittestvéreikről gondoskodni éppen úgy kötelességük, mint szoros értelemben vett családjuk tagjairól: adjunk egymásnak munkát, kenyeret, testvéri szeretetet s az erős azt tartsa legfőbb büszkeségének és boldogságának, ha az erőtlent támogathatja.

A zsidó csak a fajtájának ad munkát és kenyeret, nem szép szokás, de mikor kevés a kenyér, örül az ember, ha családjá tagjait elláthatja.

A mai tömeg azt látja, hogy minden ellene van, hogy mindenki elhagyta, mindenki csak áldozatot vár tőle és nincs egy segítő kéz, amely válla alá nyuljon, hogy össze ne roskadjon a nagy teher alatt.

*E cikk dr Nagy Sándor hasonló indítványát tartalmazó előadásának megjelenésekor már szerkesztőségünkben volt. Szerk.

Az egymás sorsát felfogó egyháznak kell ennek a segítőkéznek lennie és meg lesz hódítva, meg lesz tartva, örök hála kötelezve a pusztulásra ítélt tömeg, amely cél és irány nélkül tévelyeg.

Vissza az űs, a kezdeti keresztyének mélységéhez erkölcséhez és szokásaihoz s akkor egy új, izmos, megdönthetetlen keresztyénségnek leszünk a megalapozói, mely fel fog szivni minden emberiesen érző és gondolkodó embert s amely igazi formája lesz a földön a többi teremtmények fölött álló emberi életnek.

Ha az egyháztag látni fogja, hogy az az egyház, amelynek tagja, nemcsak áldozatot kíván tőle, hanem lelki és testi bajának igazi megértője, irányítója, tanácsadója, a szükségben segítője lesz: akkor a mi egyházunkon a poklok kapui sem vesznek diadalmat, mert az az egyedül helyes és boldogságos emberi élet megdönthetetlen életformájává válik.

Ha ilyen gazdasági és szellemi megszervezettség energiájának a birtokában látogatjuk meg hiveinket, nem fognak azok meglepődni zavarba jönni; nem találjuk őket veszekedés közepett, nem fog az apa kenyér helyett verést adni gyermekének, mert megmentőjüket, védő angyalukat fogják bennünk látni és tisztelni és meg tudjuk teremteni azt a lelki atmoszférát, mely alkalmas arra, hogy hiveink az Ur, az igazság s a szeretet utjáról le ne tévelyedjenek. És meg fogjuk vetni az alapját az igazi ker. egyháznak, melyben nem a pogányság romboló szelleme, hanem a Megváltó Krisztus építő lelke fog uralkodni.

(Folytatás és vége.)

Tóth Zsigmond.

László Marcella gyermekszindarabjai.

Egyházkerületi iratterjesztésünk nagy áldozatok útján megszerezte és kiadta László Marcella gyermekszindarabjait, amelyekre már előző számunkban felhívtuk az érdeklődők figyelmét.

1. szám. A mindentudó könyv	--- --- --- --- ---	Ára 20 leu
2. szám. Az öreg tanító háza	--- --- --- --- ---	Ára 20 leu
3. szám. A tündérek békekonfesenciája. Tiszteld az öreg kort! Ne bántsd az állatot!	--- --- --- --- ---	Ára 20 leu

Kapható az egyházkerületi iratterjesztésnél, A három szám együttes megrendelésénél 10% engedmény. Ugyancsak 10% engedményt adunk abban az esetben, ha egy számból legalább 3 példányt rendelnek meg [1 drb szöveggönyvül, 2 szerepezéshez Ezen felüli megrendeléseknél az engedmény 15%.

Egyházkerületi Iratterjesztés.

A problémákká foszlasztott vallás.

Az egymást követő emberi nemzedékek közt van olyan, amelyik a vallást mindenek felett nagyra becsüli; valósággal élvezi azt Művészies templomokat emel a számára, fenséges zenét alkot a tiszteletére. A másik nemzedék meg merő problémákká foszlatja széjjel azt. Kérdéseket ad fel, okokat keres, kételyeket támaszt; analizálja a hitet.

Ilyen a mi generációnk is, mint ez az utóbbi. A nagy tömegre nézve a vallás megszűnt „erő és ének” lenni, miként Mózes zengi hálaénekében (II. Mózes 15, 2.) hanem problémák tömkelege, vitatkozás tárgya lett belőle. Ezért apadtak ki aztán a lelki kutforrások, azért van az a tikkasztó vallási szárazság, lelki örömben való nagy inség. Csak emésztődünk, csak gyötrődünk a temérdek sok vallási probléma felett.

Eszembe jut itt egy kis humoros állatmese. A százlábu tökéletesen boldog volt mindaddig, amíg a béka tréfásan azt nem kérdezte tőle: „kérlek, mond meg nékem, melyik lábad következik a melyik után?” Mődfelett zavarba hozta ez a gonosz kérdés a százlábut: nagyon nagy szeget ütött a fejébe. A nagy problémán gyötrődve feküdt az árokban, keresve a megoldást a feltett kérdésre, miképen is következnek hát egymásután az ő sok lábai szaladás közben.

Nagyon sok vallásos lelkületű ember van ma eféle lelki diszpozícióban. Valamikor az ő vallásuk felül állott minden kételyen, biztak benne, éltek általa és megelégedett volt a lelkük. Most azonban ezer kérdést tettek fel nekik a vallás dolgában, merő problémátömeggé vált az előttök és gyötrődve heverték miatta az árokban, miként a százlábu.

Azt mondja minderre a „modern” ember: „Már akármit beszélsz, a vallás a mai ember előtt merő probléma marad. Itt van előttünk egy öröklött vallás, tele ősi ideákkal Istenről, a világhoz meg hozzánk való viszonyáról, amiket még a prescientificus korban formáltak, amikor még azt hitték az emberek, hogy a nap kering a föld körül. Ezzel szemben van az újabb tudomány Galileitől egészen Einsteinig. Hogyne lett volna hát a vallás problémává?! Mindenki azt kérdezi: Milyennek kell elképzelni Istent? Miképen lehet igazolni Isten jóságát az emberi nyomor és szenvedés tengerében? Hogyan kell elképzelni a halhatatlanságot? . . . stb. . . stb. Mindez súlyos probléma. Lehet, hogy némelyeknek nem esik az jól, hogy a vallás megszűnt sokakra nézve „énekes bizodalom” lenni, melyben olyan boldo

gul éltek és vita tárgyává lett az, de ez a rideg tény és semmiféle ájtatos sóhajtozás nem segíthet rajta." Így szól — ismétlem a „modern” ember.

Minderre azt felelem én: „Rendben van, hiszen velem is így történt az eset. Boldog gyermekkoromban én is végzetlenül bizodalommal imádkoztam a jó Istenhez. Szüleim erős hite szoktatott arra rá. Távoly volt tőlem minden kételkedés. Egyszer aztán az én lelkemben is kérdések támadtak, kínzó nagy problémák. Ostoroztak, kergettek ki idegen világba, más nemzetek közé. És ott megtaláltam a nagy megoldást a gyötrő kérdésekre. Azóta a hitem egyszerre szentebb énnéem. Megnyugodt lélekkel nézek szembe minden vallásos problémával, mert tudom, hogy a mi hitünk, a Jézus Krisztus hite, elbir akármilyen súlyos problémát.”

Gondolkozzunk csak egy keveset!

1. Hogyha megkérdezzük a tudósokat, azt felelik nekünk a természet megfejthetetlen nagy problémák szédületes szövedéke. Mégis... mindennek dacára a nagy természet nekem: az „én erőm és énekem”. Én nagyon szeretem A hegyeit, a völgyeit, a zugó rengetegeit, a napsütötte rónaságait, a szélcsendjét, az égiháboruit... stb.... És hogyha valaki azt merné mondani nekem: „Nincs jogod olyan naivul élvezni a nagy természetet, amikor az egy gigantikus probléma-szövevény, tele ezernyi ezer még meg nem felelt kérdéssel”, — azt felelném neki: „Koplaltasd csak te a saját lelkedet, ha neked úgy tetszik, de az enyémet ne!” És nem hentergek az árokban.

2. A családi élet is merő probléma ma. Csak úgy rajzanak a kérdések e körül a nagy téma körül. Valóságos külön irodalma van már. Mégis... mindennek dacára nagyon sokan vagyunk, akiknek a családi élet: „erőnk és énekünk”. És hogyha valaki azt mondaná nekünk: „Nincsen jogod olyan naival élvezni a családi boldogságot, amikor az a modern ember előtt merő problémává foszladozott széjjel”, azt felelvén újra: „Koplaltasd a saját lelkedet, hogyha úgy akarod, de nem az enyémet!” Én nem hentergek gyötrődve az árok fenekén balga százlábu féregként.

3. Voltak emberi nemzedékek, kiknek lelkében az Isten nevének említése énekes feleletet váltott ki: „Szent, szent, szent a Seregeknek Ura, teljes mind a széles föld az ő dicsőségével”. [Ézsaiás 6. 3.] Ma egész zuhataga árad feléd a kérdéseknek az Isten nevének kiejtésére. „Létezik-e? ... Milyen? ... Hogyan igazolod az emberekkel való bánásmódját”,... stb... stb....

Tagadhatatlanul Isten örök nagy probléma nekünk, A mi véges kis elménk csak pár millénium óta evolvál ezen a közepes nagyságu bolygón egy mérhetetlen világűr közepén. Remélhetjük-e mi, hogy lepkehálóval megfoghatjuk a ragyogó napot? Tökéletesen azt remélné az, aki véges kis elméjével a roppant világokat alkotó Erőt akarná felfogni! Hiszen az Isten eszméje a legfenségesebb, legmagasztosabb, legdicsőségesebb valamennyi között, amik csak valaha átvillantak az emberi képzeleten. De mindez nem elég ok arra, hogy miatta ott vergődjünk az árok fenekén, százlábu féregként!

Semmi szükség arra, hogy az Isten eszméje körül támadt ezernyi ezer problémát sorra mind megfejtsük, mielőtt gazdagítaná az a mi életünket. Vitázz Istenről, megérdemli. Mélység, mélység után támad itt előtted, de ez ne gátoljon abban meg tégedet, hogy élvezzed Őt, bizzál benne, élj általa. Valahol csak a jóság fényesen ragyog, szeretet és szépség boldogan énekel, ott van közel Isten, Szeresd Őt!... Légy hű hozzá!... Áldassál meg Általa!...

Ne használd a vallásnak merő problémákká foszlányosodását ügyetlen védőfal gyanánt, miként az ős vademberek, akik népeik és gyermekeik mögül harcoltak csak. Sokan a vallásból kérdőjelt csinálnak és elrejtőznek mellé. Észrevették, könnyebb a keresztyén vallást vitatni, mint leélni. Jöjjünk ki a kérdőjelek mellől! Az igazi vallás, miként az igazi szeretet, nem a viták világában található fel, hanem a léleknek cselekedeteiben.

Bokor Sandor.

Benyomások a ref. nagyhétről.

Nagyon örülök, hogy alkalmam van beszámolni a nagyváradi ref. nagyhét felejthetetlen benyomásairól most, amikor még frissen élnék emlékezetemben s a hétköznapiok szürkeségének még nem sikerült a ragyogó színeket letompítania. Visszagondolva, átélem újra a kedves fogadtatást, mellyel a pályaudvarra kirendelt ifjuság üdvözölte a nagyhétre érkező idegeneket. Elvették csomagjainkat, kocsiba ültettek s elkisérték azokhoz a vendégszerető házakhoz, ahol szállásunk volt s ahol mindenütt jó barátokat hagytunk hátra, mikor el kellett bucsuznunk. Látom a tanácskozás helyéről ebédelni induló, lelkes beszélgetésbe merült csoportokat; megjelenik előttem a nőszövetségi napra fehér virágdiszbe öltözött tanácssterem kedves képe; látom a zsfolt templomot, az impozánsan demonstratív befejező nagygyűlés órájában, amikor elhangzott az az ünnepélyes deklaráció, mely délelőtt

már hozánk is eljutott; fülemben még itt cseng a felzendülő zsoltár visszhangja s a szívem megtelik hálával, hogy ott lehettem. Pedig mindezek még csak a külső benyomások, csak keretét alkotják annak a gazdag tartalomnak, amit a nagyhét programja adott. Hogy erről is beszámoljak, azt gondoltam, nem kell tennem egyebet, mint megmutatni a szívemet, nektek, testvéreim. A szívemet, mely meggazdagodott szeretetben, megtelt új lelkesedéssel, új kezdetekre képes új munkakedvvel és győzhetellen, vakmerő reménységgel. Azt gondoltam, hogy ezt megmutatni nem lesz nehéz, hiszen tanuim vannak rá, azok, akik velem voltak, mind átélték ugyanezt, de most mégis elfog a kétség, hogy is fogjak hozzá a dologhoz s helyes-e az a mód, ahogy hozzá akarok fogni? Eszembe jut a kedves legenda, mely a Krisztust vivő nagy Kristófról szól. A hatalmas erejű nagy Kristófnak vezeklésül az a feladat volt kiszabva, hogy egy rohanó, sziklás folyón, ahol nem volt hid, átvigye vállán az arra járó zarándokokat. Egy alkalommal egy kis gyermek kérezkedett át a tulsó partra. Kristóf vállára vette és megindult vele a zugó vizen át s míg máskor biztosan lépett egyik kőről a másikra, most nem talált szilárd támpontot, oly nehéz volt a vállán hordott gyermek, hogy lerogyott és alámerült a folyóba, így részesülvén a keresztségben, melynek felvételét addig megtagadta. S mikor szerencsésen mégis átvergődött a tulsó partra, akkor látta, hogy a gyermek, akit a vállán hozott, nem más, mint az Ur Jézus. Ezért nevezték őt Christophorosnak, ami Krisztus vivőt jelent.

Igy szerettem volna elhozni a nagyhét emlékeit nektek, testvéreim, hogy átmentsem egyik ünnepnapból a másikba. Mert ünnep volt számunkra a Váradon töltött idő és ünnepünk van ma is, mikor a nagy reformátor haláláról emlékezünk, de közben elzugott felettünk egy mozgalmas hét rohanó hétköznapjainak ellenséges árja, a lábunk nem egy sziklába botlott bele, kis hijja, hogy el nem merültünk s ha nem éreznők, hogy bármily kicsiny helyen, bármily szűk korlátok között, de isteni megbizálás hordozói vagyunk, akkor talán nem is tudnánk eleget tenni annak a reánkvaró feladatnak, hogy az itthon maradottak előtt számot adjunk arról: nem hiába jártunk-e Nagyváradon?

Mint Nőszövetségünk megbizottai, részletes beszámolóinkat rendszer hétfői összejöveteleinken, sorozatos előadásokban fogjuk megtartani, én most itt csak két alaptevő momentumra akarok rámutatni, mint amelyekben nőszövetségi szemmel nézve, benne van a tárgyalási problémák leglényege.

Azt hiszem, köztudomásu, hogy a két egyházkerület közös konferenciáinak, a ref. nagyhétnek megvan a vezérlő gondolata, mely köré a tárgyalások csoportosulnak. A most lezajlott VIII. ref. nagyhét vezérgondolata a szociális eszme volt s az a momentum, mely az én

meglátásomban alaptevő, az az egyház szociális felelősségének problémája általában s aztán speciálisan reánk nőkre vonatkozva.

Ne felejtjük el, hogy mikor egyházzól beszélünk, nemcsak az egyház vezetőiről, papokról, presbiterekről van szó. Az egyházat az egyháztagok összesége alkotja, amikor tehát az egyház szociális felelősségéről beszélünk, senki sem vonhatja ki magát alóla azzal, hogy ez nem tartozik rá, mert igen is, az én felelősségem és a te felelősséged tudatából alakul ki az egyház szociális felelősségének tudata. Hogy van-e az egyháznak a világ szociális bajaival szemben felelőssége és kell-e azt vállalnia, az a nagyhét tárgyalásai után többé nem lehet kérdéses, én itt most csak annak a felfogásnak szeretnék visszhangja lenni, hogy miben áll az egyház szociális felelőssége.

„Fel kell rázni az egyház lelkiismeretét, hogy meglássa, mekkora mulasztást követett el, amikor kiejtette kezéből az emberiség sorsának irányítását, mikor elvesztette azt a jogát, hogy ebben döntő legyen a szava és hetedrangu, csak vasárnapi tényezője lett az emberek életének. Hogy hallgatott, amikor kiáltania kellett volna és vonakodott, amikor cselekvésen lett volna a sor.“ A ki nem mondott szavakért, az elmulasztott cselekedetekért tartozik felelősséggel Krisztusnak, mert ő bírja Krisztusban azt az egyetlen gyógyszert, mely a világ minden bajára orvoslást hozhat. Azért semmire sincs akkora szüksége ennek a világnak, mint Krisztust követő életekre, melyekben kifejeződik az erős tiltakozás e meglevő világrend ellen, melyek szemébe vágják a világnak Isten vádját, fejére olvasván bűneit. Ezt a felelősséget elvitáztatlanul vállalniok kell pásztoroknak és híveknek, egyaránt. Oda kell adniok magukat Krisztus kezébe, az ő királyságának szolgálatára.

S mert az egyház fele mi vagyunk, semmiképen sem lehet közömbös, hogy mi mit gondolunk ezekről a kérdésekről és mi mennyit vállalunk az egyház szociális felelősségéből. Első kötelességünk, hogy felismerjük valódi hivatásunkat, mert annak helyes felfogásából önként fog következni helyes magatartásunk. Azt kell tehát meglátnunk, hogy mi a nő adottsága a férfiével szemben, mert csak így érthetjük meg, mit akar az Isten tőlünk. Azt akarja, hogy a férfi józan eszét, hideg logikával levont következtetéseit kiegészítsük meleg szívével, logikátlan, következetlen s a tények rideg valóságával dacoló, törhetetlen hitünkkel. Hogy amikor a férfi azt mondja, hogy nem lehet, akkor mi elinduljunk csudaváró szívvvel és tegyük lehetővé a lehetetlent. Mert megvan ez az erő a szívünkben, de csak egy esetben, ha mint ég felé irányított fényes tükör, a Krisztus képét tükrözi vissza, mert különben nincs az a csacsiság, haszontalanság, burkolt rossz és nyílt bűn, amit a nő szíve fel ne szedne magába és meg ne rontaná magát vele. Csak a Krisztusban megváltott s az ő igéjével táplálkozó asszony

szívéből árad ki az az erő, mely közzénk tudja varázsolni „az elvesztett édent.“

Ezt várja tőlünk az egyház, amikor Krisztus üzenetével hozzánk fordul. Hogy a nagyhét programjában helyet kapott a Nőszövetségek napja is, az nemcsak valami kötelező udvariasság következménye volt, hanem annak a jele, hogy az egyház vezetői meghallották azt a szót, mely őket az asszonyokhoz küldi, mert azok is építésre vannak szánva s a készülő épületnek vannak olyan kövei, melyeket csak ők tudnak a helyükre illeszteni. Ez a felismerés vezette az egyházat, amikor a nőszövetségek megalakításával megadta a módot arra, hogy a nők is kivehessék részüket az egyházépítő munkából. Az a jelentés, melyet az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületi nőszövetségek eddigi munkájáról a titkárok előterjesztettek, bizonyítéka volt annak, hogy a ref. asszonyok kiváltságnak tekintették mindenütt, hogy részt vehetnek ebben a munkában s igyekeztek is megtenni mindent, ami tőlük telt. Mindenütt voltak küzdelmeik és nehézségeik, az anyagi eszközök hiánya, a férfi-társadalom megremérlése s az egész társadalom közönye miatt, de ezek az akadályok sehol sem voltak elégségesek arra, hogy a munkát végkép megakadályozzák, sőt mindenütt új erőfeszítésre képesítették az asszonyokat. Jó volt ezt hallani, jó volt örülni rajta és hálát adni érte Istennek.

Testvéreim, ez alkalommal csak azt akartam, hogy a legélesebb impressziómról számot adva, fölkeltem az érdeklődést ezen kérdések iránt, abban a reményben, hogy így nagyobb számmal fogtok eljönni rendes hétfői összejöveteleinkre, melyeken tapasztalatainkról részletesen beszámolunk.

Makkai püspök úr egy alkalommal, a tanácskozások befejezésekor ezt a kis fejezést használta: Be kell verni a szegeket a ref. köztudatba, hogy ne hagyjanak nyugodni senkit, hogy mindenkinek törődnie kelljen az egyház szociális feladataival. Most én is ezzel fejezem be mai mondanivalómat: Be akarom verni a magam kicsi szegét az aradi ref. társadalom köztudatába, hogy itt se nyugodjék senki, míg összefogva nem indulunk mindnyájan, pásztorok és hívek, magunkat Isten kezébe adva azon az úton, mely az ő országának megvalósulása felé vezet.

Ajtay Béláné

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Szaplonczay Bertalan nagybányai lelkipásztor november 29 én este rövid kínos szenvedés után Szatmáron élete 38 ik évében elhunyt. Leírni is nehéz e döbbenetes szomorú hirt, hát még elszenedni még szomorubb valóságát. Nemcsak közvetlen szereltesteinek, de nekünk, lelkipásztortársainak és az egész anya-

szentegyháznak fájdalmas veszteséget jelent hirtelen jött kora távozása. A fiatalabb lekipásztorok között az egyik legértékesebb, az Isten országának komoly készültségű, nemes ambíciójú, ideális lelkű munkása, az Úr hűséges és fáradhatatlan szorgalmu szolgája volt. A theológiát Debrecenben vegezte. Nagyszalontán és Szatmárnémetiben volt segédlelkész, honnan Soltész Elemér tábori püspökké történt kinevezése után a nagybányai gyülekezet hívta meg pásztorául 8 évvel ezelőtt. Itt nagy buzgósággal és égő munkavágygal fogott hozzá a gyülekezeti élet felvirágoztatásához, a belmissziói munkaágak megindításához. Bibliaköröket, ifj. egyesületet szervezett, gyülekezeti lapot alapított s tele volt tervvel és reménnyel. Most hirtelen vége lett mindennek és nemcsak a nagybányai egyház de egész egyházkerületünk felett sötétebb lett a jövő. Drága szeretteit: vele harmónikus lelkű hitvestársát, öreg szüleit, testvérét vigasztalja a kegyelem Istene, őt pedig vigye be az örökélet boldog lakosai közé.

HIREK

Új fejlődési lehetőségeket hozott a nagyváradai ifjusági munkákra az utóbbi idő. A sokáig külön-külön, paróchiális körökben dolgozó bibliakörök egyesültek az Ifjusági Keresztyén Egyesület neve alatt. Az addig különféle helyiségekben meghúzódó bibliakörök hatalmas ifjusági otthont kaptak, amelyben összpontosulhat az egész ifj. munka, amennyiben ez az épület 18 szobájával, 70 méteres udvarával az ifj. munka céljaira is alkalmas. Az otthon ünnepélyes megnyitása nov. 22-én volt, amikor a püspök ur imája és mély gondolatokkal teljes megnyitója hálaadás volt a mindenhatóhoz, aki megadta a lehetőséget, a továbbfejlesztésre az ifjusági munkának. A nagygyűlés, amely az otthon felavatásával kapcsolat-

ban volt, tárgyalta az ifjusági munka újonnan kidolgozott programját és az Ifjusági Keresztyén Egyesület alapszabályzatát. Ugyanekkor hirdette ki a bíráló bizottság a nyár folyamán a nagyváradai ifjuság számára a Református Ifjuság c. kis lapunk által rendezett szellemi és testi olimpiász eredményét és osztotta ki a nyerteseknek a jutalmakat. Nagyjelentőségű volt ez a verseny, megmozdította az ifjuságot és foglalkozás nélküli külömbőség nélkül nagy kérdésekkel elmélyedve foglalkozott és egygyé vált a munkában az ifjuság. Több, mint 50 pályán ű érkezett be, vallási, történelmi, irodalmi, művészeti tételeken. Jó volna ebben az ezután is megrendezendő versenyben az egész kerületünk ifjuságát egybekapcsolni.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Közigazgatási: 6193-1931-I. sz. KÖRRENDELET Valamennyi nt lelkészi hivatalnak. A kultuszminisztérium 189,493-16,497. sz. a. nov. hó 27-én hozzám intézet átirata szerint az

igazságügyi minisztériumhoz olyan jelentések érkeztek, hogy egyes vidékeken — eddig még ismeretlen személyek, — a lakosság körében amellet csinálnak propagandát, hogy az adókat ne fizessék be Nekem ugyan a mi kerületünkből ilyesféle agitációról nincs tudomásom, de elővigyázat okáért és a fentemlített minisztériumok kifejezett kívánságára kérem a nt, lelkész-társakat hogy hiveiket a szószékből is, egyéb alkalmas uton-módon is figyelmeztessék az efféle éretlen mozgolódásnak az ország érdekeit fenyegető veszélyeire és sérelmeire s általában igyekezzenek felvilágosítani községük, vagy városuk lakosságának egyéb rétegeit is az adófizetés erkölcsi és hazafias kötelességéről, becsülettel megadván „Istennék a mi Istené és a császárnak, ami a császáré“. Oradea—Nagyvárad, 1931 november hó 30 Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk, püspök.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház

Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyoásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helybetét gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestri „Adria“
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni. — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egy millió Lei**

Főbizománnyos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii [Szent László-tér] 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M st. Oficiu'ui Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad
Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-
utca) 14. szám beszerezhető

NAGY VILMOS volt egyházkerületi tanügyi tanácsos
miniszterileg (89—1928. és 110159—1928. szám alatt) approbált

Kis

Magyar Nyelvgyakorlója

az elemi iskolák II., III. és IV. osztályai használatára.

Szállított ára: a II. osztály számára 12 Lei, III. osztály szá-
mára 16 Lei, IV. osztály számára 16 Lei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat a legkülönbébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Reformá-
tus Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvá-
rad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lap példányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A mi ügyünk.

— Lelkészkonferencián elmondott beszéd. —

Luk. VII. 18—23.

Testvéreim! Magunk között lehet e másról beszélni, mint a magunk ügyéről. Különbben is emberi természet, hogy mindenki a maga ügyéről szeret beszélni. Arról, amiben él. Akár amihez a szívével nőtt oda, akár amihez a sors széttéphetetlen kötelékeivel van odakötözve. A művész művészetéről, iparos mesterségéről, földmives a földjéről. Ezt az emberi természetet tagadnánk meg, ha mi is nem a mi ügyünkről beszélénk. És bizonyos, ha őszintén és meghitten beszélgetünk hivatásunkról, küzödéseinkről, reménységeinkről, egyszerre csak megérkezünk a csalódásainkhoz. Ha a palástunkon kívül egyéb közösségünk nem is lenne ebben a világban, csalódásainkban akkor is egyek lennénk. És sötét rezignációval állapítanánk meg, hogy itt hiába való minden. Hogy e veszendő világgal együtt a mi szent ügyünk s rohan, az önzés, a hazugság, a bűn szörnyü és sötét paripáin a halál felé. És ezt a szörnyü vágatást senki se tudja megállítani és visszafordítani. A népek magukat emésztik, a kultura saját sirját ássa, a jó kiesett a világból! Hát lehet e még nekünk reménységünk?!...

A Krisztus!... Oh, igen a Krisztus, mondaná valaki. Valaki, aki közöttünk nagyon bátor lélek. Aki nem szégyenli, de nem is akarja takargatni többé lelke megrendülését, tehetetlenségének nyomoruságát és kétségeinek tragédiáját. Azt mondaná: Tisztán látom, hogy ebben a világban csak csalódni lehet. A genfi orákulumokban is és a falusi presbiterekben is. Csalódott a hitem az emberi kulturában, a népek testvériségében, az emberiség szolidaritásában és igazságérzetében, az örök erkölcsi törvények győzhetetlen erejében, jobb világ lehetőségében. Bizonyos, ettől a világtól nincs mit várni, mert ez a világ nem tud

megváltani Hanem a Krisztus! Hányszor tettem vallomást, — nem közönyösen és megszokásból, de a lélek által kényszerítve, — az O világot meggyőző, átalakító és megváltó királyságáról... O csak O tudna... De akkor miért nem lép hát be a világba? Királyi jogának miért nem szerez érvényt? Miért?...

Lehet Testvérem, a te kétségeidet olvastam ki megrendült szivedből, lehet, csak a magam jajkiáltása tört fel az ajkamon. Ugy érzem azonban, hogy Keresztelő, akiről a szentlecke beszél, aki éppen úgy és éppen olyan világban állott, mint te, vagy én, aki éppen úgy látta ennek a világnak nyomoruságát, aki éppen úgy tudta, hogy kitől várhat segítséget, mint te vagy én, attól, „aki eljövendő vala“, szívében ugyanazzal a jajkiáltással azzal a vergődő gyötrellemmel azzal a félelmes csalódással küldte el két tanítványát Jézushoz: „Te vagy é, aki eljövendő vala, vagy mást várjunk?“

Elmondiam é ennek az üzenetnek történetét? Hogy ez a Keresztelő János Isten embere volt. Hogy gyűlölte a bűnt, népének bűnét, mellyel megszenségteleníti a Jehova szépséges arcát s reftentő ítéletet zudít magára. Ott él a pusztában, távol a megrontó bűntől, távol a megrontott embertől. Ott eszmél küldetésére, hogy ő ama „kiáltó szó“, kiről Ézsaiás prófétált. Rea eszmél, hogy itt a „teljes idő“. Hangja belezug a világba: „Kézítsétek az Urnak útját és egyengessétek meg az ő ösvényét!“ Uzenetében valami néma és komor öröm bujkál: „A fejsze pedig immár a fák gyökerére vettetett!...“ Olyan biztos a dolgában, hogy meg se döbben, sőt még meg se lepődik, mikor egyszerre csak előtte áll az, akinek ő még a saruját megoldani se méltó, mikor látja Isten lelkét alászállani, mikor hallja az égi szót: „Ez az én szerelmetes fiam...“ Oh, most már vége a bűnnek; vége a bűn átkának is. Itt van tündöklő ragyogásban, itt van országoló hatalommal az Isten dicsősége. De nem is sok idő múlva, a biztonsága ingadozni kezd, az öröme kétséggé változik. Hiszen ez az ember nem félelmes sereget gyűjt, hanem rongyos tanítványhadat; nem Jehova szentségének pallosát villogtatja, hanem együtt vacsorázik Zakeussal, Izrael e fekélyével; az ellenséget sem üldözi el, hanem annak beteg szolgáját gyógyitgatja. Egyszerre a szívébe dobban, hogy nem, nem „ez“ az igazi, hogy vége mindennek. Csak mintha hánytorgó tengeren, egy szalmaszál után akarna kapni, így küldi a követeket: „Te vagy e az... vagy mást várjunk?“

Ugyanaz a kérdés ez, mint a mai világ kérdése, mint a mi kérdésünk: Miért nem lép hát be a világba, miért?...

Keresztelő János kérdése érthető. Mert ő csak ítéletet ismert, bosszuállást hetediziglen. Nem tudta, hogy van kegyelem, halálíg menő engedelmesség és van keresztfán vérező, megváltó szeretet.

De ez a világ? ... Ez a világ is érthetetlen módon úgy tesz, mintha mindezt ő sem tudná és ragaszkodik hozzá, hogy a maga bölcsesege szerint, a saját eszközeivel váltassék meg. Nem akarja hinni, hogy nem képes erre és így naponként csalódik. Egyebként könnyen, sőt könnyelműen eladja magát rangért, pénzért, huságért, de abba még se tud beletörődni, hogy ő már régen nem a magaé, mert megvette drága véren a Jézus és azért vette meg, hogy üdvözítse és megváltsa. És a világ úgy hadakozik a Jézus ellen, mintha lételenek nem is volna más rendeltetése, mint megtiporni és megcsufolni őt.

Nos, ebben a Krisztus ellen tusakodo világban áll, vagy bukik a mi ügyünk. A miénk, de ami a Krisztuse is. És sorsa egyedül mitőlünk függ. Mert most mi vagyunk Isten emberei a világban. Kiáltó szok, bizonyoságtévők. Mi vagyunk azok, akiknek sohasem szabad Benne csalódnunk. Nekünk kell megerteni az ő üzenetét. Nemcsak amit a János tanítványainak adott, hanem amit mondott és küldött a Gecsemáné-kert imádkozó tusakodásában, az áldozócsütörtök megdicsőülésében, a pünkösti csodatörténetében, az apostolok buzgóságában, a vertanúk örvendező halálában, a reformátorok győzedelmes hitében, a gályarabok hősi türesében. És nekünk kell ezt az üzenetet tovább kiáltani, hogy eljusson a reánk bizott világ szívébe. Ez a titkok-titka. Hogy tudjuk ezt megcselekedni? Úgy, ha életed a bizonyosság Krisztus megváltó erejéről. Arról, hogy Ő meggyőzi a bűnt. Arról, hogy meglehet halni vele és feltámadni általa. Arról, hogy e bűnös és átkozott, könnybe és vérbe és nyomorúságba fulladt világban is van tiszta élet, békességes élet, boldog és megváltott élet s ez az élet éppen a te életed. S arról, hogy ez az élet több, nagyobb, drágább, szebb, kívánatosabb a világ minden értékénél és minden gyönyörűségénél és hogy ez az élet kárpótol a világ minden nyomorúságáért...

Testvér, azon fordul meg a mi ügyünk, ha nem csak prédikálsz, hanem éled is: „A Jézus Krisztus Úr, az Atya Isten dicsőségére!”

Ez a mi ügyünk! ... Hogy Jézus Krisztus Úr legyen az Isten dicsőségére! ...

Te mit tettél érte? ... Én magamba roskadva sóhajtom: Óh, én nyomorult ember!

Jakab Viktor.

Csend.

Többféle csend van. Van megnyugtató, kibékítő, pihentető. Van aggasztó, vészjósló. És van télen, tunya, tehetetlen. De az is megtörténik, hogy ez az utóbbi aggasztóvá, vészjóslóvá lesz.

Most e sorok az utóbbiról szólnak, mert e télen, tunya, tehetetlen csend ült rá a lelkekre. Sajnos, nem ismeretlen vendég ez minálunk, de most már nem is vendég, hanem egészen otthonos, állandó lakója lett az életünknek, egyházunk életének. Arról a csendről beszélek, amely a váradi nagyhét után ejtette foglyul a lelkünket.

Hogy megteljesedett ott minden résztvevő lélekkel, hogy felbuzdult mindenki az akarásra és a cselekvésre! Azt hittük és méltán hittük, hogy az egyes egyházakban s az egyházmegyékben megindul a régen nélkülözött szociális tevékenység és anyaszentegyházunk — mintegy vezekelve — most gyors iramban pótolni fogja évtizedes, sőt évszázados mulasztásait és jóváteszi nemtörődömségének és könnyelműségének számos hibáját. Ugy képzeltük — legalább a merészebb fantáziájuk, — hogy a résztvevők szétviszik az elhintett magvakat, vetegetik tovább, hogy dus vetés sarjadjon mindenütt. Ugy reméltük, hogy az ünnepélyes kinyilatkoztatás megnyitja a legridegebb és legönzőbb sziveket is és felébred a szociális felelősségérzete s tette sarkalja mindazokat, akik nem térhetnek ki a felelősségrevonás alól. Bizodalmunk volt afelől, hogy egyházi életünk hangos lesz a különböző fórumokon, organumokban és életnyilvánulásokban ennek a nagyon súlyos és égetően fontos problémának tárgyalásától, melyben keresni fogják tovább a megoldási lehetőségeket s egymásnak adják a segíteni akarás lelkével a célszerű módokat és eszközöket. Arra is számítottunk, hogy a különféle világnézetű sajtóban is visszhang fog ébredni egyházunk szociális megmozdulására.

De mindebben csalódtunk. A várt következmények helyett télen, tunya, sőt féltő, hogy tehetetlen csend következett. Egy egyházmegyét kivéve, sehol sem foglalkoztak vele. Egész természetes, hogy a mi hallgatásunkra mások részéről is hallgatás, agyonhallgatás volt a felelet. Ugy látszik, hogy a nagyheti összesereglést a hivatalosok nagyrésze csak ünnepnek, vagy éppen parádénak tekintette, amelynek semi kapcsolata sincs a hétköznappal.

Mi lehet mindezeknek az oka? Egyházunknak és vezetőinek nem volna érzékük a szociális bajok iránt? Végzetes volna.

Igaz, hogy már a nagyhéten is hallottunk elszólásokat egyesek részéről, kik sokalták a kérdés tárgyalását és nem értették meg, hogy miért nem vettek fel más tárgyakat is a programba, de ez csak nagyon kevesek véleménye volt. Általában szomorú volna és egyházunk önmagával jutna ellentétbe, ha a szociális bajok orvoslását nem tekintené feladatának. Büszkén szoktuk magunkat a legdemokratikusabb egyháznak nevezni és csakugyan az is vagyunk, de akkor nem szabad elfeledkeznünk a demokratikus kötelességekről!

Vagy csak elméleti síkban tudunk mozogni s a gyakorlati megvalósításhoz sem erőnk, sem képességünk? Csak elméleteket állítunk fel, melyekkel egyre jobban távolodunk a földtől, a mindennapi való élettől? Jaj nekünk, ha felséges elveinket, melyek nem a mieink, hanem a mi Urunkéi, a Krisztuséi, nem tudjuk, vagy nem akarjuk bevinni a magunk és hiveink életébe!

Lehetnek, akik azt mondják, hogy a maguk s egyházuk baja, nyomorusága megbénítja minden másokért való munkálkodásban. Ki tud másokon segíteni akkor, mikor maga is tehetetlen? Ki tudja a lesújtottakat felemelni, mikor a saját lelkére is rettentő sullyal nehezednek a gondok és aggodalmak szinte elviselhetetlen terhei? Tagadhatatlan, hogy sok igazság látszik ebben az ellenvetésben. De éppen olyan igazság az is, hogy csak az tudja átérezni a mások baját és nyomoruságát, kinek magának is van része belőlük. A szociális problémákat csak azok tudják megoldani, akiknek maguknak is probléma az. Hiába várjuk, vagy várja népünk a segítséget azoktól, kik nem tudnak együtt érezni a gondok alatt roskadókkal, mert nekik soha se voltak igazi gondjaik.

Nekünk lelkipásztoroknak és az anyaszentegyház minden vezetőjének szívünk minden szeretetével és egész lelkünkkel oda kell fordulnunk a nyomoruságban levők felé. Oda kell, nemcsak ő érettük, hanem magunk és egyházunk megmaradása végett is

A nagyhét megnyitó bibliaórájának textusából Ilyés próféta, történetéből felénk hangzó szociális üzenetben van egy rész, mely ezt bizonyítja s amely ott kihangsúlyozatlanul maradt „Kelj fel és menj el Sareptába . . . imé megparancsoltam ott egy özvegyasszonynak, hogy gondoskodjék rólad“ szól Ilyéshez az Ur. Egy szegényhez, nála is szegényebbhez küldi és általa tartja meg a próféta életét. Ha azt akarjuk, hogy most e szükségkel tele válságos időkben anyaszentegyházunkkal együtt diadalmasan megálljunk, oda kell mennünk azokhoz, akiknek csak egy

márok lisztecskéje és kevés olaja van, vagy annyi sincs. De prófétai lélekkel kell mennünk s akkor jelenlétünkre és munkánkra megszorodik a liszt és az olaj és jut belőle gondoskodás a magunk és anyaszentegyházunk számára is!

Debreczeni István.

Beszámoló a szatmári leánynapról.

1931 november 29.

Nekünk, akik Isten kegyelméből részt vehettünk ezen az egynapos leánykonferencián, jelentőségteljes dátum lesz az életünkben: 1931 nov. 29. Körülbelül 180-an voltunk, szatmáriak és vidékiek [Halmi, Sándorhomok, Egri, Szatmárhegy, Nagykároly, Dara] és mindnyájunk számára jelentett valamit ez az összejövétel. Egyiket a szatmári bibliakörös leányok szeretete, leleményessége ragadta meg, a másik barátnőt talált ott, a harmadik új indítást és erőt a munkához — és így tovább — mindenki vitt haza a lelkében valamiféle áldást. Már a reggeli bibliaóra, amelyet Máté 25:1—13. alapján tartottunk, közel hozta a lelkeket egymáshoz. Bibliaóra után Istentiszteleten vettünk részt, utána a konferencia résztvevői együttesen járultak az Úrasztalához.

Programmunk jelentősebb része délután következett. „A református leány eszménye“ címen Debreczeni István belmissziói előadó tartott mélyenjáró, sokoldalú, érdekes és értékes előadást. Elmondta, hogy a múltban magasabban állott a női eszmény, mint napjainkban. Hogy napjainkban lerombolódva látjuk magunk előtt a női eszményt, annak igen sok oka van. Hozzájárult ehhez a destruktív munkához az életlehetőség körüli számtalan nehézség, amely a fiatal leányt is verejtékes és küzdelmes munkára szólította. A mindennapi élet zűrzavara kivetkőztette a nőt női mivoltából: ő maga sem akar ezentúl eszményi magasságban állni, Hozzáromlott a férfihez. Pedig a férfi tőle várja a felémmeltetést, az otthon békeségét, harmoniáját, az élet szépségeinek, igaz örömeinek a feltárását. Várja benne a barátot, munkatársat, a hitvestársait, gyermekeinek az édesanyját. Nem kíván tőle kevesebbet, minthogy segítőtársa tudjon lenni a keresztyén életben. Minden komoly férfi üzenete ez: Leányok, ne akarjatok fiúk lenni, ne hagyjátok magatokat megmételyezni sok eszmeáramlat által, amely a boldogság utjáról hazudozik néktek; kívánjátok meg tőlünk, hogy tisztelettel beszéljünk rólatok magunk

között és társaságban s harcoljatok az irodalom ellen is, amely levetkőztette a nőt s kirakatba állította így mezitelenül, erős vonásokkal, rikító színekkel mutatva meg belőle mindazt, ami rossz és csunya. Viselkedjétek úgy velünk szemben, hogy ne legyen kísértés veletek együtt lenni. Legyetek több, mint amennyit megkíván tőletek a társadalmi morál: legyetek evangéliumi Máriákká!” — Szorosan kapcsolódott a fenti előadáshoz a Bódis Ágnes előadása, amelyet: „A bibliakör áldásai és akadályai” címen tartott. Számbavettük azokat az áldásokat, amelyek a bibliakörön át ömlöttek a tagok életébe s amelyek lassanként kifformálják azt a leánytipust, amely próbálja megközelíteni az eszményi leányt. Beszélgettünk az akadályokról: elszigetelve élnek a helyi bibliakörök egymástól s emiatt elsekélyesedik a munkájuk, mert nem látnak túl magukon. Komolyabban kell venni a négyes program szerinti munkálkodást, munkát kell adni minden tagnak, mert ez fogja összetartani őket. Ezeknél a külső akadályoknál azonban nagyobb s lényegesebb akadály a bibliakörben levő belső egyenetlenkedés, szeretetlenség, pletyka, stb. Ezek ellen komoly küzdelmet kell indítanunk s nem szabad engedni, hogy ezek tegyék lehetetlenné a munkát. Mindkét előadást megbeszélés követte. Ezután imaórát tartottunk I. János 4:7—21. alapján. Este jól sikerült ünnepélyt rendezett a szatmári leánybibliakör, amely feltárta a Lorántffy Egyesület öt éves munkájának áldásait.

Kívánjuk, hogy Isten gazdagon áldja meg ezutáni működését is!

B. Á.

Református kórházsorsjátékunk.

Közeledik a református kórházsorsjáték második huzásának ideje. December hó 20 án újabb 935.000 lei kerül kisorsolásra. A nyeremények készpénzben való kifizetését az erdélyi egyházkerület pénztára eszközli, úgy, hogy a nyerők késedelem nélkül hozzájuthatnak pénzükhöz.

Kérjük lelkipásztor testvéreinket, hogy a huzás közeli dátumára való tekintettel, fokozott mértékben hívják fel gyülekezetük és hiveik figyelmét a kórházsorsjegy-akcióra s buzdítsák őket, hogy vásároljanak sorsjegyeket.

Bármilyen súlyosak a gazdasági és pénzügyi viszonyok, ezen az akadályon a keresztyén testvériség diadalmas érzésének felül kell kerekednie. Még ha nehézségekbe ütközik is a sorsjegyvételhez szükséges 100 lei előteremtése, akkor is késznek

kell lenni az áldozatra az áldott és nemes cél érdekében. A református magyar kórházra anyaszentegyházunknak és népünknek feltétlen szüksége van és éppen ma, amikor a napok gonoszabbak, mint bármikor voltak, még sokkal szükségesebb egy ilyen intézmény érdekében az egyetemes összefogás, mint a jó időkben. Soha sem volt időszerűbb, mint ma, hogy az alkalmat áron is meg kell venni!

Krisztus legfelségesebb csodái a beteggyógyítások voltak. Nagy reformátorunkat, Kálvint, komor és hideg embernek képzele a közfelfogás, pedig meleg szeretet élt a lelkében s házában mindig volt egy-két beteg diák, vagy vándor, akiket ő maga gyógyított. Sokszor egész kis kórház volt az otthonában. Keresztyn és kálvinisita kötelességünk tehát a kórház felépítése és e kötelesség alól senkinek sem szabad magát kivonnia.

Ezen felül önmagán és családján is segíthet, aki sorsjegyet vesz. A 100 lei befektetéssel szemben esetleg ezreket vagy még többet kap vissza s eloszlanak homlokáról a kenyér és a megélhetés sötét gondfelhői.

Az összes sorsjegyek mindhárom huzásra érvényesek, tehát azok a számok, amelyek a november 30-i első osztályon nem sorsoltak ki, minden megújítás nélkül tovább játszanak a másik két osztály huzásán is.

HIREK

A Kálvin-könyvnyomda (azelőtt Béres-féle nyomda), amellyel egyházkerületünk is régebb idő óta bizományi összeköttetésben áll, *részvénytársasággá alakul át.* A részvényjegyzésekre szóló felhívás kibocsátói közt református közéletünknek több kiváló személyisége szerepel. Jele annak, hogy valamennyien átérzik az idők parancsoló szavát, mely azt harsogja a fülünkbe, hogy *„nyomdát a magyar református egyháznak!”* Nyomdát, mely a mi vallási, egyháztársadalmi, faji és anyagi érdekeinket védi, szolgálja, igazunkat a megértés, meggyőzés erejével s a betűk ólomkatonáival kiharcolja és propagálja!

Az ügyre még visszatérünk. Addig is kérjük azzal szemben olvasóink és minden egyházi intézményünk meleg érdeklődését.

Lelkészelkeltetés Albison.
Az érmelléki egyházmegyébe kebeleztetett albisi református gyülekezet múlt hó 22-én iktatta be állásába, egyhangu

meghívás folytán, megválasztott lelkipásztorát. Saja Sándort. A beiktatási szertartást Végh József esperes végezte, minek végzetével felhívta ifju

lelkipásztort székfoglaló beszédének megtartására. Az ifju lelkipásztor János evangéliuma 10. r. 1—5. és 9. v. alapján szívhezszóló beszédében hűen festette azokat a pásztori teendőket amelyeknek az elvégzése rá nézve a legkedvesebb kötelesség leendő. A gyülekezet könnyekig meghatva hallgatta végig az ifju lelkipásztornak fogadástételét. A beszéd elhangzása után esperes az új lelkésszel együtt az Urasztala előtt megállva, meleg szeretettel üdvözölte az új pásztor, aki oldala mellett csaknem 6 évig mint segédlelkész működött, átadta neki az egyház szimbólumait, a templomkulcsát és az egyház pecsétjét. Az ünnepi szertartást a felálló énekés után az a bisi vegyes dalárda nyitotta meg s az Istentisztelet végeztével ugyan az zárta be. A vegyeskar kifogástalan harmónikus éneklése és előadása az egyház agilis kántortaoitójának, Kemecsei Györgynek az érdeme. Istentisztelet végeztével az egyház által rendezett közebéden az új lelkésszel az egyházmegye gondnoka Pappszász Lajos üdvözölte meleg szeretettel. Esperes a gyülekezet tagjaira, a kölcsönös megbecsülésre s szeretetteljes együttműködésre hívta fel a nagyszámban egybegyűlt egyháztagnak figyelmét. Emelte az ünnepélynek a fényét s értékét Kozma Lajos ezredes, világi tanácsbíró s Jakab József egyházi tanácsbíró jelenléte

Lelkészbeiktatás Paptamásiban. Oroszlán István hirtelen elhunyt után Kovács Sándor élesdi segédlelkésszel hívta

meg lelkipásztorául a paplami gyülekezet. Az új ifju lelkész beiktatása dec. 6-án történt meg ünnepélyes keretek között. A reggel érkező lelkésszel szüleivel Vaday Béla esperessel és dr. Ujfaluassy Sándor élesdi főgondnokkal és egyházm. tanácsbíróval a megérkezés alkalmával Bódi Mihály beszolgáló lelkész üdvözölte mire meghatottan válaszolt. Az istentiszteleten Vaday Béla esperes végezte a beiktatást I. Thess 5, 19 és Malakiás 2, 7 alapján tartott megható beszéddel. A helybeli énekkar szép éneke után az új pásztor imádkozott és mondotta el a köszönő beszédét Malakiás 3 1. v. alapján mélyen megragadva vele a gyülekezet tagjainak lelkét. Istentisztelet után presbitéri gyűlés volt, melyet Vaday esperes nyitott meg. Egyik presbiternak az esperes üdvözlő szavaira adott talpraesett válasza után az új lelkész intézett székfoglaló beszédet a presbitérium tagjaihoz. A hivatás közadakozásából készített közebéden először a beiktatott lelkész köszöntötte az esperest, a híveket s valamint Bartos Adorján és dr. Ujfaluassy Sándor tanácsbírákat. Szabó Géza máramarosszigeti segédlelkész a tanulótársak nevében az új pásztor, míg Ujfaluassy Sándor az örvendező szülőket üdvözölte. Beszédet mondott még Szóke Sándor nagyszalontai segédlelkész. Az ebéd végén a gyülekezet tagjaiból alakult zenekar meghatottan játszotta el a 183 di cséretet: Adjunk halát az Urnak, mert érdemi. Isten áldása legyen az új pásztoron.

Iskolaavafás. A mikolai gyülekezet a jelen nehéz vi szonyok között különösen fel- emelő példáját mutatta az ál- dozatkészségnek. Mint egy 90,000 Lei költséggel új isko- lát építtetett. Ebből 25,000 Leit az egyházi énekkar adomá- nyozott, a többit pedig köza- dakozásból gyűjtötték össze. Az új iskolát nov. 15 én avat- ták fel egyszerű, de ünnepé- lyes keretek között. Az alkalmi istentiszteleten Magoss Ferenc helybeli lelkipásztor imádko- zott, az ígét pedig Csüry Mik- lós sándorhomoki lelkipásztor hirdette lelkesen tárva fel a református iskola hivatását. Istentisztelet végével az új is- kolához vonult a gyülekezet, hol ismét Csüry Miklós imád- kozott. Utána Magoss Ferenc ismertette az iskolaépítés tör- ténetét és végül mondott hála- adó befejező imádságot. Tud- tunkkal sem bankett, sem tánc- mulatság nem volt, ellenben több, mint 3000 Lei persely- pénz gyűlt össze. Történt pe- dig ez a gazdasági válság ide- jén, a nyomoruság napjaiban Mikolában, egy kis szatmár

megyei faluban, melynek ha- tárát a nyáron teljesen elverte a jég. Legyen áldott az Úr, hogy ennek dacára is így tör- tént és illesse elismerés, ki mindezt Isten segítségével így irányította.

Lelkészek figyelmébe. Azon lelkészi hivatalnak, mely cí- memre lenti anyakönyvi kivo- natokat ajánlott levében meg- küldi, minden egyes kivonat- ért 500 Leit fizetek 1. Kinisi Mihály és Csatári Erzsébet esketése 1783 körül. 2. Ifj. Kinisi Mihály [a Mihály és Csatári Erzsébet fia] keresz- telése 1784 körül. Esketési, illetve keresztelési hely isme- retlen, de valószínűleg Bihar, vagy Szilágymegyében van. Címem: Kinisi Pál, nyug. őr- nagy, Târgu Mureş, Bulev. Regina Maria 5. Jud. Mureş.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pénztári: 6107—1931 III. szám KÖRRENDELET *Vala- mennyi kebelbeli Nt. Esperes, Lelkész, Segedlelkész és Levitalelkész urnak* A Közoktatás és Vallásügyi minisztérium számvevősegi ügyosztálya 191,381. sz. rendeletével megküldötte hivatalomhoz a pénzügyminisztérium 361,138 sz. körrendeletének másolatát, amelynek értelmében az egyes pénzügyigazgatóságok a köztiszt- viselők november havi fizetéseit ugyan még kifizetik anélkül, hogy az egyes fizetést élvezők globálisadó nyugtáikat bemutat- nák, de az 1931. évi december havi státokba minden egyes név után a globálisadó nyugta számát, a nyugtát kiadó adóhiva-

tal nevét és roll számát be kell vezetni, amely nélkül a decemberi fizetések össze nem állíthatók és ki nem utalhatók. A bevezetett globálisadó adatainak az eredeti nyugták alapján való igazolását hivatalosan fogják ellenőrizni a bemutatás alkalmával. Felhívom tehát összes államsegélyt élvezőket, hogy az egész 1931. évre szóló globális adójukat kiegyenlíteni és az eredeti nyugtákat hivatalomhoz *soronkívül* beküldeni annál inkább is tekintsék kötelességöknek, mert több havi államsegély felvétele esetén — melyben a december havi is szerepel — ki lesz téve egyházkerületünk annak, hogy egyes hiányzó nyugták miatt az egész lelkeszakar államsegélyének kifizetése lesz visszautasítva a vonatkozó rendelet értelmében. Oradea—Nagyvárad, 1931. december 9 Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyloásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helybetét gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Répoiszi a triezsi „Adria”
biztosító-társaság.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egy millió Lei**

Főbizományos: TAKARÉKOSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként 1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea - Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégibb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

Alapított 1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerevények és harangállványok — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat a legkülönfélébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Calvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárada.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A karácsonyi csoda.

Luk. 2, 8–15.

A csodák egész tárháza az ismeretes ige.

Sötétség volt és olyan fényesség villant bele a vak éjszakába, amilyenhez hasonló még nem ragyogott fel az égboltozaton. Ez az első csoda.

Éjszaka takarta a földet és ekkor jött fel az élet egére a legnagyobb nap: a világ Világossága. Ez a másik csoda.

Angyal, mennyei seregek a pihenő nyáj mellett, örömhír, amelyet még senki sem üzent, mennyei karének, melyhez hasonlót sem azelőtt, sem azóta nem hallott a világ: óh mennyi csoda és milyen csoda!

Amit az angyal hirdet, hogy Megtartó született ennek a veszendő világnak, kit évezredek át százezrek vártak, hogy a végetlen isteni kegyelem könyörült a bűnös emberen: óh milyen felséges, milyen dicsőséges csoda!

És mégis nem ez és nem a többi, hanem van egy mind-ezeknél nagyobb csoda ebben a történetben.

Megfigyelted e már a pásztorokat? A lelkivilágukat, azt a nagy átalakulást mely lelkükben végbement a félelemtől a csodálkozásra át az elhatározásig? Nem tűnődöttél el rajta: milyen meglepő, hogy a pásztorok megértették az angyalt. Ebben van a nagy csoda *A föld megértette a mennyet*: ez a legnagyobb csoda.

Gondolkozzunk el erről a karácsonyi csodáról.

* * *

Az emberi élet legtöbb szomorúsága és szerencsétlensége abból származik, hogy két élet — egyén, vagy közösség — akiket Isten egymásmellé, sőt egymásnak teremtett, nem értik meg egymást Rombadólt családi boldogságok szülővel szemben-álló gyermekek, meghasonlott nemzetek és egymásnak hadat

üzenő szomszédos államok a kelleténél jobban bizonyítják ezt. A mi életünk boldogtalanságának is az a titka, hogy nem vagyunk a mennyel és a menny urával: Istennel abban a boldog összhangban, melyre teremtetünk.

Harmoniátlan életünk boldogtalanságát még növeli bűnös balgaságunk, mellyel azt hisszük, hogy ennek egyedül a menny, az Isten az oka.

Egyre panaszzoljuk hol egymásnak a siránkozás bus panaszhangján, hol keserüséggel telt szemrehányással, vagy vádolón magának a süket mennynek, hogy a menny nem ért meg bennünket. Óh hányszor szólunk hozzá. Felé kiáltozunk és könnyörögve, vagy követelve hívjuk. Szavunk az elmerülő segélykiáltása, vagy egy elhaló jaj a haldokló ajkon — és nincs rá felelet.

Vagy szóra se nyilik az ajkunk, csak a szívünk, fájó, vérző szívünk sikolt, de olyan hangosan, hogy majd megszakad belé — és nincs rá felelet.

Vagy megtelik a szemünk kitóduló könnyel, a leghangsabb földi szószólóval és mikor egy egy csepp aláhult a földre, mi azt hisszük, hogy hangja világokat ver föl — és még sincs rá felelet.

Óh mennyi panaszló ajkon, mennyi kárhóztató szó — közte hányszor a tied is — vádolja a mennyet, hogy nem értette meg. Bizony, bizony *nincs nagyobb vádlottja a földnek a mennynél.*

Pedig a menny azért nem ért meg bennünket, mert mi nem értjük meg a mennyet; nem értjük meg Istent.

Hányszor szólott tehozzád is: megértetted-é?

Szólott igéjében. De te mindig azt hiszed, hogy másnak küldi drága üzenetét: ezért nem érted meg. Pedig az Ur mindig egyenesen hozzád intézi beszédét.

Szólott hozzád egyszer fölemelőn, máskor lesulytón, egyszer megvigasztalva, máskor megalázva — megértetted é? Szólott nemcsak szóval, hanem cselekedettel életed különböző eseményeiben. Egyszer nagy örvendezésre hívott el, de szived boldog dobogásától nem hallottad meg szavát. Máskor vigasztalan szomorúságra szólított, mikor elnémitotta a szót valakinek ajkán, akit legjobban szeretted, de a beállott csend süketté tett az Ur szavának meghallására. Ilyenkor csak sulytoló vesszejét érezted, de nem értetted meg benne az Atya cselekedetét, az Atyáét, ki még a csapásban, a büntetésben is mindig és örökké szeret.

Nem ért meg bennünket a menny, azért nem, mert nem a menny nyelvén szólunk hozzá.

Az a nyelv, melyen mi hozzá legtöbbször felkiáltunk, csak bűnös földi nyelv. Az ember nyelve, vagy sokszor nem is az emberé, hanem a sátáné. Gondolj csak vissza: hogy szóltal leggyakrabban hozzá? Bizony csak békétlenül, panaszkodva, zugolódva, még jó, ha nem káromkodva. Egyszer egyszer talán alázattal, óh de hányszor dölyfösen, sőt — finomabb, vagy, durvább szavakkal — átkozódva. Nem a menny nyelven szólunk mert elfelejtettük mennyei, igazi nyelvünket. Azt, amelyet a mennyből hozunk alá, nem az ajkunkon, hanem a szivünkben, mellyel Istenhez, mint Atyánkhoz szólhattunk. Elfelejtettük, mint mikor valaki nagyon fiatalon, vagy éppen gyermekkorában idegenbe kerül, ahol anyanyelvét seki sem beszéli.

Ezen a mi rég elfelejtett mennyei nyelvünkön csak akkor tudnánk újra beszélni, ha Istennel szemben újra gyermekek lennénk, ha ismét gyermeki érzések dobogtatnák, hatnak át iránta szivünket.

Erre a karácsony juttathat el egyedül. A karácsony boldog gyermeki örömök szerzője, edesgyermeki érzések adott ebresztője, szép, tiszta gyermeki emlékek újra felkeltője. A karácsony, mely megéreztetni velünk, hogy gyermekek vagyunk, mert ráeszméltet a legnagyobb: a mennyei Atya szeretetére.

Óh tanitson meg a karácsony újra az elfelejtett nyelvre, hogy megérthessen a menny és te is megérthessed a mennyet, hogy ne legyen csoda: a karácsonyi csoda.

Debreczeni István

Jobb jövődő.

A mai forrongó állapotok lázas izgatottságában véghetetlenül jól esik a nyughatatlan emberi léleknek az a hatalmas beszéd, amit dr Horton, ez a komoly vallásos tapasztalatok veterán tudósa tartott október 18-án Londonban.

Dr Horton lelke minden meggyőződéssel hirdette, hogy ez a mai rettentő világkrízis, ami alatt nyöszörögve szenved az emberiség, Isten kegyelmes vesszősuhogtatása, mellyel csépel a kenyérmagot; Isten irgalmas szántása, boronálása egy jobb termés érdekében.

Az egész világon arra a szomorú tapasztalatra jutott az emberiség — mondja dr Horton — hogy ez a mi tudományban, bölcsességben, emberi találmányokban való szédítő méretű előretörésünk ahelyett, hogy az életet könnyebbé, szebbé, vonzóbbá tette volna nekünk, ellenkezőleg, kivette az ízét annak. Ebben ő

Isten kezét látja. Mert fel sem tehető az, — mondja — hogy „Isten a világiasságot diadalra segítse és az istentelenségnek sikereket adjon.”

Dr Horton végveszedelemben látja a mai civilizációt. „Ebben a mai irtózatossá váló zürzavarban, amelyben az emberek olyasmiket ejtenek ki a szájukon ami a jobb érzésű ember lelkét irtózattal tölti el, amikor elvakult kárörömmel kiáltják sokan, hogy e mai világhelyzet a keresztyénség fenhatóságának végleges letűnését jelenti; sőt tovább menve azt is kiabálják, hogy ez a mai, a világ történetében páratlan gazdasági válság a mai civilizáció végösszeomlását jelenti, mint ahogy összeomlott volt valaha a szíriai, babiloni, perzsiai, egyiptomi civilizáció, amik pedig éppen olyan ragyogók voltak, mint ma a miénk, mégis porba hulltak. Azt hirdetik sokan, eljutottunk ahhoz a ponthoz, ahol összes gazdasági, politikai, társadalmi rendszerünk csufos kudarcot vallott, szégyenletes csődbe került; éppen ezért pusztulnia kell annak.”

Ebben a tökéletes zürzavarban, amelyben teljesen tehetetlennek érzi magát az ember, dr Horton egyáltalában semmi emberi segédelmet nem lát. Olyan az ember mai keserves állapotában, mint a hóvivatarban eltévedt utas valami rengeteg erdő közepén. Nem tudja, merre menjen, hogy kiutat találjon. Mert hogyha mégis véletlenül szánnyomra akad és boldog örömmel rohan azon és utoléri a szán tulajdonosát és tanácsot kér tőle, azt feleli az neki: „Én sem tudom, hol járok; magam is eltévedtem.” De amíg leverten tanakodnak a helyes irányon és rájuk borul az est: felnéznek az égre, örömmel mutatnak a fényes sarkcsillagra, mint legbiztosabb utmutatójukra. És hazatalálnak annak áldott fénye mellett.

Ezek a mai nagy lelki kataklizmák is Istenhez sodorják vissza az eltévedt emberi lelket, Eltorlasztják töviseikkel a világi utakat, járhatatlanokká teszik a testi élet ösvényeit. Másfelől pedig minden hatalom megadatott Krisztusnak, hogy uralkodjék azokon a nyers erőkön, amikkel szemben tehetetlenek ma a legbölcsebb államférfiaink és közigazdászaink is.

Halljuk — mondja dr Horton — mint valami távoli világ dróttalan izenetét a Megváltó szavát: „Ne félj, csak higgy!” [Márk 5, 36]

Az Atlanti Óceán tulsó feléről meg egy másik biztató szó hangzik felénk. Ez meg a Jones professzoré, ki azt kiáltja felénk: „Nekünk előbb a saját lelkünket kell rekonstruálnunk, mielőtt a

mai világot újraépítő", mert „minden győzelem előbb a lélekben vívódik meg s csak aztán a nagyvilágban“.

Igy találkoznak össze Oceánon innen és Oceánon túl a nagy elmék akkor amikor a sors zuzó viharja dühöng a nemzetek felett, amikor az a csudálatos állapot következett be, hogy a világi gazdagság óriási mértékben összehalmozódott, az ember élete pedig mélyen aláhanyatlott. Az egész világot elnyerte az ember; lélekben azonban nagy kárt vallott.

Ez a másik hírneves tudós is azt hirdeti, amit dr Horton, hogy t. i. a nagy világkrízis a fizikai dolgok tulhajtása és a spirituálisok teljes elhanyagolása miatt következett el ránk. A tulhajsolt világi dolgok tragikus módon megszükitették az emberi élet boldogságának a területét. Teljes elvilágiasodás jellemezte a gyakorlati ember életét; éppenugy, mint a naturalizmus a tudását. Mindkettő a fősulyt a látható, megfogható dolgokra helyezte „Semmi erőforrását sem fogadta el a mai ember a szellemvilágnak, — mondja Jones professzor — hanem mint valami gigászi méretű mechanizmus, úgy csörög a világ tova.“ Ennek elkerülhetetlen eredménye aztán: a levertség szomorú érzése, zűrzavar, idegesség, türelmetlenség, csalódások, a sikertelenség leverő érzése. „Egy érzéketlen mechanizmus részeinek érezzük magunkat; forgunk, mint valami küllő a kerékben. Ugy tetszik, nem jöttünk sehonnan, nem megyünk sehova. Céltalan az egész lét előttünk. Életpusztulások, erkölcsi eltévelyedések, a családi élet kötelékeinek meglazulása, az emberi élet sok becses területének az elpogányosodása, a civilizáció társadalmi épületének fenyegető összeomlása mind, mind csak természetes következménye e beteg világnak“.

Dr Horton is, meg Jones professzor is egyugyanazon eredményre jutnak. És ez az, hogy lelki megújulás a legelső feltétele egy jobb világ kialakulásának.

A baj gyökere bennünk rejlik — mondja Jones professzor. Főkötelességünk, megtalálni azokat a szilárd alapköveket, amikre egy nagy civilizációt fel lehet építeni; ami viszont nagy életet képes teremteni.“

Ebből a ránk szakadt rettenetes világkatasztrófából megtanulhatta az ember azt az egyet, hogy a csuf kudarcot vallott naturalista és szekularista civilizáció, amely kihagyta Istent a számításaiból, juttatta az embert abba a zsákutcába, amiben ma vergődik az, amelyből csak úgy menekülhet ki, hogyha visszafordul arra az utra, ahol a lelki értékek sokkal többre becsül-

tetnek a világiaknál és ahol a lelki törvények — mik kérlelhetlenebbek a fizikaiaknál — nem tapodtatnak lábbal.

A mai civilizáció zűrzavarából egy új civilizáció fog feltámadni, sok kínos vajudás után, amiben nekünk még sokat kell szenvednünk. Ez azonban csak akkor lesz jobb civilizáció a mostaninál, hogyha a lélekre épül fel.

Bokor Sándor.

Kálvin könyvnyomda részvénytársaság.

Mióta a nagyváradai Béres nyomda a református leánygimnázium és internátus épületében Püspökünk imádságával és Főjegyzőnk beszédével felavatott helyiségében megkezdte működését, azzal a hittel néztem reá, hogy belőle református egyházi könyvnyomda fog kifejlődni. Nemrég, mikor a családból alakult háromtagu társaság vette át, bár a viszonyok az ellenkezőjét mutatták, közeledni láttam hitem megvalósulásának idejét. És ime ez az idő érkezett. Most, midőn ezt hírül adom és reá a megértő lelkek figyelmét felhívom, nem tudom úgy megtenni, hogy egyéni érzéseimet visszafojtsam s hitem és reményem valóra-válásáról Isten iránt való hálával meg ne emlékezzem.

A Kálvin nyomda átvételére részvénytársaság alakul a fent címmel 600,000 lei alaptőkével, úgy hogy *600 darab 1000 leies névértékű részvényt bocsát ki*. A nyomda jelenlegi tulajdonosai átadják a több mint 750,000 leire becsült nyomdát és tankönyvraktárt minden berendezéssel 200 drb részvényért s ezzel szemben a részvénytársaság vállalja a passzívákat is.

A részvények lejegyzése alkalmával a névérték 10 százaléka készpénzben fizetendő, az alakuló gyűlés megtartásáig további 20 százalék, a megalakulástól számított 30, 60 és 90 napra további 20, 25 és 25 százalék fizetendő kamat nélkül. Ezenkívül részvénykiállítási stb. költség címen 60 lei fizetendő. A részvényjegyzés határideje 1932 január 30, az alakuló közgyűlés napja február 8.

Az alapítók a kibocsátandó részvényeket egyházunk lelkipásztorainál, világi vezetőinél, egyes testületeinél és hiveinknél akarják elhelyezni, mert azt akarják, hogy ez a nyomda református egyházi nyomda legyen.

Egyházunk anyagi és erkölcsi érdeke egyaránt megköveteli, hogy ez az alakulás megtörténjék és virágzó fejlődésnek legyen a kezdete.

Mindnyájunk érdeke, hogy nyomtatványainkat a lehető leg-

olcsóbb áron állíthassuk elő. A nyomdai termékek drágaságának a munkabérek mellett két oka lehetséges. Vagy az, hogy a tőlünk teljesen idegen vállalatok nagy haszonra dolgoznak, vagy az, hogy csak bankkölcsönrel képesek működni és a kamat drágítja meg a munkát. A saját vállalatunk mindakettőt kizárja. Nem törekedhetik uzsorahaszonra, mert ezt nemcsak erkölcsi szempontja, hanem az ellenőrzés is lehetetlenné teszi és nem szorul kölcsönre, mert a saját tőkéjével tartja fenn magát. Magunkkal teszünk tehát jót, ha ezt a vállalatot megteremtjük és virágzóvá fejlesztjük.

De erkölcsi érdekünk, sőt kötelességünk is, hogy megtegyük. A nyomda a reformáció legsajátabb és egyik legdrágább öröksége. Hivatkozzam-e a vándor reformátorok és prédikátorok kézisajtója mellett Nádasdy Tamás ujszigeti nyomdájára, mely a reformáció kezdete után két évtized múlva már működött és melyen Károli bibliája is megjelent? Vagy Méliuséra, mely folytonosan fennállott és felerészben ma is a Tiszántuli egyházkerületé?

Sajnos, hogy ezt az örökségünket nem őriztük meg úgy, ahogy kötelességünk lett volna. De újabb időben mindjobban kezdjük felismerni, hogy mit veszítettünk, sőt tékoztunk el. Budapesten megalakult a Bethlen nyomda, Tahitótfaluban az azóta szintén a fővárosba költözött Sylveszter nyomda és mindkettő szép anyagi haszonnal, de még több erkölcsi eredménnyel működik és egymásután adja ki református irodalmunk kiváló termékeit, melyek nélkülök soha meg nem jelenhettek volna. A református nyomda, református egyházi irodalmunk és egész egyházi sajtónk föllendülésének is kezdete és feltétele.

Az egyházi nyomda fontosságát felismerték a katolikusok is, kik most Nagyváradon az egész Erdélyre kiterjedő érdekességgel négy millió tőkével szintén nyomdát alapítanak és katolikus napilapot indítanak. Önmagunk iránt való kötelességünk hogy mi is egy hatalmas részvénytársaságot alakítsunk. Kötelességünk közelebbről egyházkerületünk iránt. Erdélyi testvéreink más intézményeket szerveztek, a legreformátusabb intézmény: a nyomda legyen a mi alapításunk. De ne zárkózzunk el szűkkeblűen csak a magunk körébe, hanem adjunk részt erdélyi testvéreinknek is, sőt érezzék kötelességüknek is, hogy részt vegyenek. Mi is testvéri szívvvel nyújtunk nekik segítő kezet a kórházalapítástól kezdve, az utolsó templomépítésig. Meg kell ezt tenniök saját maguk és a magyar egység érdekében. Meg kell tenniök nekik és mindnyájunknak, hogy hoz-

zánk és multunkhoz méltó legyen egyházunk ősi örökségének visszaszerzése.

Még csak egyet. Tudom, hogy felhangzik a kérdés: hogy lehetséges ez ilyen nehéz időben és ilyen gazdasági viszonyok között? Megfelelek rá. Éppen ilyen nehéz időben lehetséges, hiszen egyedül a viszonyok tették lehetővé, de ezek a viszonyok kényszerítenek rá bennünket, hogy saját anyagi és erkölcsi érdekeink védelmét keressük. A multba is voltak nehéz idők és magyar református egyházunk történetében éppen ezek a legdicsőségesebbek és legtermékenyebbek. *Ha csak kesergünk és tétlenkedünk, akkor sorsunk egyénileg az elcsüggedés, mindnyájunkra pedig az elpusztulás. Ha azonban élni akarunk, akkor — még áldozatok árán is, — cselekednünk kell!* D. I.

IRODALOM

Leszerelni!

— A béke regénye. —

Milliók ajakát hagyja el naponként az imádságos sóhaj: „Jöjjön el a Te országod!” És így megy ez már közel kétezer év óta s Istenországa helyett ma is emberjajtól hangos és testvérkezektől kiontott embervértől szennyezett ez a szomorú föld...

Csoda-e, ha sokaknak megingott a hitük a Krisztus világ-megváltó erejében; csoda e, ha a világháború keresztjére hurcolt emberiségnek egy jó része hitetlenül tévelyeg s a nincsentelenség polipkarjai között vergődve mint éhes farkascorda fogait vicsorgatva gazdag prédára les!?

Ma még nem testvér az embertárs, hanem ellenség; ma még az édes testvérek is halálos ellenségekké lesznek...

Hát homo sapiens e az ember, vagy a legvérszopóbb állat ezen a földön!? Isteni erőttől inspirált idea-e a béke, szeretet világa; Istenországa, vagy pedig csak meglazult idegek beteges fantáziája!?

Az emberiség lelkének magasabbrendű ideák felé vonzását letagadni nem lehet. Bármilyen véres is az az út, melyen az ember maig eljutott; bármilyen sötét is a ma, melyben tévelyeg az emberiség: lelkének legnagyobb kincse, a reménység azt sugja a roskadozó ember fülébe: „Bizva bizakodjunk, másképpen lesz holnap.”

A jobb holnap megteremtése isteni gondolatának akar szolgálatot tenni az a könyv, amely a fenti címmel Tóth Zsigmondnak, lapunk munkatársának és Nagy József szatmári írónak a szerkesztésében pár hét múlva elhagyja a sajtót.

A világháború s az azt követő forradalmak, meg a fogság minden borzalmain átvergődött emberek megdöbbsent lelkének a szörnyű reflexe ez a könyv. Bemutatja, mi lesz az emberből, ha felfüggesztve sokezeréves kulturáját, elengedi az Istenkezét...

Leszerelni! Ez a végső konkluziója a könyvnek, mert míg állig fegyverben lesznek egymás ellen az emberek, addig a béke és szeretet világáról: Istenországáról, ezen a vajudó földön beszélni sem lehet.

A világbéke, az emberi béke, az Istenországa nagy művének akar szolgálatot tenni az a könyv, mely a legnagyobb testi és lelki szenvedések kinjai között keletkezett.

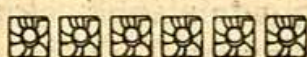
Hinnünk kell egy jobb, emberségesebb világban, a jónak a diadalában: ennek a gondolatnak a hitét és reményét éleszti ez a könyv, amely méltán sorakozik a háborús irodalom legkiválóbb művei közzé.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Révész Kálmán a tiszáninneri egyházkerület püspöke december 4 én 71 éves korában elhunyt. Debrecenben született 1860 aug. 4 én. Atyja Révész Imre, a kiváló debreceni lelki pásztor volt. Külföldi tanulmányainak befejezése után 1886-ban theologiai tanár lett Pápán, hol a gyakorlati theológiát és egyházjogot adta elő. 1892-ben a kassai gyülekezet hívta meg lelkészének, hol 1898-ban az abonyi egyházmegye esperesévé lett. 1918-ban pedig a tiszáninneri egyházker. püspökévé választották. 1920-ban megvált a cseh uralom alá került kassai gyülekezettől és a miskolci egyik lelkészi állást foglalta el. Nagyértékű egyházi irodalmi munkásságot fejtett ki, különösen az egyháztörténet körében. Ezrenfelül van cikkeinek száma. Önállóan körülbelül 20 műve jelent meg. Különösen a magyar reformáció történetének egyes kérdéseit ölelte fel, melynek tisztázását nagyban előmozdította. Az elhunytban dr. Révész Imre debreceni egyetemi tanár atyját gyászolja, püspökünk pedig egykori tanulótársát veszítette el. — Az igaznak emlékezete áldott.

HIREK

Egyházunk államsegélye.

Heteken át izgalomban tartotta a lelkeket egyházunk jövő évi államsegélye. Az állami költségvetés tárgyalásával kapcsolatban ugyanis többféle terv merült fel az egyházak segélyezésére nézve. Legelőször olyan gondolat is merült fel, hogy az eddigi rendes támogatást fel sem veszik a költségvetésbe, hanem azonkívül adnak valamilyen minimális segélyt egy összegben, mint most a tantestületek részére. Aztán felvettek a tervezetbe kerekszámban 14 millió Leit. Mivel ez az összeg katasztrofálisan csekély, dr. Makkai Sándor püspök az egész református egyház nevében memorandumot adott át úgy Iorga miniszterelnöknek, mint Argetoianu pénzügyminiszternek, főleg azt a követelményt hangsúlyozva, hogy az összes egyházakat egyenlő kúcs szerint részesítsék segélyben. A közbenjárásnak annyi eredménye lett, hogy a segélyösszeget közel 21 millióra emelték fel. Ha azonban elgondoljuk, hogy folyó évben csak nem 60 millió volt a különböző címeken felvett állami támogatás összege, akkor látjuk, hogy szinte harmadrésnyire történt redukció súlyos megpróbáltatás elé állítja egyházunkat. Még ugyan mindig van némi reménységünk, hogy ez az összeg is emelkedni fog. A minisztérium ugyanis egyházunk lélekszámát 100,000-rel kevesebbnek vette a valószínűságnál és álláspontunk elfo-

gadása esetén még 3 millió Leivel növekednék. Így áll ez időszerint államsegélyünk ügye s ennek tudatában kell készülnünk a jövő év elé.

Az erdélyi református egyházkerület november 21-én tartotta közgyűlését, mely fel-emelő és külsőleg is impozáns módon folyt le. Két évvel ezelőtt volt utolsó közgyűlésük s ez alkalommal 169-en gyűltek össze. Legfontosabb tárgy Makkai Sándor püspöki jelentése volt. A nyugdíjak és fizetések leszállítására vonatkozó javaslatokat határozattá emelték. A közgyűlés második napján 41 ifjú lekipásztör felszentelése történt meg. Az egyház belmissziós és szociális működésére nézve nagyfontosságú határozat hozatott a férfiszövetségek megszervezésének kimondásával.

Dr. Bene Ferenc dézsi egyházmegyei gondnokot választotta meg az erdélyi egyházkerületi közgyűlés egyik főgondnokává. Bene Ferencben, kit a nagyhét nagygyűlésén tartott előadásából nagyon lelkes és vezetésre született férfiaknak ismertük meg, minden tekintetben méltó főgondnokot nyert az egyházkerület.

A Református Nőszövetségek Elnökségét értesítjük, hogy nőszövetségi jelvények kaphatók a Kerületi Nőszövetség Elnökségénél. A megkeresések Csernák Béláné elnöknő címére küldendők Nagyvárad—Oradea, Parc, Eminescu—Emléktér 32. Ref. Lelkészi Hivatal.

Társszerkesztők; Ar dai Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Áldott és üdvösséges karácsonyt
és boldog újévet kívánunk munkatársainknak és olvasóinknak!

H. H. A közvetített cikk szép és okos írás, de nem volt helyünk a közlésére. — **M. H. H.-d.** Megkaptam, köszönöm, válogatok belőle, de helyszűke miatt csak keveset hozhatunk. — **H. L. É.-s.** A két könyvet küldeni fogom — **Sz. Sz. I.** A hónap már háromszor telt el azóta.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket.* Átutalásokkal előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a frieszil „Adria”
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékonycélú akcióban résztvenni — Huzások: november, december és január hónapokban.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egy millió Lei**

Főbizománys: TAKARÉKOSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiu'ui Parochial Reformat
Nagy'. Református Lelkészi Hivatalnak

L o c o,
Calea Victoriei (Kolozsvári u.) 61.

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg-
felelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea - Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

h a r a n g j a i t

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

A „Reformátusok Lapja“ 1931. évfolyamában megjelent hivatalos rendeletek

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓJA

Hivatalos száma		T á r g y a	Oldal- szám
1930. évi	1931. évi		
	2409	Act de angajamentek esperesi láttamozása	306
	3827	Act de angajamentek proporcionális felbélyegzése	400
	6193	Adófizetés elleni propaganda	515
	3330	Adományok Bors és Kisszántó jégverte községeknek	364
	1902	Alapítványok (jogi személyek) utólagos bejegyeztetése	225
	3524	Aradi revizorátus vezetője Nistor N.	400
	2442, 3508	Arany-emlékegyesület ajándékkönyve	294, 425
	1498	Autorizációs kérvények felülvizsgálása	177
	1982	„ „ felülvizsgálói a tanítók okmányait is felülvizsgálják	238
	3738	Aviatikai (repülő) postabélyeg életbelépte	391
	1890	Államfizetési állások halmozása	227
	4145	Állami iskolákban vallást tanítókról kimutatás	402
	2931	Államsegély (kor- és családi pótlék)	341
	3293	Államsegély lanszemélyzetnek	438
	1406, 6107	Államsegélyhez globáladónyukták be- küldése	167, 526
	5818	Állásváltóztató autorizációs tanítókról ki- adott 4975—1929. sz. körrendelet ki- egészítése	491

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	5737	Árvaházi Képes Naplár ajánlása --- ---	490
	5734	Beiratáshoz (iskolába) adott korengedé- lyek bejelentése --- --- ---	490
	4146	Beiratáspénzek tanulók jegyzékével be- küldendők --- --- ---	401
	5242	Be rt tanulók jegyzékének sürgetése ---	454
	2364	Bezárása a tanévnek --- --- ---	282
	1398	Bélyegek (postaiak) hivatalos levelezés- hez, átvételi elismervénye --- ---	177
	1535	Bélyegek (postaiak) hivatalosak szemé- lyes levelezésre nem használhatók ---	226
	3738	Bélyegek (postaiak, repülők) behozatala	391
	2682	Biblia és énekeskönyv minden tanterem- ben legyen --- --- ---	340
	2035	Bizonyítványok (iskolaiak) másolatai ---	239
	3330	Bors és Kiszántó jégverie községek se- gélyezése --- --- ---	364
	1639	„Bulentinul Oficial“ tárgyában --- ---	203
	2931	Családi és kórpótlékok (államsegélyek) lelkészeknek --- --- ---	341
	2022	Egyházkerület 1930. évi novemberi köz- gyűlésének jegyzőkönyvei szétküld. ---	237
	2890	Egyházkerület 1931. évi májusi közgyű- lése jegyzőkönyveinek ára beküldendő	352
	3655	Elemi iskolai községi hozzájárulásban fe- lekezeti iskolák részesítése --- ---	388
	3654	Ellenőrző (iskolai) szerveknek nyújtott kedvezmény fegyelmi vétség --- ---	388
	6553	Előkészítés konfirmációra --- --- ---	11
	3525	Előkészítő órák (középiskolákra) elemi iskolákban tilosak --- --- ---	389
	2682	Énekeskönyv és biblia minden tanterem- ben legyen --- --- ---	340
	—	Énekeskönyv csak kerületünk kiadásában megjelent használható --- --- ---	385
	—	Erdélyi ref. egyházkerületben a külmisz- zió megszervezése --- --- ---	472

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	3182	Erdélyi ref. kórház ajánlása --- --- ---	357
	5557	Erdélyi ref. kórház sorsjegyakciója ---	477
	3653	Eskütétele a tanítóknak --- --- ---	387
	3655	Felekezeti iskolák községi segélyezése	388
	17,714	Felekezeti iskolák községi segélyezése (Temesvári min. igazg.) --- --- ---	478
	131,765	Felekezeti iskolákba növendékek a tanter- mek térfogata szerint vehetőek fel (Ko- lozsvári min. igazg.) --- --- ---	426
	1981	Felekezetenkívülivé lett szülők gyermekei- nek vallásoktatása --- --- ---	237
	2294	Felsőtőfalvai tűzkárosult egyház segélye- zése --- --- ---	283
	1406, 6107	Globáladónyugták beküldéséről --- ---	167, 526
	2365	Hadiárvák tandíjmentessége --- --- ---	281
	1707	Hiányos iskolai felszerelés pótlása ---	226
	1981	Hitoktatása felekezetenküli szülők gyer- mekeinek --- --- ---	237
	4145	Hitoktatók kimutatása állami iskolákban	402
	1398	Hivatalos postabélyegek átvételi elismer- vénye --- --- ---	177
	1535	Hivatalos postabélyegek személyes leve- lezéshez tilosak --- --- ---	226
	3687	Hivatalos ünnepek jegyzéke --- --- ---	413
	1094	Husvéli szünidő az iskolákban --- ---	143
	29,808	Időszámítás kelet-európai október 1-től visszaállítva (Kolozsvári min. igazg.)	413
	13,340	Időszámítás kelet-európai október 1-től visszaállítva (Temesvári min. igazg.)	413
	2497	Ifjúsági és tanítói könyvtár fejlesztése ---	340
	651	Illetékegyenérték alól lelkészi földek men- tessége --- --- ---	82
	814	Illetékegyenértékről szóló 1927. évi tör- vény utasítással --- --- ---	103

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	4604	Imádságok (iskolákban kötelezők) ki-nyo- matása	425
	5987	Inspektorátusok (kolvzsvári és temesvári) megszüntével az új iskolai hatóság helyes címzése	502
	3508	Iskolai ajándékkönyvek (Arany-émlékegye- sülettől) tárgyában sürgetés	425
	2035	Iskolai bizonyítványok másolatai	239
	3653	Iskolai — elemi — tanítók eskütétele	387
	3654	Iskolai ellenőrzőknek adott kedvezmény fegyelmi vétség	388
	2497	Iskolai és tanítói könyvtárak újraszerve- zése	306
	2364	Iskolai év bezárása	282
	2366	Iskolai jutalomkönyv-akció (Minerva) —	295
	3655	Iskolai községi hozzájárulásból felekeze- tek is részesítendőek	388
	17,714	Iskolai községi hozzájárulás szétesztásá- nak kulcsa (Temesvári min. igazg.)	478
	—	Iskolai miniszteri igazgatósági rendeletek új közlési módja hivatalos lapunkban	413
	3579	Iskolai nyomtatványok a Béres-féle nyom- dából szerzendők be	377
	2423	Iskolai statisztikai lapokhoz utasítás	293
	54,491	Iskolai tandíjak alól hadiárva felmen- tendők (Vallásközl. min.)	281
	987	Iskolai tankönyvek lejárt miniszteri enge- déllyel tilosak	130
	3911	Iskolai tankönyvek csak miniszterileg ap- probáltak használandók	386
	5916	Iskolai térképek megrendelése	503
	2362	Iskolalátogatási jegyzőkönyvek beküldése	281
6146		Iskolalátogatás új jegyzőkönyvei	191
	1639	Iskolaszéki elnökökhöz a „Bulentinul Ofi- cial“ tárgyában	203
	1491	Iskolák autorizációs kérvényének felülvizs- gálása	177
	1982	Iskolák autorizációs kérvényének felülvizs- gálói a tanítók okmányait is felülvizsgálják	238

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	741	Iskolák (elemi, felekezeti) állami ellenőrzői kerületünk vármegyéiben ...	95
	1294	Iskolák (felekezeti) miniszteri ellenőrzője a temesvári és kolozsvári min. igazgatóság területén ...	155
	1707	Iskolák hiányos felszerelése pótlendő ...	226
	1094	Iskolák husvéli szünideje ...	143
	1065	Iskolák iktatóiba a román szövegű rendeletek bevezetéséről ...	129
	2365	Iskolák inspektorainak szolgálati beosztása ...	280
	2498	Iskolák harmadik és negyedik osztályában a vallástanításról ...	305
	2682	Iskolák minden tantermében legyen biblia és énekeskönyv ...	340
	1982	Iskolák részéről (akár nyilv. joguk, akár nem) kiadható „adeverinja“-k és „certificat“-ok tárgyában ...	238
	1982	Iskolák „supraprimar“ elnevezésének értelmében ...	238
	3720	Iskolák vezérfelügyelője kerületünk egész területére ...	390
	1982	Iskolákat (felekezeti) érdeklő rendeletek kibocsátására illetékes hatóság ...	238
	4146, 5242	Iskolákba (minden fajtájuba) beírt tanulók jegyzékének és a beíratáspénzeknek beküldéséről ...	401, 454
	5734	Iskolákba való felvételre adott korengedély bejelentendő ...	490
	131, 765	Iskolákba (felekezeti) tanulók csak a terem térfogata szerint vehetők fel (Kolozsvári min. igazg.) ...	426
	2362	Iskolákban a tanítás 7 órai kezdetéről ...	282
	3729, 4144	Iskolákban és óvodákban a tanév szept. 1-én kezdődik ...	385, 401
	2569	Iskolákban június 8-án előadás és vizsga nem tartható ...	305
	40, 628	Iskolákban Király születésnapja (okt. 16.) iskolai szünet (Kolozsvári min. igazg.) ...	478

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
6146	1708	Iskolákban román nyelv tanításáról gondoskodni kell (50,110—1931. sz. min. rend.) — — — — —	227
	2022	Jegyzőkönyv (1930. nov. kerületi közgyűlési) szétküldetik — — — — —	237
	2890	Jegyzőkönyv (1931. máj. kerületi közgyűlési) ára beküldendő — — — — —	352
	—	Jegyzőkönyv iskolalátogatási a régi típusu helyett ujjal cseréltesék ki — — — — —	191
	2362	Jegyzőkönyv — iskolalátogatási — beküldése — — — — —	281
	1902	Jogi személyiségű alapítványok utólagos bejegyeztetése — — — — —	225
	2366	Junius 8-a (II. Károly kir. trónralépte) nemzeti ünnep — — — — —	283
	2569	Junius 8-a teljes szünet az iskolákban — — — — —	305
	2356	Jutalomkönyvakció (Minerva) az iskoláknak — — — — —	295
	40,628	Károly (II.) király születésnapja (okt. 16.) iskolai szünet (Kolozsvári min. igazg.) — — — — —	478
	2366	Károly (II.) király trónralépte, junius 8-a, nemzeti ünnep — — — — —	283
	3654	Kedvezmény nyújtása iskolai ellenőrzőknek fegyelmi vétség — — — — —	388
	29,808	Kelet-európai időszámítás okt. 1-én visszaállítandó (Kolozsvári min. igazg.) — — — — —	413
	13,340	Kelet-európai időszámítás okt. 1-én visszaállítandó (Temesvári min. igazg.) — — — — —	413
	2022	Kerületi gyűlés 1930. novemberi jegyzőkönyvének szétküldése — — — — —	237
	2890	Kerületi gyűlés 1931. májusi jegyzőkönyvének ára beküldendő — — — — —	352
	5737	Képes Naptár (Árvaházi) ajánlása — — — — —	490
	1890	Két vagy több államfizetési állás halmozása — — — — —	227
	—	Kézikönyvek (vallástaniak) jegyzéke — — — — —	385
	40,628	Király születésnapja (október 16.) iskolai szünet (Kolozsv. min. igazg.) — — — — —	478
3330	Kisszántó és Bors jégverte községek segélyezése — — — — —	364	

A r e n d e l e t			Oldal- szám	
Hivatalos száma		T á r g y a		
1930. évi	1931. évi			
6553	5987	Kolozsvári és temesvári „Serviciul local de învățământ“ (régii inspektorátusságok) helyes címzése	502	
		Konfirmációra előkészítés	11	
	3295	Kongrua tanítóknak kiutalva	438	
	1406,6107	Kongruához globáladónyugták beküldése	167,526	
	5734	Korengedélyek adása (iskolába való felvételhez) jelentendő	490	
	2931	Kor- és családipótlékigények	341	
	5557	Kórház (ref.) sorsjegyakciója	477	
	2497	Könyvtár (ifjúsági és tanítói) fejlesztése	340	
	727	Középiskolai ref. vall. tanulók kimutatása	95	
	4190	Középiskolák miniszterileg approbált válás-tankönyvei	401	
	3525	Középiskolára előkészítő órák elemi iskolák helyiségében	389	
	17,714	Községek iskolai hozzájárulása felekezeti iskolákhoz (Temesv. min. igazg.)	478	
	3655	Községek iskolai hozzájárulása felekezeti iskolákhoz	388	
	3594	Kultuszminisztérium helyes címe	400	
	—	Külmisszió ajánlása	472	
	6146	—	Látogatási jegyzőkönyvek (iskolákban) új típusa	191
		2363	Látogatási jegyzőkönyvek (iskolákban) beküldése	281
	3041	Legációkra vonatkozó 78—1931. számú egyházker. közgy. határozatról	352	
	2931	Lelkészek családi- és korpótlék igénye	341	
	651	Lelkészi földek illetékegyenérték-mentességéről	82	
	814	Lelkészi földek illetékegyenérték-mentességéről	103	
	1398	Levélbélyegek (hivatalosak) kiszolgáltatása	177	
	1535	Levélbélyegek (hivatalosak) személyes levelezésre tilosak	226	
	3738	Levélbélyegek, (postaiak) — repülő — behozatala	391	
	2035	Másolatok iskolai bizonyítványokról	239	

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	2366	Minerva (kolozsvári) iskolai jutalomkönyv-akciója	295
	—	Miniszteri igazgatóság rendeleteinek közzététele és beiktatása	413
	3911	Miniszterileg approbált tankönyvek kötelező használatáról	386
	987	Miniszteri — lejárt — engedéllyel tankönyvek tilosak	130
	3594	Minisztérium (Kultusz) helyes címe	400
	2871	Nagyhét (református, nagyváradi) összehívása és sorrendje	369
	5111	Nagyhét (református, nagyváradi) deklarációja	441
	2442, 3508	Nagyszalontai „Arany-Emlékegyesület” ajándékkönyvei	294, 425
	5737	Naptár (Árvaházi Képes) ajánlása	490
	3687	Nemzeti (hivatalos) ünnepek	413
	3579	Nyomtatványok (iskolaiak) a Béres-féle nyomdából rendelendők	377
	2816	Oltásra ujszülöttek bejelentéséről	339
	4144	Óvodákban és iskolákban tanév kezdete	401
	40,628	Ő Felsége a Király születésnapja (okt. 16.) iskolai szünet (Kolzsv. min. ig.)	478
	2366	Ő Felsége a Király trónralépte (jun. 8.) nemzeti ünnep	283
	2569	Ő Felsége a Király trónralépte (jun. 8.) teljes iskolai szünet	305
	1066	Polgármesterré választott tanítók szabadságolása	130
	1398	Postai hivatalos levélbélyegek beszerzése	177
	1535	Postai hivatalos levélbélyegek csak hivatalos levelezésre használhatók	226
	3738	Postai repülőbélyegek életbelépte	391
	6193	Propaganda adófizetés ellen	515
	5737	Református Árvaházi Képes Naptár ajánlása	490
	2871	Református Nagyhét összehívása Nagyváradra	369
	5111	Református Nagyhét deklarációja	441

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	5557	Református Kórház (erdélyi) sorsjegyakciója	477
	3758	Repülőbélyeg (postai) életbelépte	391
	3524	Revizorátus (aradi) vezetője	400
	1708	Román nyelvtudása a tanítóknak	227
	2848	Román tanfolyam tanárok és tanítók részére	339
	3276	Román tanfolyam tanítók részére Szelistyén	365
	3656	Román vizsgára (tanítókéra) vonatkozó intézkedés	389
	3330	Segélyezése Bors és Kisszántó egyházközségeknek	364
	2738	Segélyezése teologusoknak és tanítójelölteknek	340
	2501	Segélyosztó-bizottság felhívása gyülekezetekhez	306
	5987	„Serviciul local de invăţământ“ helyes megszólítása	477
	5557	Sorsjegyakciója az erdélyi ref. kórháznak	502
	2423	Statisztikai (iskolai) lapok kitöltése	293
	1982	„Supraprimar“ elnevezés középfoku iskoláknál	238
	2442, 3508	Szalontai (nagyszalontai) „Arany-Emlék-egyesület“ ajándékkönyvei	294, 425
	3276	Szelistyei román tanfolyam tanítók részére	365
	40, 628	Születésnapja Király Őfelségének (október 16.) iskolai szünet (Kolozsvári min. igazg.)	478
	2848	Tanárok román tanfolyama	339
	2363	Tanerők szabadságolása választások idején	282
	2365	Tandijat hadiárvák nem fizetnek	281
	3729, 4144	Tanév kezdete	385, 401
	2364	Tanév zárása	282
	2497	Tanítói és ifjusági könyvtár fejlesztése	306
	2501	Tanítójelöltek a gyülekezetek adományai nélkül nem segélyezhetők	306
	2738	Tanítójelöltek és teologusok ezentul csak a legkiválóbbak segélyeztetnek	340

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y	
1930. évi	1931. évi		
	2409	Tanítók „Act de angajament“-jének espe- resi láttamozása és kötelező új min- tája	306
	3827	Tanítók „Aact de angajament“-jeinek pro- porcionális felbélyegzése	400
	6487	Tanítók alkalmazása megszakított műkö- déssel	10
	56	Tanítók államsegélyére előleg	23
	5818	Tanítók állásváltoztatására vonatkozó 4973 —1929. sz. rendelet kiegészítése	491
	2653	Tanítók eskütétele	387
	1708	Tanítók hiányos román nyelvtudása	227
	2494	Tanítók hiányos román nyelvtudása (65,741 —1931. sz. min. rend.)	318
	3657	Tanítók ideiglenes és végleges autorizá- ciója s kérvényeik fölszerelése	389
	6530	Tanítók kerületileg megállapított fizetése	11
	1066	Tanítók polgármesterré, vagy községi bi- róvá választása esetén szabadságo- lásuk	130
	658, 3656	Tanítók román nyelvi vizsgája	95, 389
	2848	Tanítók román tanfolyama	339
	3276	Tanítók román tanfolyama Szelistyén	365
	768	Tanítók véglegesítési vizsgájára kötelezet- tek névsora	81
	1095	Tanítók véglegesítési vizsgára előkészítő tanfolyama Nagyenyeden	142
	2365, 2873	Tanítók véglegesítési vizsgájára vonatkozó rendelkezés	282, 339
	3337	Tanítóváltozások (és választások) esetére utasítás	376
	3492	Tankönyvek jegyzéke minisztériumhoz föl- terjesztendő	377
	987	Tankönyvek lejárt miniszteri engedéllyel nem használhatók	130
	3911	Tankönyvek miniszterileg approbáltak kö- telező használata	386
	—	Tankönyvek vallásainak jegyzékéről s ke- rületi énekeskönyvünk szigorúan köte- lező használatáról	385

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	4190	Tankönyvek vallástaniak középiskolákban csak miniszterileg approbáltak használhatók	401
	3293	Tanszemélyzet államsegélye	438
	927	Tanszemélyzetről és iskolákról jelentés	130
	4146	Tanulók (beirtak) kimutatása mindenféle iskolából beiratáspénzzel együtt beküldendő	401
	5242	Tanulók — beirtak — kimutatásával hátralékos iskolaszékekhez sürgetés	454
	1981	Tanulók (felekezetenkívülivé lett szülők gyermekeinek) hitoktatása	282
	5734	Tanulóknak — felvételhez — adott korengedélyek bejelentése	290
	131,765	Tanulók felekezeti iskolába csak a terem térfogatáért vehetők fel [Kol. min. ig.]	426
	2738	Teológusok és tanítójelöltek ezentúl csak a legkiválóbbak kapnak kerületi segélyt	340
	5987	Temesvári és kolozsvári „Serviciul local de învățământ“ helyes címzése	503
	—	Temesvári min. igazgatóság fogadó órái	318
	3091	Térképek iskolákból hiányzó, bejelentése	352
	5916	Térképek (iskolaiak) megrendelése	503
	1800	Több államfizetéses állás tárgyában	227
	3720	Tulbure György, kerületünk egész területén isk. vezérfelügyelő	390
	869	Tűzbiztosításokat revideálni kell	103
	2023	Tűzbiztosítási díjnyugtákat sürgősen ki kell váltani	237
	2816	Ujszülöttek beoltása végett sürgős bejelentésükre a szülők felhivandók	339
	3687	Ünnepek (nemzeties, hivatalosak) jegyzéke	413
	—	Vallástani kézikönyvek jegyzékéről s énekeskönyvünk kötelező használatáról	385
	4190	Vallástani kézikönyvek középiskolákban csak miniszterileg approbáltak használhatók	401

A r e n d e l e t			Oldal- szám
Hivatalos száma		T á r g y a	
1930. évi	1931. évi		
	1981	Vallástanítása felekezetenkívülivé lett szülők gyermekeinek	237
	2498	Vallástanítás a III. és IV. osztályban	305
	4604	Vallástanítókhöz az iskolai imádságok tárgyában	425
	4145	Vallástanítók kimutatása az állami iskolákból	402
	2363	Választások idején tanerők szabadságolása	282
	768	Véglegesítési vizsgálatra kötelezett tanítók névsora	81
	1095	Véglegesítési vizsgálatra tanfolyam (előkészítő)	142
	2365, 2873	Véglegesítési vizsgálatra vonatkozó rendelkezések	282, 339
	658, 3656	Vizsga — román nyelvi — (tanítóké)	95, 389
	3720	Vezérfelügyelő (iskolai) kerületünk egész területére	390